

Konjunktur läget

September 2021

Konjunkturläget
September 2021

Konjunkturinstitutet är en statlig myndighet under Finansdepartementet. Vi gör prognoser som används som beslutsunderlag för den ekonomiska politiken i Sverige. Vi analyserar också den ekonomiska utvecklingen samt bedriver tillämpad forskning inom nationalekonomi.

I Konjunkturbarometern publicerar vi varje månad statistik över företagens och hushållens syn på den ekonomiska utvecklingen. Undersökningar liknande Konjunkturbarometern görs i alla EU-länder.

Rapporten **Konjunkturläget** är främst en prognos för svensk och internationell ekonomi, men innehåller också djupare analyser av aktuella makroekonomiska frågor. Konjunkturläget publiceras fyra gånger per år. **The Swedish Economy** är den engelska översättningen av delar av rapporten.

I **Lönebildningsrapporten** analyserar vi varje år de samhällsekonomiska förutsättningarna för lönebildningen.

Den årliga rapporten **Miljö, ekonomi och politik** är en översyn och analys av miljöpolitiken ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Vi publicerar också resultat av utredningar, uppdrag och forskning i serierna **Specialstudier, Working paper, PM** och som remissvar.

Du kan ladda ner samtliga rapporter från vår webbplats, www.konj.se. Den senaste statistiken och prognoserna hittar du under www.konj.se/statistik.

STRUKTUREN I KONJUNKURLÄGET

I den ordinarie löptexten redovisas ett antal *rutor* som normalt skiljer sig från löptexten, det kan vara en kortare beskrivning inom något område eller en mer teknisk beskrivning. Dessutom publiceras mer djuplodande analyser i så kallade *fördjupningar*. Löptexten kompletteras också av en *tabellbilaga* med mer detaljerade prognoser.

I högermarginalen redovisas *diagram* och ibland även så kallade *marginalrutor*. Marginalrutorna har ungefär samma funktion som rutor i löptexten och redovisas också sist i Konjunkturläget i en bilaga.

Alla fördjupningar redovisas också samlat på nätet, diagram i PowerPointformat finns också att ta del av. Dessutom kan siffror till alla diagram inklusive rubriker, underrubriker, källor och eventuella fotnoter laddas ner. Allt detta återfinns under www.konj.se/publikationer/konjunkturlaget.

Förord

I Konjunkturläget september 2021 presenteras en prognos för den ekonomiska utvecklingen 2021–2022 i Sverige och i omvärlden. Därtill gör Konjunkturinstitutet ett scenario för utvecklingen 2023–2030, varav 2023–2025 beskrivs i rapporten. Prognosen och scenariot för hela perioden 2021–2030, samt mer detaljerade prognoser, finns att hämta i Konjunkturinstitutets prognosdatabas.

I ett särskilt avsnitt jämförs den nya prognosen med den prognos som presenterades i Konjunkturläget juni 2021.

Arbetet med Konjunkturläget har letts av prognoschef Ylva Hedén Westerdahl. I beräkningarna har inkommande statistik beaktats till och med den 24 september 2021.

Stockholm 29 september 2021

Urban Hansson Brusewitz
Generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning.....	7
Prognosrevideringar 2021–2022.....	11
Internationell konjunkturutveckling.....	13
Prognos 2021–2022.....	13
Scenario 2023–25.....	17
Konjunkturen i Sverige 2021–2022.....	18
Arbetsmarknad och resursutnyttjande.....	25
Löner och inflation.....	29
Scenario för svensk ekonomi och ekonomisk politik.....	34
Scenario för svensk ekonomi 2023–2025.....	34
Ekonomisk politik 2021–2025.....	36
Offentliga finanser.....	39
Prognos för de offentliga finanserna.....	39
Offentligfinansiella förutsättningar och budgetutrymme.....	41
Finanspolitik för bibehållet åtagande.....	43
Utvecklingen för offentliga inkomster och utgifter 2021–2025.....	44
Osäkerhet i prognosen.....	49
Prognosfelens storlek.....	51
Alternativscenario med högre inflation.....	53
RUTOR	
Leveransproblem fortsätter att hämma produktionen.....	24
Samverkande faktorer bakom elprisuppgång.....	32
Realekonomisk fördelning av budgetpropositionen.....	40
FÖRDJUPNINGAR	
Jämförelse mellan regeringens och Konjunkturinstitutets prognoser.....	47
Historiskt snabb konjunkturuppgång stöter på tidiga flaskhalsproblem.....	56
TABELLBILAGA	
Tabellbilaga.....	61
BILAGA MARGINALRUTOR	
Grundläggande antaganden för prognosen.....	78
Vad skiljer scenario från prognos?.....	78
Begrepp och antaganden.....	79
Offentlig konsumtion vid oförändrade regler.....	79
Vad är ett alternativscenario?.....	80

Sammanfattning

Minskad spridning av covid-19 och lättade pandemirestriktioner under sommaren bidrar till att återhämtningen i den svenska ekonomin tar fart rejält det tredje kvartalet i år. Brist på insatsvaror och logistikproblem fortsätter att hämma produktionen en del de närmaste kvartalen men konjunkturförstärkningen fortsätter trots det. De jämförelsevis omfattande åtgärderna i regeringens budget för 2022 stimulerar efterfrågetillväxten och bidrar till att den svenska ekonomin går in i en mild högkonjunktur det andra halvåret. Återhämtningen på arbetsmarknaden tar dock längre tid. Det dröjer till inledningen på 2023 innan arbetslösheten kommer ner till 7,0 procent.

Återhämtningen i den svenska ekonomin fortsatte med oförminskad styrka det andra kvartalet i år när BNP ökade med 0,9 procent jämfört med det föregående kvartalet (se diagram 1). Inhemsk efterfrågan steg på bred front och särskilt investeringarna ökade starkt. Samtidigt bidrog brist på insatsvaror och logistikproblem till att exporten utvecklades svagt.

Nyinkommen statistik och indikatorer pekar på att BNP-tillväxten accelererar det tredje kvartalet. Den så kallade barometerindikatorn, som speglar stämningläget i ekonomin som helhet, har förvisso minskat marginellt de senaste månaderna men den ligger fortfarande på en historiskt sett mycket hög nivå (se diagram 1). De gradvis lättade pandemirestriktionerna under sommaren har bidragit till att både hushåll och företag inom handeln och tjänstebanschererna har blivit betydligt mer optimistiska än normalt (se diagram 2). Hushållen ökade konsumtionen av hotell- och restaurangtjänster kraftigt redan i juli (se diagram 3) och den totala hushållskonsumtionen väntas öka med över 3 procent det tredje kvartalet. Samtidigt har industrin gynnats av en stark tillväxt i efterfrågan från omvärlden och exporten växer igen det tredje kvartalet, trots att produktionen fortfarande hålls tillbaka något av brist på insatsvaror och logistikproblem.

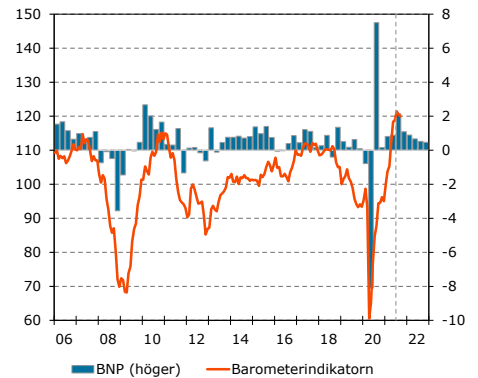
I slutet av september fasas kvarvarande pandemirestriktioner med påtagliga effekter på inhemsk efterfrågan ut i Sverige. Smittspridningen antas förbli högre än den var i somras under hösten och vintern men den självpåtagna sociala distanseringen fortsätter ändå att minska (se rutan ”Grundläggande antaganden för prognosen”). Hushållen fortsätter därmed att öka konsumtionen, om än inte lika snabbt som det tredje kvartalet. Det bidrar till att BNP-tillväxten bromsar in från ca 2 procent det tredje kvartalet till ca 1 procent det fjärde kvartalet, men det är tillräckligt för att resursutnyttjandet i ekonomin som helhet fortsätter att öka och blir i det närmaste balanserat i slutet av 2021.

REKORDHÖG LÅNGTIDSARBETSLÖSHET

Återhämtningen i ekonomin det andra kvartalet syntes även på arbetsmarknaden och sysselsättningen ökade enligt

Diagram 1 Barometerindikatorn och BNP

Index medelvärde=100, månadsvärden respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Grundläggande antaganden för prognosen

Prognosen baseras på ett antal antaganden angående covid-19-pandemin. De mest betydande antagandena är:

- Spridningen av den mer smittsamma delta-varianten och lättade restriktioner har inneburit att smittspridningen i omvärlden har ökat igen de senaste månaderna, inte minst i många OECD-länder. Den relativt höga vaccinationstäckningen gör att nya omfattande nedstängningar trots det undviks i flertalet av OECD-länderna framöver. De tidigare införda restriktioner som fortfarande ligger kvar kommer att fasas ut framöver när smittspridningen åter dämpas.
- De kvarvarande restriktioner som har påtagliga effekter på inhemsk efterfrågan i Sverige fasas ut i slutet av september.
- Spridningen av covid-19 i Sverige sjönk under sommaren till en låg nivå, men en betydande uppgång har noterats under augusti och september. Vården är måttligt belastad av covid-19 patienter och i det närmaste 80 procent av befolkningen som är 16 år eller äldre har i slutet av september fått två doser vaccin. De slojade restriktionerna bidrar till att smittspridningen under hösten och vintern förblir högre än den var under sommaren. Eftersom de grupper som har störst risk att bli svårt sjuka är vaccinerade i mycket hög utsträckning kommer belastningen på sjukvården av covid-19 patienter trots det att förbli måttlig.
- Den självpåtagna sociala distanseringen fortsätter att minska i Sverige under resterande delen av året och början av nästa år, även bland de som inte har vaccinerats eller tidigare haft covid-19.
- Minskade formella och självpåtagna restriktioner i Sverige och i omvärlden innebär att utrikesresandet fortsätter att återhämta sig framöver. Utrikesresandet till framför allt destinationer utanför Europa kommer dock fortsatt att hållas tillbaka av hög smittspridning i vissa länder och formella samt självpåtagna restriktioner.

arbetskraftsundersökningarna (AKU) med 1,2 procent. Arbetslösheten låg dock kvar på något över 9 procent eftersom även arbetskraften växte snabbt. Anställningsplanerna i näringslivet är sedan några månader tillbaka på historiskt sett höga nivåer och sysselsättningen fortsätter att stiga det andra halvåret i år i takt med att ekonomin återhämtar sig (se diagram 4). Det andra halvåret i år slår den stigande sysselsättningen igenom på arbetslösheten som då minskar. Det finns dock en stor grupp långtidsarbetslösa med svag anknytning till arbetsmarknaden (se diagram 5). Den höga långtidsarbetslösheten indikerar att matchningen på arbetsmarknaden är bristfällig, vilket också avspeglas i att bristtalen i näringslivet ligger på en nivå väl över det historiska genomsnittet trots den höga arbetslösheten.

ÅTERHÄMTNING ÄVEN BLAND SVERIGES VIKTIGASTE HANDELSPARTNERS

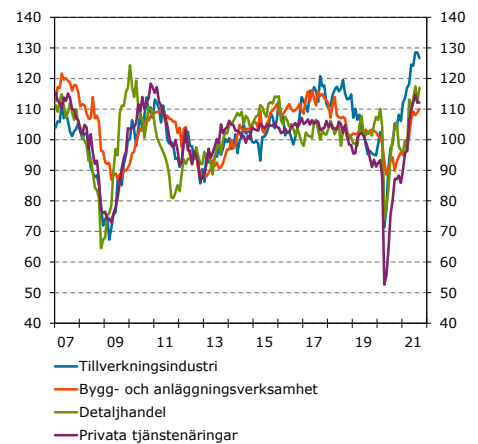
Den ekonomiska återhämtningen bland Sveriges viktigaste handelspartners, de så kallade KIX-länderna, kom tillfälligt av sig det första kvartalet när nya smittvågor ledde till skärpta pandemirestriktioner. Det andra kvartalet kom återhämtningen i gång igen och tillväxten blir fortsatt stark det andra halvåret. Precis som i Sverige är det till stor del minskade pandemirestriktioner och ökad framtidsoptimism som driver återhämtningen. Utsikterna för nästa år är relativt ljusa och tillväxten fortsätter att vara relativt hög (se tabell 1). Prognosen baseras på antagandet att pandemin inte förvärras igen så pass mycket att nya, omfattande restriktioner måste införas i många länder (se marginalrutan ”Grundläggande antaganden för prognosen”). Återhämtningen i omvärlden har gått hand i hand med ett snabbt uppsving i världshandeln och det har uppstått brist på både insatsvaror, som till exempel halvledare, och på containerfrakt. Samtidigt har priset på vissa råvaror stigit snabbt. Detta har i sin tur gett fart åt inflationen som på många håll stiger rejält i år (se diagram 6). Nästa år avtar både bristen på insatsvaror och logistikproblemen, vilket bidrar till att inflationen faller tillbaka.

MILD HÖGKONJUNKTUR ANDRA HALVÅRET 2022

Den fortsatt relativt starka tillväxten bland Sveriges viktigaste handelspartners innebär att marknaden för den svenska exportnärings växer jämförelsevis snabbt nästa år. Leveransproblemen och bristen på insatsvaror klingar gradvis av under året och liksom i år ger exporten ett stort bidrag till BNP-tillväxten (se diagram 7). Det höga kapacitetsutnyttjandet i industrin, fortsatt stor efterfrågan på bostäder och omfattande offentliga investeringar innebär att även investeringarna växer snabbt nästa år.

Diagram 2 Konfidensindikatorer för näringslivet

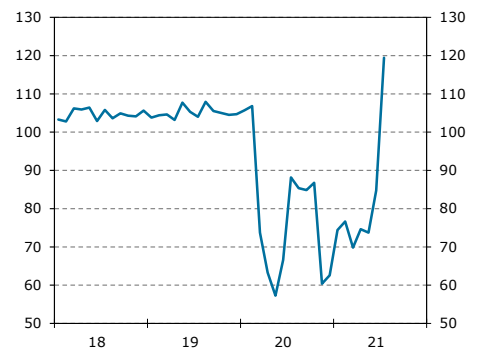
Index, medelvärde=100, säsongsrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 3 Hushållens konsumtion av hotell- och restaurangtjänster

Index 2015=100, säsongsrensade månadsvärden

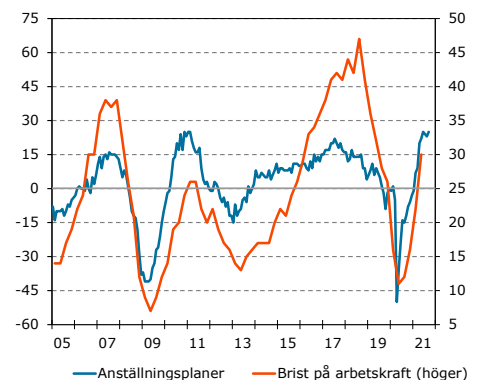

Anm. Indexet är en del i hushållens konsumtionsindikator.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 4 Anställningsplaner och brist på arbetskraft i näringslivet

Nettotal, säsongsrensade månadsvärden respektive andel ja-svar, säsongsrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Tabell 1 Nyckeltal

Procentuell förändring om inget annat anges

	Utfall	Prognos		Scenario		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BNP till marknadspris	-2,8	4,7	3,9	1,4	1,5	1,7
BNP per invånare	-3,5	4,2	3,4	1,0	1,1	1,2
BNP, kalenderkorrigerad	-3,0	4,6	3,9	1,6	1,5	1,8
BNP, KIX-vägd ¹	-4,1	5,6	4,4	2,5	2,1	2,0
KPI, KIX-vägd ¹	1,2	2,7	2,4	2,2	2,3	2,3
Bytesbalans ²	5,6	5,8	4,8	4,4	3,9	3,7
Arbetade timmar ³	-3,8	2,3	4,0	1,0	0,2	0,6
Sysselsättning	-1,3	-0,2	2,1	1,2	0,5	0,6
Arbetslöshet ⁴	8,3	8,9	7,6	7,0	7,0	7,0
Arbetsmarknadsgap ⁴	-4,5	-3,1	0,0	0,3	0,0	0,0
BNP-gap ⁶	-3,7	-1,6	0,4	0,2	0,0	0,0
Timlön ⁷	2,1	2,9	2,5	2,8	3,1	3,2
Arbetskostnad per timme ^{3,8}	4,0	2,8	1,2	3,1	3,2	3,2
Produktivitet ³	0,5	2,3	0,0	0,6	1,3	1,3
KPI	0,5	2,1	2,0	2,1	2,3	2,6
KPIF	0,5	2,3	2,1	2,1	2,0	2,0
Reporänta ^{9,10}	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,50
Tioårig statsobligationsränta ⁹	0,0	0,3	0,5	0,9	1,3	1,6
Kronindex (KIX) ¹¹	118,5	114,2	114,4	114,4	114,4	114,4
Offentligt finansiellt sparande ²	-2,8	-1,0	0,0	0,5	0,4	0,4
Strukturellt sparande ¹²	-0,9	-0,1	0,1	0,3	0,3	0,3
Maastrichtskuld ²	39,6	36,6	33,0	31,0	30,4	29,8

¹ KIX-vägd BNP och KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners. ² Procent av BNP. ³ Kalenderkorrigerad. ⁴ Procent av arbetskraften. ⁵ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁶ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP. ⁷ Enligt konjunkturlönestatistiken. ⁸ Avser anställdas timmar. ⁹ Procent. ¹⁰ Vid årets slut. Beslut i slutet av december implementeras i januari. ¹¹ Index 1992–11–18=100. ¹² Procent av potentiell BNP.

Anm. Utvecklingstalet för sysselsättning 2021 påverkas av SCB:s metodbyte för AKU.

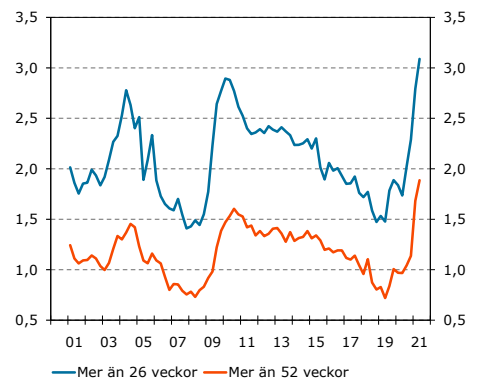
Källor: IMF, Medlingsinstitutet, Riksbanken, SCB och Konjunkturinstitutet.

Regeringens budgetproposition för 2022 innehåller ofinansierade budgeterade åtgärder om 74 miljarder kronor. Den föreliggande prognosen baseras på antagandet att propositionen antas av riksdagen. De relativt sett omfattande åtgärderna i budgeten ger en betydande efterfrågestimulans till ekonomin 2022. Bland annat får hushållen sänkta skatter och ökade transfereringar, vilket stimulerar deras konsumtion, samtidigt som ökade statsbidrag till kommuner och regioner samt statliga satsningar driver på offentlig konsumtion och offentliga investeringar.

Sammantaget innebär detta att BNP fortsätter att öka snabbt 2022, om än lite långsammare än i år. Budgeten bidrar till att det offentlig-finansiella sparandet blir något lågt 2022 med tanke på att resursutnyttjandet i ekonomin som helhet är något högre än normalt. Finanspolitikens inriktning behöver därför vara lätt åtstramande 2023 för att det strukturella, det vill säga

Diagram 5 Långtidsarbetslöshet

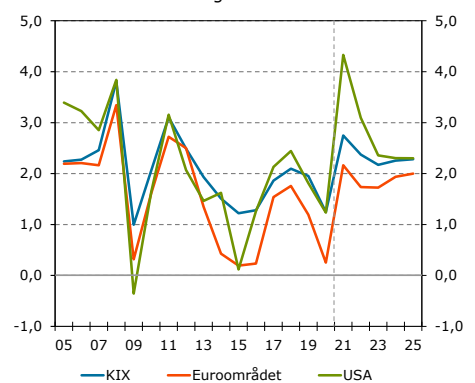
Procent av arbetskraften, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 6 Konsumentpriser i valda länder och regioner

Procentuell förändring

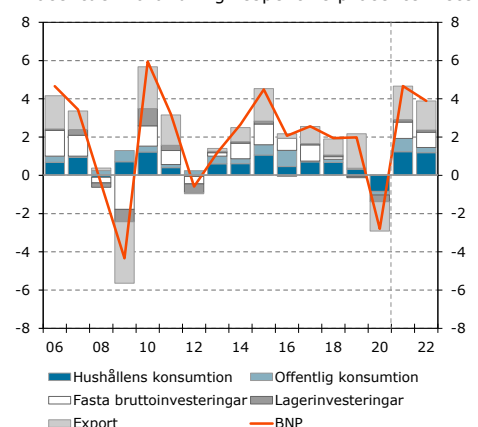

Anm. KIX-vägd KPI är ett aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners. KPI för EU-länder och Norge avser harmoniserade KPI (HIKP). För Storbritannien avses CPIH, vilket innefattar kostnader för egna hem.

Källor: Bureau of Labor Statistics, Eurostat, OECD och Konjunkturinstitutet.

Diagram 7 Importjusterat bidrag till BNP-tillväxten

Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

konjunkturjusterade, sparandet ska öka till att vara i linje med överskottsmålet (se tabell 1). Även med en sådan åtstramning finns det 2023 utrymme att både öka den offentliga konsumtionen i linje med det demografiskt betingade behovet och genomföra åtgärder som höjer hushållens disponibla inkomster.

Resursutnyttjandet i ekonomin som helhet, mätt med det så kallade BNP-gapet, fortsätter att stiga och det andra halvåret nästa år går den svenska ekonomin in i en mild högkonjunktur (se diagram 8). Den fortsatta konjunkturförstärkningen nästa år slår även igenom på arbetsmarknaden och arbetslösheten faller gradvis tillbaka till 7,1 procent mot slutet av året. Det är marginellt högre än den av Konjunkturinstitutet bedömda jämviktsarbetslösheten. Men den genomsnittliga arbetstiden per sysselsatt är jämförelsevis hög och resursutnyttjandet på arbetsmarknaden blir därför något högre än normalt mot slutet av 2022 (se diagram 8).

Konjunkturinstitutets bedömning är att arbetslösheten inte varaktigt kan falla lägre än 7,0 procent utan att det på lite sikt leder till att löner och priser ökar allt för snabbt.

DEN HÖGA INFLATIONEN FALLER TILLBAKA NÄSTA ÅR

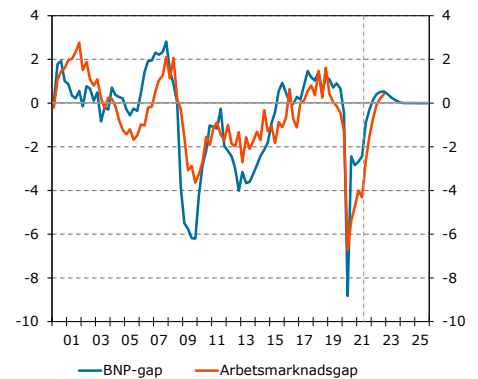
Liksom i omvärlden har inflationen i Sverige stigit snabbt hittills under 2021 och uppgången fortsätter det fjärde kvartalet då KPIF-inflationen blir över 3 procent (se diagram 9). Den höga inflationen är till stor del en följd av att energipriserna ökar särskilt snabbt i år.

Nästa år utvecklas energipriserna mycket svagare vilket leder till att KPIF-inflationen mot slutet av året blir betydligt lägre än Riksbankens inflationsmål om 2 procent, men även exklusive energipriser dämpas inflationen det andra halvåret 2022. En anledning till att inflationen inte tar mer fart nästa år när resursutnyttjandet i svenska ekonomin blir något högre än normalt är att kostnadstrycket är dämpat i utgångsläget. Måttliga löneökningar och en hög produktivitetstillväxt bidrar sammantaget till att arbetskostnaden per producerad enhet i näringslivet ökar jämförelsevis långsamt i år. Det avspeglas i att vinstandelen i näringslivet stiger i år och blir betydligt högre än normalt, liksom företagens lönsamhetsomdömen enligt Konjunkturbarometern (se diagram 10). Det indikerar att företagens behov av att höja produktpriserna är lägre än normalt, även om förutsättningarna skiljer sig åt mellan olika delar av näringslivet.

Riksbanken har tydligt signalerat att den kan tillåta att inflationen överstiger 2 procent under en tid utan att det föranleder en omläggning av penningpolitiken. Riksbanken väntas därför ligga still med reporäntan på 0,0 procent tills 2024 då en försiktig höjningscykel påbörjas.

Diagram 8 BNP-gap och arbetsmarknadsgap

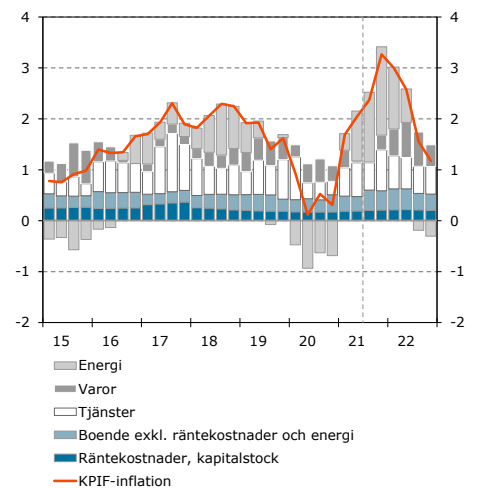
Procent av potentiell BNP respektive potentiellt arbetade timmar, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 9 Bidrag till KPIF-inflationen

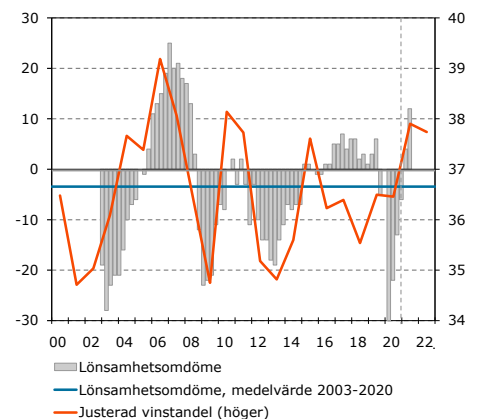
Procentenheter respektive årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Anm. Beräkningen av bidragen är approximativ.

Diagram 10 Lönsamhet i näringslivet

Procent, årsvärden respektive netttotal, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

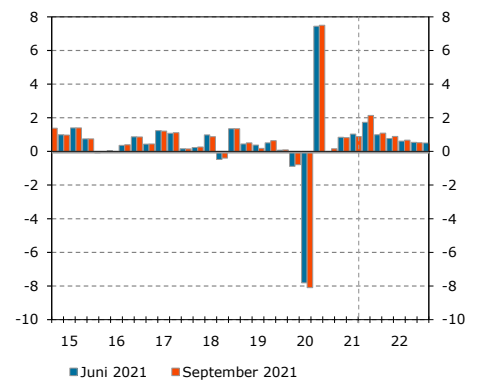
Prognosrevideringar 2021–2022

De senaste månaderna har ekonomin återhämtat sig något snabbare än vad som förutsågs i Konjunkturläget juni 2021. Regeringens budget för 2022 innehåller dessutom mer ofinansierade åtgärder än vad som antogs i juni, vilket föranleder en viss upprevidering av tillväxten i inhemsk efterfrågan 2022. Nedan beskrivs kortfattat några av de mest betydelsefulla revideringarna (se tabell 2).

- BNP-tillväxten i Sverige är uppreviderad för både 2021 och 2022. Upprevideringen för 2021 förklaras främst av att BNP nu bedöms öka ännu starkare det tredje kvartalet än vad som förutsågs i juni (se diagram 11). Upprevideringen av BNP-tillväxten för 2022 beror dels på att den högre tillväxten det andra halvåret 2021 spiller över på 2022, dels på att regeringens budget för 2022 innefattar mer ofinansierade åtgärder än vad som förutsågs i juni.
- Tillväxten i investeringarna har reviderats upp markant för 2021. Upprevidering har gjorts på bred front i näringslivet och inte minst bostadsinvesteringarna bedöms nu öka betydligt starkare än vad som förutsågs i juni.
- Tillväxten i exporten revideras ner rejält för 2021. Det är till stor del en följd av den brist på insatsvaror och logistikproblem som industrin lider av, men det beror också på att utländska besökarens konsumtion i Sverige blir lägre än vad som förutsågs i juni.
- Den starkare BNP-tillväxten det andra halvåret i år och nästa år medför att tillväxten i sysselsättningen justeras upp något jämfört med i juni. Arbetslösheten, som blev överraskande hög det andra kvartalet (se diagram 12), faller därmed tillbaka något snabbare än vad som förutsågs i juni.
- KPIF-inflationen blir betydligt högre som årsmedelvärde i år och nästa år än vad som förutsågs i juni. Det beror framför allt på att energipriserna stiger betydligt mer i år jämfört med vad som prognostiserades i juni. Nästa år utvecklas energipriserna betydligt svagare och KPIF-inflationen faller gradvis tillbaka och blir vid slutet av året lägre än vad som förutsågs i juni (se diagram 13).
- Det offentligfinansiella sparandet blir betydligt högre i år än vad som förutsågs i juni. Det är främst en följd av att de offentliga inkomsterna blir högre än tidigare väntat. Nästa år blir i stället sparandet lite lägre, delvis som en konsekvens av att regeringens budget för 2022 innehåller mer ofinansierade åtgärder än vad som förutsågs i juni.

Diagram 11 BNP

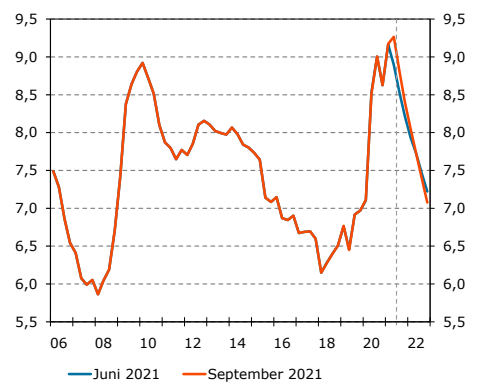
Procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 12 Arbetslöshet

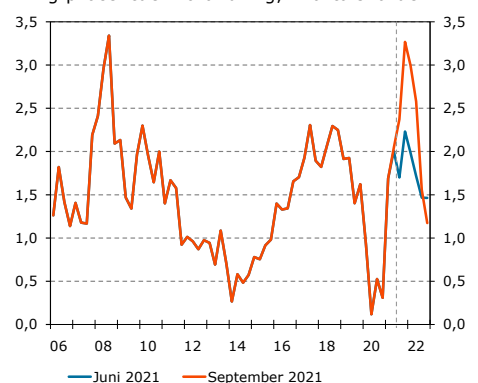
Procent av arbetskraften, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 13 KPIF

Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 2 Prognos och revideringar jämfört med prognosen i juni 2021

Procentuell förändring respektive procentenheter om inget annat anges

	2021			2022		
	Sep	Jun	Diff	Sep	Jun	Diff
Internationellt						
BNP i världen	5,6	5,8	-0,2	4,5	4,1	0,4
BNP, KIX-vägd ¹	5,6	5,4	0,2	4,4	4,3	0,2
BNP i euroområdet	5,2	4,6	0,6	4,6	4,4	0,2
BNP i USA	5,8	6,6	-0,7	4,1	3,6	0,5
BNP i Kina	8,2	8,5	-0,3	5,8	5,7	0,2
Federal funds target rate ^{2,3}	0,3	0,3	0,0	0,3	0,3	0,0
ECB:s refinansränta ^{2,3}	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oljepris ⁴	69,6	67,8	2,1	72,4	68,0	5,4
KPI, KIX-vägd ¹	2,7	2,3	0,4	2,4	2,0	0,4
Försörjningsbalans						
BNP, kalenderkorrigerad	4,6	4,4	0,2	3,9	3,5	0,4
BNP	4,7	4,4	0,2	3,9	3,5	0,4
Hushållens konsumtionsutgifter	4,9	4,2	0,7	4,7	4,9	-0,2
Offentliga konsumtionsutgifter	2,9	2,1	0,8	1,2	1,5	-0,4
Fasta bruttoinvesteringar	5,8	2,3	3,5	4,8	4,1	0,7
Lagerinvesteringar ⁵	0,3	0,3	-0,1	0,3	0,0	0,2
Export	7,4	9,1	-1,8	5,4	5,0	0,3
Import	8,1	7,3	0,8	5,8	5,8	0,0
Arbetsmarknad, inflation, räntor, med mera						
Arbetade timmar ⁶	2,3	3,3	-1,0	4,0	2,9	1,1
Sysselsättning	-0,2	-0,4	0,2	2,1	2,0	0,1
Arbetslöshet ⁷	8,9	8,7	0,2	7,6	7,6	0,0
Arbetsmarknadsgap ⁸	-3,1	-2,1	-1,0	0,0	-0,1	0,0
BNP-gap ⁹	-1,6	-1,4	-0,2	0,4	0,2	0,2
Produktivitet ⁶	2,3	1,3	1,0	0,0	0,6	-0,7
Timlön ¹⁰	2,9	2,6	0,3	2,5	2,3	0,2
KPI	2,1	1,7	0,4	2,0	1,6	0,4
KPIF	2,3	1,9	0,4	2,1	1,7	0,4
Repöränta ^{2,3}	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tioårig statsobligationsränta ²	0,3	0,4	-0,1	0,5	0,7	-0,3
Kronindex (KIX) ¹¹	114,2	114,3	-0,1	114,4	114,9	-0,5
Bytesbalans ¹²	5,8	6,9	-1,0	4,8	6,1	-1,3
Offentligt finansiellt sparande ¹²	-1,0	-1,5	0,6	0,0	0,3	-0,3

¹ KIX-vägd BNP och KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners ² Procent. ³ Vid årets slut. ⁴ Brent, dollar per fat, årsgenomsnitt. ⁵ Förändring i procent av BNP föregående år. ⁶ Kalenderkorrigerade värden. ⁷ Procent av arbetskraften. ⁸ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁹ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP. ¹⁰ Enligt konjunkturlönestatistiken. ¹¹ Index 1992-11-18=100. ¹² Procent av BNP.

Anm. Differensen avser skillnaden mellan nuvarande prognos och prognosen i juni 2021. Ett positivt värde innebär en upprevidering. Utvecklingstalet för sysselsättning 2021 påverkas av SCB:s metodbyte för AKU.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Internationell konjunkturutveckling

Tillväxten i världsekonomin var dämpad det första halvåret 2021, bland annat till följd av omfattande och i vissa länder skärpta restriktioner för att bromsa spridningen av Coronaviruset. Sedan dess har pandemisituationen förbättrats i spåren av en stigande vaccinationsgrad, främst i OECD-länderna. Restriktionerna har minskat och rörligheten har ökat. Den globala tillväxten tar därför fart igen det andra halvåret i år. Tack vare den höga vaccinationsgraden bland många länder som är viktiga för Sveriges utrikeshandel växer svensk exportmarknad i god takt 2021 och 2022. Inflationen har stigit snabbt och är på en hög nivå. Inflationsuppgången är bland annat en följd av leveransproblem och stigande energipriser. Dessa effekter bedöms dock vara tillfälliga och klingar av under prognosperioden.

Prognos 2021–2022

FORTSATT ÅTERHÄMTNING HOS SVERIGES VIKTIGASTE HANDELSPARTNERS

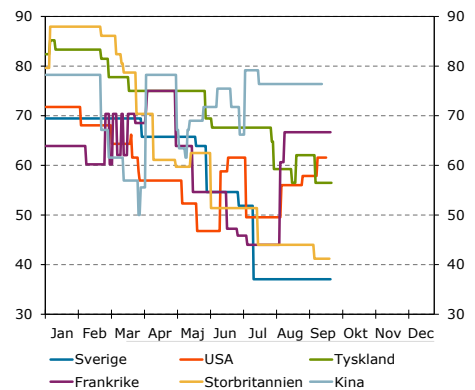
Bland Sveriges viktigaste handelspartners var BNP-tillväxten stark det andra kvartalet 2021, bland annat till följd av lättade restriktioner (se diagram 14). Utsikterna för fortsatt lättade restriktioner bland Sveriges viktigaste handelspartners är goda tack vare framgångsrika vaccinationsprogram (se diagram 15). Förtroendeindikatorer är fortsatt på en hög nivå och tillväxten förväntas vara god även det tredje kvartalet (se diagram 16). Tillväxten under andra halvåret 2021 drivs till stor del av tjänstesektorn, vilken i högre grad än övriga sektorer i ekonomin varit påverkad av pandemirestriktioner. Utvecklingen i världen styrs fortsatt av pandemins utveckling, inte minst beroende på att vaccinationsgraden fortsatt är låg i vissa delar av världen.

Stark efterfrågan på varor har lett till att världshandeln har återhämtat sig snabbt. Restriktionerna i kombination med den starka efterfrågan har skapat en brist på containerfrakt, med ökade leveranstider som följd. Detta och andra leveransproblem har lett till att företag fått problem med att få tag på de insatsvaror och råvaror som behövs i produktionen. Industriproduktionen har trots det fortsatt att växa på de flesta håll i världen, men uppgången har hämmats av leveransproblemen (se diagram 17). Bristen på containerfrakt har inneburit att priserna på frakt har ökat kraftigt, framför allt från Kina (se diagram 18). Tillsammans med svårigheterna att få tag på insatsvaror och råvaror har detta drivit upp producentpriserna (se diagram 19). Leveransproblemen väntas avta successivt, vilket bidrar till att dämpa prisstrycket.

Återhämtningen har nu kommit långt i Sveriges omvärld och det tredje kvartalet är KIX-vägd BNP högre än innan pandemin

Diagram 14 Stringency index

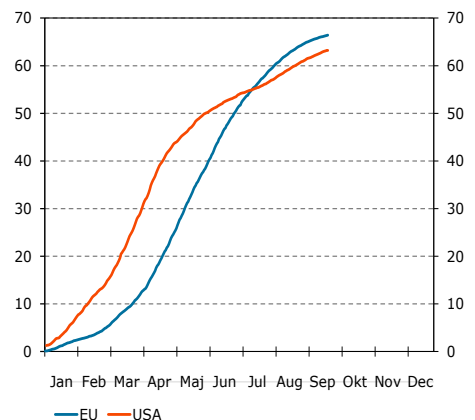
Index, dagsvärden

Källor: University of Oxford och Macrobond.

Diagram 15 Covid-19 vaccin

Procent av befolkningen, dagsvärden

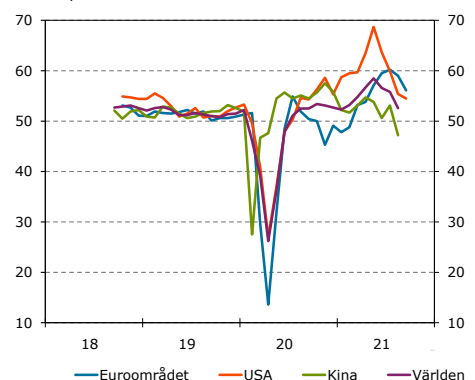

Anm. Andel av befolkningen som fått åtminstone en dos.

Källor: Our World in Data och Macrobond.

Diagram 16 Sammanvägt inköpschefsindex i valda länder och regioner

Index, månadsvärden

Källa: IHS Markit.

bröt ut. Färre lediga resurser leder till en succesiv inbromsning av återhämtningen under prognosperioden men tillväxten är ändå god 2021 och 2022 (se diagram 20). Stora statliga stödprogram tillsammans med ett lågt ränteläge fortsätter att stödja återhämtningen i omvärlden. Både ECB och Federal Reserve lämnar styrrentorna oförändrade men centralbankerna väntas bedöma att läget i ekonomin tillåter att obligationsköpen skalas ned.

ÅTER HÖG SMITTSPRIDNING I USA

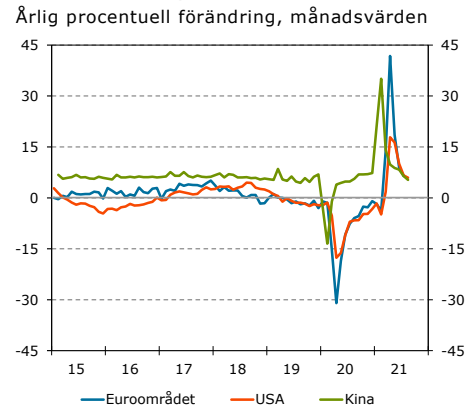
Smittspridningen har återigen tagit fart i USA. Till skillnad från tidigare utbrott väntas nuvarande våg dock inte föra med sig omfattande nedstängningar. Utöver spridningen av covid-19 så tynger även problem med flaskhalsar stämmningsläget inom industrin. Problem med längre leveranstider, högre fraktkostnader och brist på insatsvaror har lett till att industriproduktionen inte fullt ut kunnat svara på den höga efterfrågan som företagen mött. Förtroendeindikatorer har dämpats något men indikerar god tillväxt det tredje kvartalet i år (se diagram 16 och diagram 21).

Arbetsmarknaden i USA har fortsatt att förbättras den senaste tiden och arbetslösheten var i augusti 5,3 procent, vilket fortfarande är högre än innan pandemins utbrott. Därtill har arbetskraftsdeltagandet inte kommit upp i samma nivå som innan pandemin (se diagram 22). Anledningen till det lägre arbetskraftsdeltagandet är delvis att fler stannat hemma för att ta hand om barn när skolor varit stängda. Dessutom har tillfälligt höjd arbetslöshetsersättning samt rädsla att insjukna i covid-19 hållit tillbaka deltagandet på arbetsmarknaden. Vidare har en grupp personer inte ansett att det varit meningsfullt att söka arbete på grund av låga jobbchanser. Denna grupp har dock minskat under 2021 och även övriga återhållande faktorer väntas avta framöver vilket leder till att arbetskraftsdeltagandet stiger.

Samtidigt får ekonomin stöd av ytterligare finanspolitiska åtgärder som bland annat innefattar stora investeringar i infrastruktur samt skola och omsorg. Dessa satsningar är huvudsakligen ofinansierade, men kommer delvis att finansieras genom in-täktsökningar. Resursutnyttjandet stiger och bedöms vara i det närmaste normalt under andra halvan av 2021. Sammantaget blir BNP-tillväxten stark under 2021 och 2022 (se tabell 3).

Priserna har stigit snabbt i USA och förblir höga under andra halvan av 2021. Låga priser under 2020, stigande energipriser, leveransproblem och en hög efterfrågan på varor under pandemin har drivit upp inflationen under 2021. Särskilt stor har prisökningen varit på begagnade bilar, drivmedel, bränsle för uppvärmning och transporttjänster. Efter dessa uppgångar har inflationen nu nått en plåtå. KPI-inflationen är både i år och nästa år tillfälligt hög och motsvarar en högre inflation än Federal Reserves långsiktiga inflationsmål. Federal Reserve förväntas trappa ner på takten i obligationsköpen i slutet av detta år men styrrentan lämnas oförändrad under båda prognosåren.

Diagram 17 Industriproduktion i valda länder och regioner

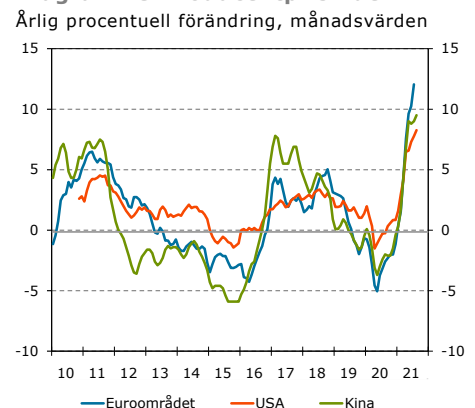
Källa: National Bureau of Statistics of China.

Diagram 18 Containerfraktpris i Kina

Källor: China Ministry of Transport och Macrobond.

Diagram 19 Producentprisindex

Källor: China National Bureau of Statistics, ECB, U.S. Bureau of Labor Statistics, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

STARK ÅTERHÄMTNING I EUROOMRÅDET

De införda pandemirestriktionerna i euroområdet började gradvis lättas under det andra kvartalet och en stor del av befolkningen har blivit vaccinerad (se diagram 15). Detta bidrog till en snabb konjunkturuppgång det andra kvartalet när framför allt hushållen ökade sin konsumtion rejält och tjänstesektorn återtog förlorad mark (se diagram 23). Trots den starka återhämtningen var BNP-nivån det andra kvartalet i år 2,5 procent lägre än före pandemin. Utvecklingen skiljer sig åt i de olika länderna. För exempelvis Tyskland, Frankrike och Italien är tappet ungefär lika stort, drygt 3 procent. För Nederländerna, Grekland och Finland är nivån på BNP tillbaka ungefär där den var före pandemin och för Irland är nivån betydligt högre.

Det tredje kvartalet tog smittspridningen åter fart på flera håll i Europa. Trots detta har restriktionerna varit relativt oförändrade, vilket gör att de ekonomiska utsikterna ändå ser ljusa ut. Vidare spiller den starka avslutningen på det andra kvartalet över även på det tredje kvartalet. Förväntningsindikatorerna visar att såväl hushåll som företag är fortsatt optimistiska, trots en viss nedgång den senaste tiden. Sammantaget bedöms återhämtningen bli fortsatt stark även de kommande kvartalen och BNP-nivån som rådde före pandemin nås därför det fjärde kvartalet i år. Även 2022 blir återhämtningen stark och mot slutet av 2022 nås nästan den BNP-nivå som prognosticerades för samma period innan pandemin bröt ut.

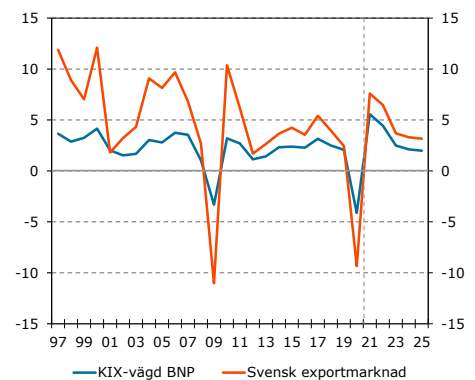
Inflationen har stigit hastigt i euroområdet. I augusti blev utfallet 3,0 procent, den högsta inflationstakten sedan 2011. Den underliggande inflationen steg till 1,6 procent, vilket var en uppgång med nästan en procentenhet jämfört med juli. Bakom uppgången ligger exempelvis stigande råvarupriser, främst oljepriset, och tillfälliga faktorer såsom återgång till normala momssatser efter den temporära momssänkningen i Tyskland. En betydligt starkare efterfrågan har bidragit till att skapa utbudsbrist inom flera områden. Transport- och produktionssystem har inte klarat av att hantera den ökade efterfrågan, vilket har lett till högre insatsvarupriser som till viss del har spillt över till konsumentpriserna. Prognosen är att den nuvarande höga inflationen är tillfällig och att den 2022 återigen hamnar under ECB:s inflationsmål på 2 procent (se diagram 24).¹ ECB fortsätter därför att stimulera ekonomin, men meddelade i september att takten i nettoköpen av tillgångar minskar något i omfattning.

VÅRA NORDISKA GRANNLÄNDER HAR ÅTERHÄMTAT BNP-TAPPET

Våra nordiska grannländer hade en svag utveckling det första kvartalet i år främst till följd av nedstängningar i spåren av pandemin och BNP föll i såväl Danmark som Norge och stod i

Diagram 20 KIX-vägd BNP och svensk exportmarknad

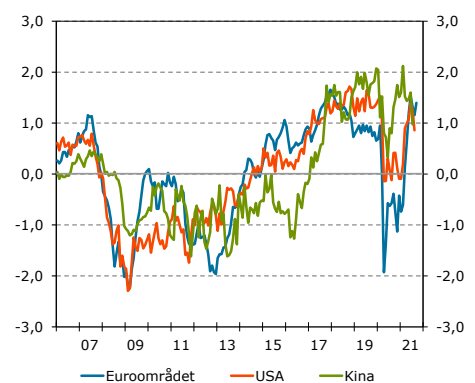
Procentuell förändring

Källor: Nationella källor, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 21 Konsumentförtroende

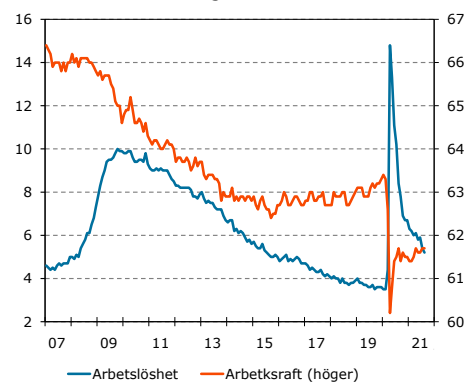
Standardiserade avvikelser från medelvärde, månadsvärden

Källor: Conference Board, Eurostat och Macrobond.

Diagram 22 Arbetsmarknad i USA

Procent av befolkningen respektive procent av arbetskraften, säsongsrensade månadsvärden

Källa: U.S Bureau of Labor Statistics.

¹Från 8 juli 2021 har ECB en ny penningpolitisk strategi med ett symmetriskt mål att inflationen ska vara 2 procent på medellång sikt.

stort sett stilla i Finland. Det andra kvartalet hoppade BNP upp bland annat till följd av minskade restriktioner. Särskilt stark blev BNP-tillväxten i Danmark och Finland med drygt 2 procent (se diagram 25). För alla våra nordiska grannländer är BNP därmed tillbaka kring nivåer som rådde före pandemin. Efter en fortsatt stark BNP-tillväxt det tredje kvartalet väntas tillväxttakterna bli lägre i de nordiska länderna och närmar sig sina historiska genomsnitt i slutet av prognosperioden.

COVID-19 TYNGER ÅTERIGEN TILLVÄXTEN I KINA

Under det andra kvartalet 2021 infördes omfattande pandemi-restriktioner på flera håll i Kina. Restriktionerna har syns i data för detaljhandelsförsäljning och industriproduktion som växte i en långsammare takt i augusti. Nedstängningarna av kinesiska hamnar har dock redan fått effekt på världshandeln med bland annat högre fraktpriser som följd. Störningarna på Kinas omvärld bedöms minska gradvis framöver. Förtroendeindikatorer tyder på en svagare utveckling i både tjänstesektorn och tillverkningsindustrin (se diagram 16). Det svagare sentimentet innebär att tillväxten bromsar in under det tredje kvartalet 2021. Sammantaget utvecklas BNP mycket starkt 2021, varefter tillväxten bromsar in 2022 (se tabell 3.).

Tabell 3 BNP och KPI i världen

Procent av köpkraftskorrigerad global BNP respektive procentuell förändring

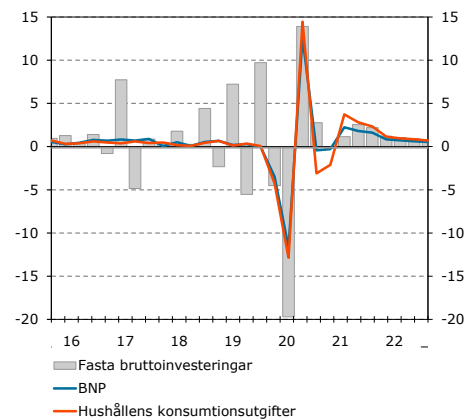
	Vikt ¹	BNP ²			KPI ³		
	2020	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Världen	100	-3,4	5,6	4,5
KIX-vägd⁴	75,3	-4,1	5,6	4,5	1,2	2,7	2,4
USA	15,9	-3,4	5,9	4,1	1,2	4,3	3,1
Euroområdet	13,9	-6,5	5,2	4,6	0,3	2,2	1,7
Japan	4,0	-4,7	2,5	2,5	0,0	-0,3	0,6
Storbritannien	2,2	-9,8	6,8	5,4	1,0	2,4	2,8
Sverige	0,4	-3,0	4,6	3,9	0,7	2,6	1,9
Norge	0,3	-1,3	2,9	3,4	1,2	3,1	2,0
Danmark	0,3	-2,1	3,6	3,2	0,3	1,5	1,5
Kina	18,3	2,4	8,2	5,8	2,4	1,2	2,4
Svensk exportmarknad⁵		-9,3	7,6	6,5

¹ Vikterna anger varje lands eller regions köpkraftskorrigerade andel av världens BNP. ² BNP-siffrorna avser den kalenderkorrigerade utvecklingen uttryckt i fasta priser. Världsaggregatet beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftsjusterade BNP-vikter från IMF. ³ Aggregatet för euroområdet är vägt med konsumtionsvikter från Eurostat. Sveriges siffra avser KPIF. ⁴ KIX-vägd BNP och KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners. ⁵ Den svenska exportmarknaden avser den samlade import-efterfrågan i de 32 länder som är Sveriges viktigaste handelspartners. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

Källor: Eurostat, IMF, OECD, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 23 BNP och efterfrågan i euroområdet

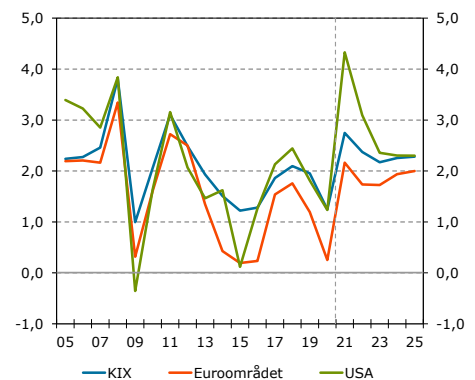
Procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: Eurostat, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 24 Konsumentpriser i valda länder och regioner

Procentuell förändring

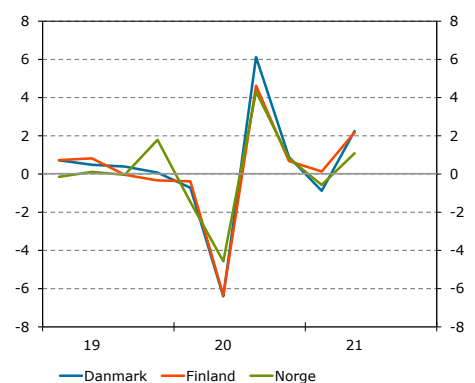

Anm. KIX-KPI är aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter och består av 32-länder som är viktiga för Sveriges handel med omvärlden. KPI för EU-länder och Norge avser harmoniserade KPI (HIKP). För Storbritannien avses CPIH, vilket innefattar kostnader för egna hem.

Källor: Bureau of Labor Statistics, Eurostat, OECD och Konjunkturinstitutet.

Diagram 25 BNP i Danmark, Finland och Norge

Procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: Eurostat och Statistics Norway.

Scenario 2023–2025

GLOBAL TILLVÄXT ÅTERGÅR MOT SITT HISTORISKA SNITT

Återhämtningen i den globala ekonomin efter pandemin går i otakt och det är stora skillnader i hur snabbt ländernas resursutnyttjande stiger. Bland Sveriges viktigaste handelspartners är återhämtningsfasen över vid ingången av 2023 och BNP-tillväxten normaliseras därefter. USA:s BNP växer med strax under 1,6 procent i genomsnitt 2023–2025 och även euroområdets BNP växer med i genomsnitt 1,6 procent under perioden (se tabell 4). Att inte USA:s BNP-tillväxt är högre än euroområdets under perioden beror på att resursutnyttjandet är mer ansträngt i USA vid ingången av 2023. För att dämpa inflationstrycket som uppstår bland våra viktigaste handelspartners till följd av ett mer ansträngt resursutnyttjande höjs styrräntorna bland annat i USA och euroområdet. Åtstramningen sker gradvis och ränteläget är fortsatt lågt under scenarioåren (se diagram 26). I takt med att BNP-tillväxten i Sveriges viktigaste handelspartners växlar ner dämpas tillväxten i efterfrågan på svenska produkter och svensk exportmarknad växer gradvis långsammare (se tabell 4 och diagram 20).

Tabell 4 Nyckeltal för internationell ekonomi

Procentuell förändring respektive procent

	Prognos			Scenario		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BNP i världen	-3,4	5,6	4,5	3,2	3,1	3,1
BNP i KIX-länderna	-4,1	5,6	4,5	2,5	2,1	2,0
BNP i USA	-3,4	5,9	4,1	1,6	1,5	1,6
BNP i euroområdet	-6,5	5,2	4,6	2,1	1,6	1,4
Svensk exportmarknad	-9,3	7,6	6,5	3,7	3,3	3,2
KPI i KIX-länderna	1,2	2,7	2,4	2,2	2,3	2,3
KPI i USA	1,2	4,3	3,1	2,4	2,3	2,3
HIKP i euroområdet	0,3	2,2	1,7	1,7	1,9	2,0
Styrränta i USA ^{1,2}	0,3	0,3	0,3	0,8	1,3	1,5
Styrränta i euroområdet ^{1,3}	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Styrränta, KIX6-vägd ^{1,4}	-0,4	-0,4	-0,3	-0,2	-0,2	0,2

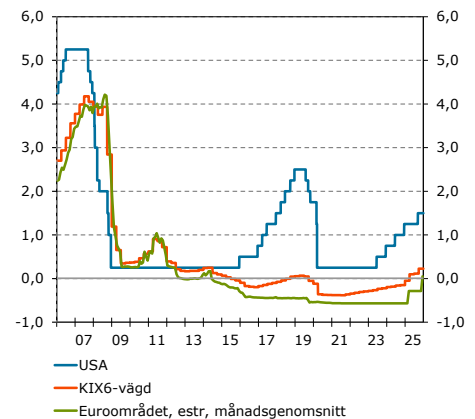
¹ I slutet av året. ² Avser den övre gränsen i Federal Reserves toleransintervall ³ Avser estrräntan. ⁴ Avser ett genomsnitt av dagslåneräntan estr för euroområdet samt styrräntor i USA, Norge, Storbritannien, Danmark och Japan.

Anm. BNP-siffrorna avser den kalenderkorrigerade utvecklingen uttryckt i fasta priser. Aggregaten beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftsjusterade BNP-vikter från IMF.

Källor: IMF, OECD, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 26 Styrräntor

Procent, dags- respektive månadsvärden

Anm. Styrräntan i USA avser den övre gränsen i Federal Reserves toleransintervall.

Källor: Bank of England, Bank of Japan, ECB, Federal Reserve, Norges Bank, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Konjunkturen i Sverige 2021–2022

Den snabba återhämtningen av svensk ekonomi fortsätter. Borttagna pandemirestriktioner och minskad självpåtagen social distansering innebär att hushållen kraftigt ökar sin konsumtion av kontaktnära tjänster. Den svenska industrin brottas med logistikproblem och brist på insatsvaror, men när de värsta flaskhalsproblemen bedarrat nästa år tar varuexporten fart igen. Den offentliga konsumtionen har ökat snabbt sedan smittspridningen tog fart i mitten av förra året, men nästa år växlar tillväxttakten ner rejält när antalet covid-19-patienter och vaccinationer sjunker. Den snabba återhämtningen innebär att sysselsättningen fortsätter att utvecklas starkt. Arbetslösheten faller successivt till drygt 7 procent det fjärde kvartalet 2022. Konjunkturförstärkningen är snabb och det andra halvåret 2022 går den svenska ekonomin in i en mild högkonjunktur. Inflationen, som för närvarande är högre än Riksbankens mål, blir dock lägre i slutet på nästa år, bland annat som en följd av att elpriserna faller tillbaka.

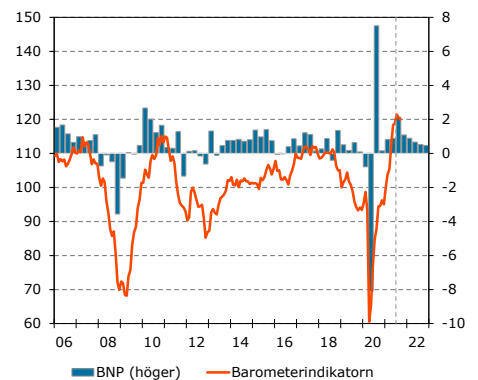
Liksom i omvärlden fortsätter återhämtningen i den svenska ekonomin. BNP ökade med 0,9 procent det andra kvartalet i år (se diagram 27), till stor del på grund av en stark utveckling av de fasta bruttoinvesteringarna.² Uppgången i näringslivets investeringar var bred, men det var framför allt i tjänstebanscher som investeringarna ökade snabbt. Hushållens konsumtion steg relativt mycket och såväl statlig som kommunal konsumtion ökade också. Däremot föll exporten det andra kvartalet till följd av en svag utveckling av råvaru- och tjänsteexporten.

Enligt SCB:s BNP-indikator blev inledningen på det tredje kvartalet stark med en säsongrensad ökning på 0,5 procent i juli jämfört med i juni. Dessutom befinner sig de flesta förtroendeindex på höga nivåer. Barometerindikatorn, som speglar stämningssläget i ekonomin som helhet, backade marginellt i september men låg kvar på en historiskt sett mycket hög nivå (se diagram 27). Även konfidensindikatorn för tillverkningsindustrin minskade något, men låg kvar på en nivå långt över det historiska genomsnittet. Inköpschefsindex har fallit de senaste månaderna, framför allt i industrin. Nivåerna i både industrin och tjänstesektorn är dock fortsatt höga. Många konfidensindikatorer är dock svårtolkade för tillfället då långa leveranstider och missnöje med för små lager drar upp inköpschefsindex respektive Barometerindikatorn. Normalt tolkas det som tecken på en hög efterfrågan, men för tillfället beror de höga talen sannolikt även på komponentbrist och andra leveransproblem. Sammantaget indikerar förtroendeindex och annan nyinkommen statistik trots

² De kraftiga svängningarna i BNP och i försörjningsbalansens poster försvårar säsongrensningen och siffror för säsongrensade serier är osäkrare än normalt och kan komma att revideras framöver. Det gäller i hög grad de fasta bruttoinvesteringarna. Dock var även den årliga förändringen av de fasta bruttoinvesteringarna stark det andra kvartalet i år.

Diagram 27 Barometerindikatorn och BNP

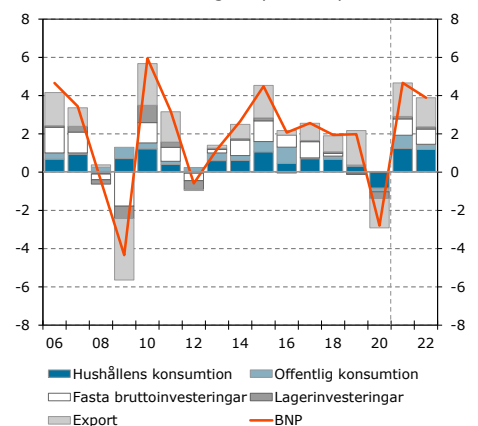
Index medelvärde=100, månadsvärden respektive procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 28 Importjusterat bidrag till BNP-tillväxten

Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

det en hög tillväxt i närtid. Lättade pandemirestriktioner och minskad självpåtagen distansering bidrar till att hushållens konsumtion accelererar, samtidigt som exporten tar fart igen. BNP-tillväxten stiger till hela 2,1 procent det tredje kvartalet.

BNP-tillväxten dämpas successivt efter det tredje kvartalet i år (se diagram 27), men förblir så pass hög att resursutnyttjandet fortsätter att stiga. Även bland Sveriges viktigaste handelspartners fortsätter återhämtningen när pandemirestriktioner tas bort och exporten blir den främsta drivkraften bakom den fortsatta förstärkningen av konjunkturen (se diagram 28). Men även hushållens konsumtion bidrar en hel del till BNP-tillväxten under prognosperioden då framför allt tjänstekonsumtionen tar fart efter lättade restriktioner och minskad självpåtagen social distansering. Däremot utvecklas offentlig konsumtion ganska svagt framöver.

TILLFÄLLIGT AVBROTT I EXPORTUPPGÅNGEN

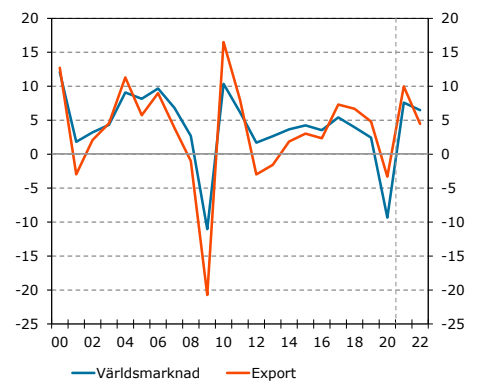
Exporten föll med drygt 1 procent det andra kvartalet. Störst nedgång noterades för råvaruexporten, medan exporten av bearbetade varor var i stort sett var oförändrad. Förmodligen förklaras den dämpade exporten av bearbetade varor till stor del av brist på insatsvaror och logistikproblem (se rutan ”Leveransproblem fortsätter att hämma produktionen”). Även tjänsteexporten föll. Nedgången var bred med en särskilt svag utveckling av utländska besökarens konsumtion.

Efterfrågeutsikterna för den svenska exportindustrin är dock ljusa. Marknaden för svensk export väntas öka med 6,4 procent nästa år, vilket kan jämföras med en genomsnittlig tillväxttakt på drygt 4 procent de senaste 10 åren (se diagram 29). Enligt Konjunkturbarometern är industriföretagen mycket nöjda med exportorderstockens storlek och exportorderingen har utvecklats starkt enligt såväl Konjunkturbarometern som inköpschefsindex (se diagram 30 och diagram 31). De senare indexen har dock fallit tillbaka något på sistone. Enligt SCB föll exportorderingen med nära 6 procent i juli, dock från höga nivåer. Även om varuexporten börjar stiga igen efter det svaga andra kvartalet innebär containerbrist, halvledarbrist och andra flaskhalsproblem att utvecklingen de närmaste kvartalen blir dämpad. Däremot ökar tjänsteexporten snabbt det tredje och fjärde kvartalet i år. Det är bland annat utländska besökarens konsumtion i Sverige och exporten av IKT-tjänster som stiger snabbt.

När flaskhalsproblemen mildras under loppet av nästa år ökar varuexporten snabbare igen. Däremot utvecklas tjänsteexporten lite långsammare efter det starka andra halvåret i år. Tillväxten blir dock högre än normalt även nästa år, bland annat till följd av att utländska besökarens konsumtion i Sverige ökar snabbt.

Diagram 29 Bearbetade varor, världsmarknad respektive svensk export

Procentuell förändring, fasta priser

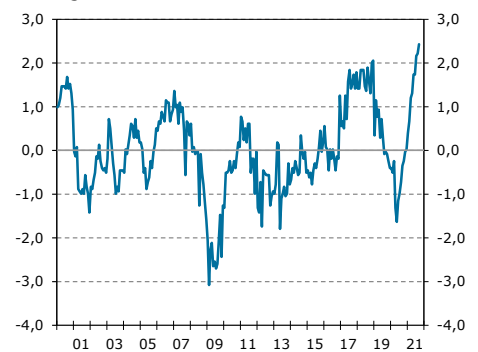

Anm. Världsmarknaden beräknas med svenska exportvikter.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 30 Industrins omdöme om exportorderstocken

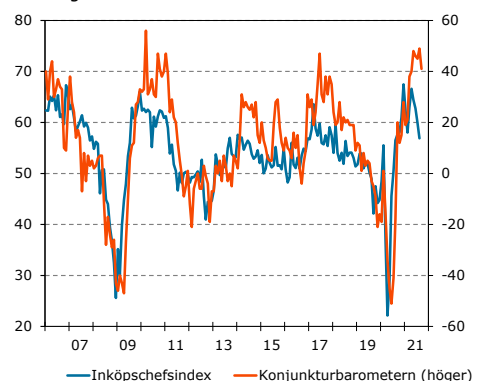
Standardiserade avvikelser från medelvärde, säsongrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 31 Exportordergång i industrin

Diffusionsindex respektive netttotal, säsongrensade månadsvärden

Källor: Swedbank/SILF, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

BRED INVESTERINGSTILLVÄXT FRAMÖVER

Till följd av starka investeringar i näringslivet (exklusive bostäder) växte investeringarna relativt snabbt det första halvåret och investeringarna det andra kvartalet var något högre än före pandemin (se diagram 32). Kvartalstillväxttakten kommer vara något över det historiska genomsnittet i år och nästa år, inledningsvis tack vare att bostadsinvesteringar och offentliga investeringar tar fart.

Tjänstesektorn drabbades hårt av pandemin och investeringarna föll snabbt. I år har fallet tagits igen och framöver blir tillväxttalen mer dämpade. Inom handel samt hotell och restaurang är investeringarna fortfarande dämpade men i takt med att de sista pandemirestriktionerna fasas ut tar dessa investeringar ny fart. Inom industrin är kapacitetsutnyttjandet mycket högt och företagen uppger att maskinkapaciteten är ett större hinder för ökad produktion än normalt. Investeringsbehovet bör därmed vara stort men de leveransproblem företagen just nu möter håller tillbaka investeringarna något.

Antalet påbörjade lägenheter ökade snabbt första halvåret i år. Stigande bostadspriser indikerar att efterfrågan är hög och därför fortsätter nybyggnationen att utvecklas starkt, om än inte lika starkt som de senaste kvartalen. Sammantaget påbörjas över 6000 fler bostäder i år jämfört med 2020, men nästa år blir antalet påbörjade lägenheter något lägre (se diagram 33).

I offentlig sektor drivs investeringstillväxten i år av statliga satsningar på infrastruktur och framför allt försvarsmateriel. Nästa år bidrar investeringar i kommunsektorn i större utsträckning. Under pandemin har investeringar skjutits på framtiden men investeringsbehov i VA-system, sjukhus och vårdcentraler bidrar till ökade investeringar nästa år.

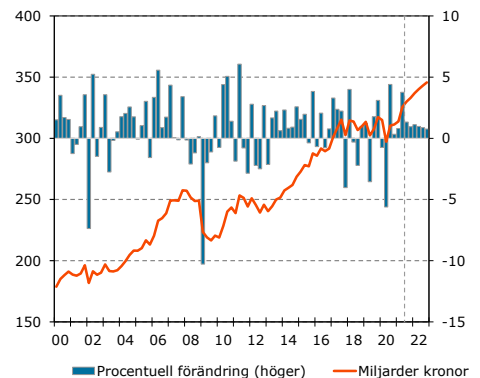
BORTTAGNA PANDEMIRESTRIKTIONER GER HUSHÅLLENS KONSUMTION EN SKJUTS

Efter en svag avslutning på förra året ökade hushållens konsumtion med ungefär 1 procent både det första och det andra kvartalet i år (se diagram 34). Skärpningen av bonus malus-systemet från och med 1 april i år fick många hushåll att köpa en ny bil innan detta datum och utgifterna för personbilar steg markant det första kvartalet, för att det andra kvartalet falla med ungefär lika mycket. Det andra kvartalet steg hushållens konsumtionsutgifter för de flesta övriga poster.

Under det andra kvartalet och inledningen av det tredje kvartalet togs många formella pandemirestriktioner bort och den 7 september aviserade regeringen att de flesta av de kvarvarande restriktionerna tas bort den 29 september. Detta gynnar konsumtionen av framför allt vissa kontaktnära tjänster, till exempel hotell- och restaurangtjänster samt kulturella evenemang. Konsumtionen av hotell- och restaurangtjänster steg markant i juli (se diagram 35), vilket ger stöd åt bedömningen att hushållen kommer att öka sin konsumtion av tjänster rejält det tredje

Diagram 32 Fasta bruttoinvesteringar

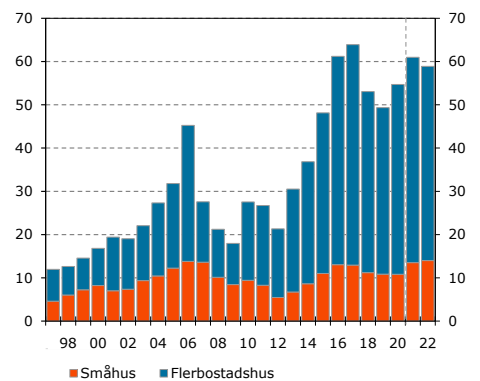
Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 33 Påbörjade lägenheter

Tusental

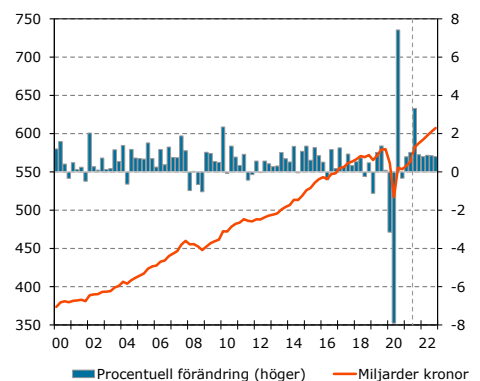

Anm. Bostäder i såväl flerbostadshus som småhus definieras som lägenheter.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 34 Hushållens konsumtion

Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

kvartalet. De lättade restriktionerna innebär tillsammans med minskad självpåtagen social distansering att hushållen kommer fortsätta att öka konsumtionen i en relativt hög takt även efter det tredje kvartalet (se diagram 34). Samtidigt som konsumtionen av kontaktnära tjänster och de svenska hushållens konsumtion utomlands tar fart utvecklas konsumtionen av sällan-köpsvaror lite svagare.

Hushållen har ökat sitt sparande till historiskt höga nivåer under pandemin, till stor del på grund av att restriktionerna omöjliggjort eller i alla fall kraftigt försvårat viss konsumtion. När hushållen inte längre begränsas på samma sätt kommer en del av detta sparande användas till konsumtion. Dessutom stiger de reala disponibelinkomsterna ganska mycket 2021 och 2022. I år kommer det största bidraget från hushållens inkomster från aktieutdelningar som ökar jämfört med 2020, då många bolag valde att ställa in utdelningarna som en följd av covid-19-pandemin och reglerna för de sökbara offentliga stödprogrammen. Nästa år stiger disponibelinkomsten som en följd av sänkta skatter och ökade transfereringar. Tillväxten i lönesumman ger dessutom stora bidrag till uppgången i disponibelinkomsterna både 2021 och 2022. Hushållen väljer dock att öka konsumtionen med nära 5 procent både i år och nästa år, vilket överstiger tillväxten i de reala disponibelinkomsterna. Därmed faller sparkvoten tillbaka något (se diagram 36). Sparkvoten förblir dock hög i ett historiskt perspektiv.

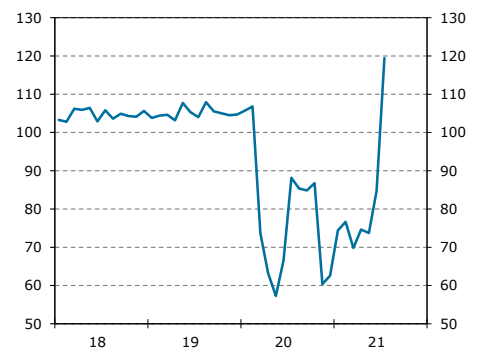
OFFENTLIG KONSUMTION ÖKAR STARKT I ÅR

Den offentliga konsumtionen ökade med nära 1 procent det andra kvartalet i år. Därmed har konsumtionen av offentligt finansierade verksamheter ökat i snabb takt fyra kvartal i rad (se diagram 37). Regionerna har genomfört mer icke-covid-relaterad vård det senaste året, delvis för att ta igen vård som uteblev under inledningen av pandemin. Samtidigt har vården av covid-sjuka fortsatt. Dessutom har vaccinationer av en stor del av befolkningen genomförts under första halvåret i år. En annan effekt av pandemin är att den svaga arbetsmarknaden har fått fler att söka sig till högskolan, vilket ökat konsumtionsvolymen inom staten. För kommunernas del har pandemin hittills haft en dämpande inverkan på konsumtionstillväxten, bland annat genom ett minskat antal brukare inom äldreomsorgen, ökad frånvaro på förskolan och hög sjukfrånvaro bland personalen i många verksamheter. Redan innan pandemin startade förra året hade kommunerna dock påbörjat ett besparingsarbete till följd av ett vikande skatteunderlag.

Konsumtionen fortsätter att stiga under avslutningen av 2021 och för helåret blir tillväxten strax under 3 procent. Inom kommunerna väntas konsumtionen börja öka igen från och med det tredje kvartalet. Skatteunderlaget ökar snabbt i år och staten har skjutit till mer resurser i form av höjda generella statsbidrag. Det finns också ett demografiskt tryck på mer resurser inom grund-

Diagram 35 Hushållens konsumtion av hotell- och restaurangtjänster

Index 2015=100, säsongsrensade månadsvärden

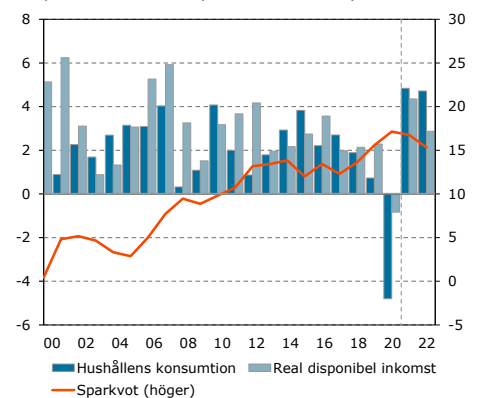

Anm. Indexet är en del i hushållens konsumtionsindikator.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 36 Hushållens konsumtion, real disponibel inkomst och sparkvot

Procentuell förändring respektive procent av disponibel inkomst plus kollektivt sparande

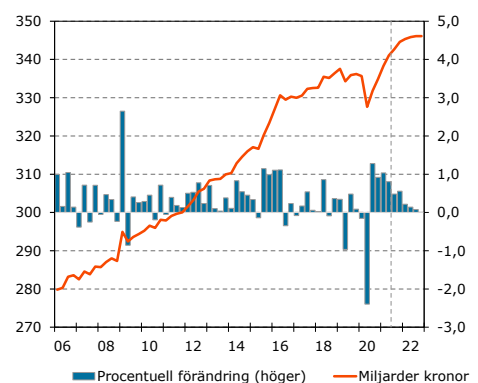

Anm. Sparkvoten definieras som hushållens totala sparande inkl. sparande i premie- och tjänstepension, som andel av hushållens disponibla inkomst plus sparande i premie- och tjänstepension.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 37 Offentlig konsumtion

Miljarder kronor, fasta priser respektive procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

och gymnasieskolan, samt inte minst inom äldreomsorgen. Från och med förra året började dock antalet barn i förskoleåldern att minska. Även den statliga konsumtionen stiger fortsatt under året, inte minst vad gäller arbetsmarknadsinsatser, men också vad gäller polisen, kriminalvården och försvaret. Inom regionerna ligger konsumtionsvolymen stilla det andra halvåret i år, men på en hög nivå. Vaccinationer och vård av covid-19-patienter minskar medan annan vård ökar, vilket leder till att vårdköerna kortas och vårdskulden börjar betas av.

Nästa år växer den offentliga konsumtionen betydligt långsammare och drivs framför allt av den kommunala konsumtionen (se diagram 38). Prognosen bygger på att antalet brukare inom äldreomsorgen ökar. Inom regionerna ligger konsumtionsnivån fortsatt kvar på en hög nivå, men en allt mindre andel av vården tas i anspråk av covid-19-patienter eller vaccinationer. Även statens konsumtion ligger i stort sett stilla. Volymerna inom polis och försvar fortsätter dock att stiga. Kostnaderna för folkhälsa blir däremot lägre än året innan samtidigt som en allt ljusare arbetsmarknad gör att färre söker sig till högskolan.

Tabell 5 Försörjningsbalans

Miljarder kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser

	Nivå				
	2020	2019	2020	2021	2022
Hushållens konsumtionsutgifter	2 187	0,7	-4,7	4,9	4,7
Offentliga konsumtionsutgifter	1 332	0,3	-0,6	2,9	1,2
Fasta bruttoinvesteringar	1 234	-0,3	-0,4	5,8	4,8
Inhemsk efterfrågan utom lager	4 753	0,3	-2,5	4,6	3,8
Lagerinvesteringar ¹	0	-0,1	-0,7	0,3	0,3
Inhemsk efterfrågan	4 753	0,2	-3,2	4,8	4,0
Export	2 221	6,0	-4,6	7,4	5,4
Total efterfrågan	6 975	2,0	-3,7	5,6	4,5
Import	1 991	2,1	-5,7	8,1	5,8
Nettoexport ¹	230	1,8	0,3	0,1	0,1
BNP	4 983	2,0	-2,8	4,7	3,9
BNP, kalenderkorrigerad		2,0	-3,0	4,6	3,9
BNP per invånare ²	481	1,0	-3,5	4,2	3,4
Bytesbalans ³	281	5,2	5,6	5,8	4,8

¹ Miljarder kronor respektive förändring i procent av BNP föregående år. ² Tusental kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser. ³ Miljarder kronor respektive i procent av BNP, löpande priser.

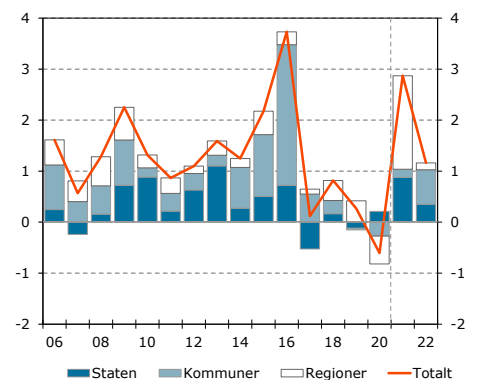
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

LÄTTADE PANDEMIRESTRIKTIONER BIDRAR TILL STARK ÖKNING AV PRODUKTIONEN DET TREDJE KVARTALET

Produktionen i näringslivet har återhämtat sig fort efter det stora fallet det andra kvartalet 2020. Efterfrågan har ökat snabbt i flera branscher och konfidensindikatorerna för alla delar av näringslivet visar på ett bättre läge än normalt (se diagram 39). Successivt

Diagram 38 Bidrag till offentlig konsumtionsstillväxt

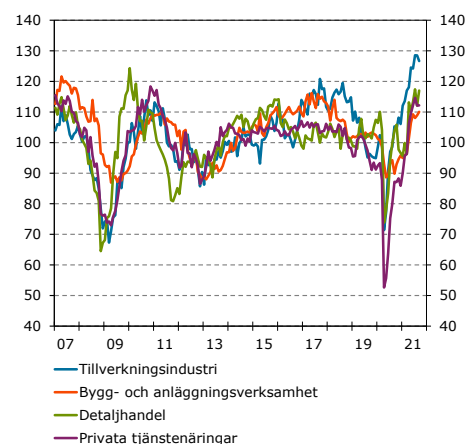
Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 39 Konfidensindikatorer för näringslivet

Index, medelvärde=100, säsongsrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

lättade pandemirestriktioner och minskad självpåtagen social distansering medför att produktionen i de branscher som drabbats hårdast av pandemin börjar närma sig mer normala nivåer det tredje kvartalet i år. Det bidrar till att produktionen i näringslivet som helhet ökar kraftigt det tredje kvartalet. Därefter dämpas utvecklingstakten och produktionen växer successivt långsammare under 2022.

Det andra kvartalet i år minskade produktionen i industrin. En bidragande orsak var produktionsstopp i motorfordonsindustrin, orsakade av flaskhalsproblem (se rutan ”Leveransproblem fortsätter att hämma produktionen”). Problemen kommer att fortsätta påverka produktionen negativt i närtid och leder till produktionsstopp även under det andra halvåret.³ Trots flaskhalsproblemen är dock industriföretagen fortsatt väldigt optimistiska i Konjunkturbarometern (se diagram 40) Flaskhalsproblemen bedöms inte öka i omfattning under det andra halvåret i år och det starka läget i övrigt leder därmed till en stark tillväxttakt under samma period.

Tabell 6 Produktion

Miljarder kronor, respektive procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

	Nivå				
	2020	2019	2020	2021	2022
Näringsliv	3 438	2,6	-3,5	5,1	4,7
Varubranscher	1 120	0,5	-3,6	5,0	3,7
varav Industri	638	-1,8	-6,3	7,6	3,5
Byggverksamhet	296	-0,9	0,7	2,0	4,6
Tjänstebranscher	2 318	3,7	-3,5	5,2	5,2
Offentliga myndigheter	918	0,3	-2,6	3,2	1,3
Hela ekonomin ¹					
BNP till baspris	4 413	2,1	-3,3	4,7	4,0
BNP till marknadspris	4 978	2,0	-3,0	4,6	3,9

¹ Inklusivt hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Anm. Med produktion avses förädlingsvärde.

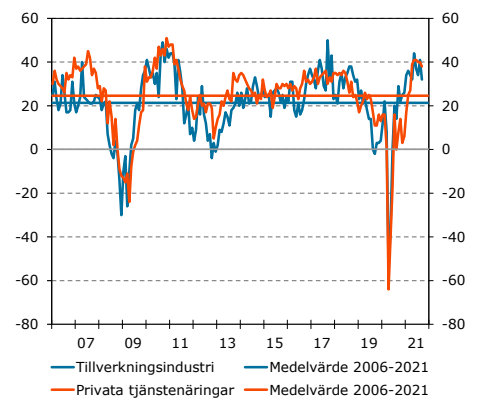
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Utvecklingen i tjänstesektorn har varit tudelad under pandemin. Generellt sett har de kontaktnära tjänstebranscherna haft problem, medan de företagsnära tjänstebranscherna snabbt återhämtade produktionen till en normal nivå. Under sommaren har pandemirestriktionerna gradvis fasats ut. Det har gett effekt och produktionen i hotell- och restaurangbranschen sköt upp kraftigt redan i juli (se diagram 41). Återhämtningen i de kontaktnära tjänstebranscherna medför en hög tillväxttakt i hela tjänstesektorn under det tredje kvartalet. Tillväxttakten mattas av framöver och vissa av de kontaktnära tjänstebranscherna möter återigen

³ Inom motorfordonsindustrin har det förekommit stopp under det tredje kvartalet och bolagen har aviserat att fler sannolikt kommer att behövas.

Diagram 40 Produktionsplaner i tillverkningsindustrin och privata tjänstenärningar

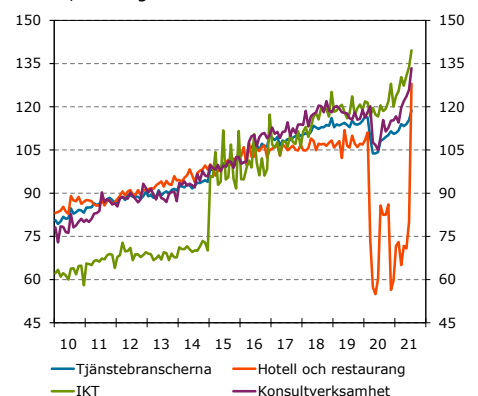
Nettotal, säsongsrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 41 Produktionsvärdeindex, tjänstebranscherna aggregerat och utvalda branscher

Index, säsongsrensade månadsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

en mer ansträngd situation. Till exempel bedöms hotellens produktion påverkas negativt av ett minskat affärsresande vilket gör det svårt att komma upp till samma produktionsnivåer som innan pandemin.

Byggföretagen blev under våren mer positiva om läget på byggmarknaden. Konfidensindikatorn i Konjunkturbarometern vände uppåt och produktionen ökade det andra kvartalet. En bidragande faktor var starka investeringar från näringslivet för att utöka produktionskapaciteten. Produktionen utvecklades fortsatt starkt det andra halvåret i år och början på nästa år, bland annat till följd av att det finns många offentliga bygg- och investeringsprojekt (se diagram 42). I prognosen antas att det inte uppstår någon storskalig cementbrist på grund av att Cementa måste minska sin produktion (se avsnittet ”Inhemsk osäkerhetsfaktorer” i kapitlet ”Osäkerhet i prognosen”).

Leveransproblem fortsätter att hämma produktionen

Under det första halvåret av 2021 har flera olika branscher stött på problem med sina leveranser. Ett tidigt tecken var bristen på halvledare som orsakat produktionsstopp inom framför allt motorfordonsindustrin.⁴ Problemen ser ut att bestå in i 2022. Läget är dock väldigt osäkert.

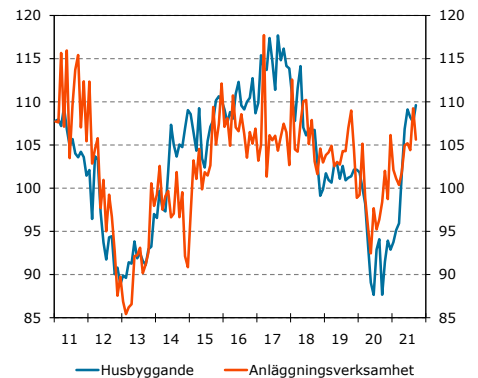
Priserna på rå- och insatsvaror har ökat under våren. I inköpschefsindex för industrin har frågorna om leverantörernas leveranstider och leverantörernas insatsvarupriser befunnit sig på historiskt höga nivåer, vilket indikerar både långa leveranstider och högre priser. En delförklaring är att priset på containerfrakt (framför allt från kinesiska hamnar) har mångdubblats under pandemin (se diagram 18). En annan förklaring är att det uppstått en brist på råvaror när den globala återhämtningen från pandemin gått snabbt.

I Konjunkturbarometerns senaste kvartalsundersökning seglade ”andra faktorer” upp som det främsta hindret för att kunna öka produktionen inom industrin (se diagram 44). I ”andra faktorer” ingår bland annat leveransproblem. Det är ytterst sällan något annat än otillräcklig efterfrågan är det främsta hindret för ökad produktion. Både industrin och handeln har även under första halvåret i år blivit mer och mer missnöjda med storleken på sina lager, vilket också visar på leveransproblemen.

Situationen är ansträngd och kommer att fortsätta vara det in i 2022. Hittills verkar företagen över lag ha kunnat hantera problemen och, med undantag för kortare produktionsstopp⁵, fortsätter att klara av dem framöver. Den underliggande starka efterfrågan bedöms resultera i en

Diagram 42 Konfidensindikator för husbyggande och anläggningsverksamhet

Index medelvärde=100, säsongsrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 43 Containerfraktpolis i Kina

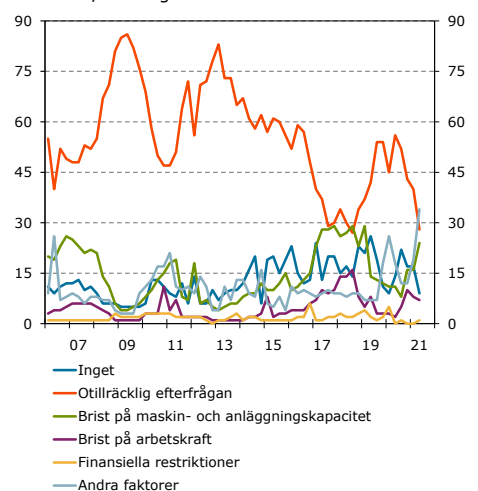
Index, månadsvärden

Källor: China Ministry of Transport och Macrobond.

Diagram 44 Främsta hindret för ökad produktion, industrin

Nettotal, säsongsrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

⁴ För mer detaljerad information om halvledarbristen se rutan ”Brist på halvledare hämmar produktionen första halvåret i år” i Konjunkturläget mars 2021.

⁵ Främst inom motorfordonsindustrin.

fortsatt produktionsökning även om leveransen till slutkund tar längre tid än vanligt.

Arbetsmarknad och resursutnyttjande

STARK UTVECKLING AV SYSSELSÄTTNINGEN

Den svenska arbetsmarknaden fortsatte att stärkas det andra kvartalet 2021. Sysselsättningen steg med 1,2 procent och det var främst bland yngre, 15–34 år, som sysselsättningen ökade. Dessa grupper var också de som drabbades hårdast under inledningen av pandemin. Utvecklingen fortsatte i juli då sysselsättningen steg med 1,1 procent jämfört med i april, det vill säga i så kallad tretakt.⁶ Utfallet för augusti var däremot svagare och sysselsättningen föll med 0,2 procent i tretakt.

Statistiska centralbyrån definierar sedan januari 2021 sysselsättning annorlunda jämfört med tidigare och antalet sysselsatta har minskat med den nya metoden.⁷ Omläggningen av Arbetskraftsundersökningarna (AKU) påverkar dock inte tillväxten av sysselsättningen mellan första och andra kvartalet 2021 då mätmetoden är lika för de två kvartalen. Korrigerat för tidsseriebrottet nådde sysselsättningsgraden andra kvartalet 2021 nästan samma nivå som innan pandemin (se diagram 45).⁸

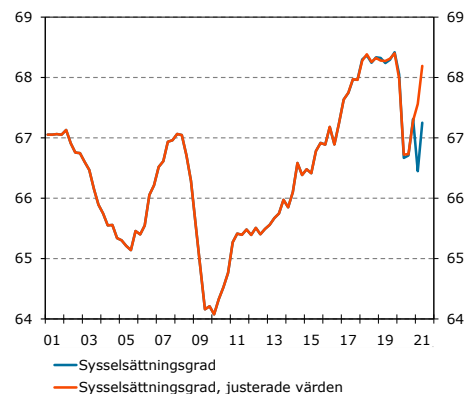
Sammantaget pekar detta på en fortsatt stark utveckling av sysselsättningen. Dock finns fortsatt viss osäkerhet kring uppgifterna i AKU då eventuella säsongsmönster i de nya mätmetoderna inte fullt ut kan korrigeras för. Exempelvis mer än halverades antalet sysselsatta som räknas bort från AKU enligt de nya sysselsättningsdefinitionerna under sommarmånaderna, vilket eventuellt gör att sysselsättningen överskattas under denna period.⁹

ANSTÄLLNINGSPLANERNA HISTORISKT HÖGA

Anställningsplanerna i näringslivet har stigit markant under 2021 (se diagram 46). Det är främst inom industrin och

Diagram 45 Sysselsättningsgrad och justerad sysselsättningsgrad

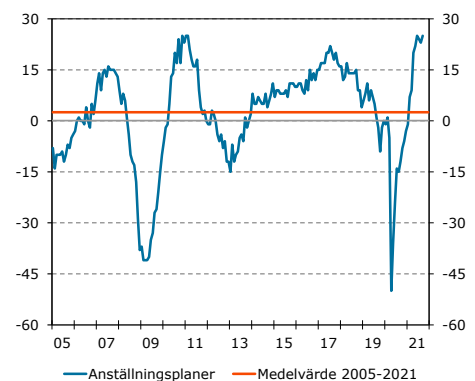
Procent av befolkningen, 15–74 år, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 46 Anställningsplaner i näringslivet

Nettotal, säsongrensade månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

⁶ Motivet till att jämföra i tretakt är att Arbetskraftsundersökningarna (AKU) roterar sitt urval enligt ett sådant mönster. I tretakt jämförs utvecklingen av sysselsättning och arbetskraft inom samma urval. Kvartalsutfallet för tredje kvartalet 2021 utgörs av medelvärdet av tretaktsutfallen för juli, augusti och september.

⁷ Detta enligt direktiv från EU-kommissionen. Dels använder AKU andra definitioner av vilka som räknas som sysselsatta, dels används annan så kallad hjälpinformation, det vill säga registerdata som ska minska risken för systematiska fel i AKU. Kortfattat innebär omläggningen att antalet personer som räknas som sysselsatta minskar. Se *Konjunkturläget* mars 2021 för en utförligare beskrivning.

⁸ Korrigeringen innebär att det antal sysselsatta som tas bort enligt den nya metoden läggs åter till data. SCB:s beräkningar av detta uppdateras månatligen, se www.scb.se.

⁹ Mellan januari och maj var antalet personer per månad som inte längre räknas som sysselsatta enligt den nya definitionen i AKU 45 000–60 000 personer. I juni, juli och augusti var detta antal omkring 20 000. Om antalet som inte räknas som sysselsatta återigen stiger under hösten och når vårens nivåer kommer sysselsättningen allt annat lika att minska med omkring 30 000 personer vilket motsvarar ca 0,6 procentenheter.

tjänstebranscherna som anställningsplanerna är höga. Denna utveckling avspeglas också i antalet lediga platser som registrerats hos Arbetsförmedlingen (se diagram 47). Vissa tecken på arbetskraftsbrist kan också skönjas då antalet kvarvarande platser, vakanser som legat på Platsbanken sedan föregående månad, är fortsatt högt (se diagram 47). Enligt Konjunkturbarometern anger även företagen en ökande brist på arbetskraft, främst arbetsgivare inom industrin och tjänstesektorn (se diagram 48). Bristen är lägre jämfört med högkonjunkturen 2017–2018 men samtidigt hög med tanke på att ekonomin fortfarande befinner sig i en återhämtningsfas. Handeln och byggbranschen uppvisar betydligt lägre bristtal än industrin och tjänstesektorn (se diagram 48). Bristen på arbetskraft väntas stiga ytterligare framöver i takt med att ekonomin återhämtar sig. Stigande brist på arbetskraft kan dämpa sysselsättningsutvecklingen. De höga bristtal som rådde 2017–2018 hämmade sysselsättningsutvecklingen något även om de allra flesta rekryteringar ändå blev av.¹⁰

FORTSATT ÅTERHÄMTNING AV SYSSELSÄTTNINGEN

Möjligheten för arbetsgivare att korttidspermittera, så att offentliga medel täcker upp för en del av lönekostnaden, har förlängts flera gånger under 2021. Detta har pressat ner antalet varsel som varit historiskt lågt sedan slutet av 2020. I september blir systemet med korttidsarbete mindre generöst vilket innebär att arbetsgivare behöver ta beslut om permitterad personal ska arbeta heltid eller sägas upp.¹¹ I augusti steg också antalet varslade anställda till knappt 5000 vilket är i linje med det historiska genomsnittet sedan 2000 (se diagram 49).

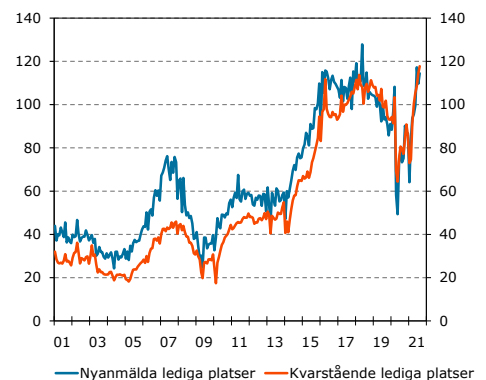
Förlängningen av möjligheten till korttidspermittering med generös subventionsgrad från maj till och med september hade också en dämpande effekt på antalet arbetade timmar i näringslivet det andra kvartalet 2021, samtidigt som sysselsättningen steg. Detta gjorde att den snabba återgången av antalet arbetade timmar sedan det tredje kvartalet 2020 bröts. Medelarbetstiden föll därför tillbaka andra kvartalet 2021.

Tillväxten av arbetade timmar väntas ta fart tredje kvartalet 2021 och medelarbetstiden stiger under prognosperioden (se tabell 7), främst beroende på att tidigare korttidspermitterad personal kommer arbeta fler timmar. Sysselsättningen stiger i takt med den ökande efterfrågan och uppgången är starkast inom tjänstesektorn.

¹⁰ Tidigare analys visar att 19 procent av rekryteringarna i privat sektor och 4 procent i offentlig sektor inte kom till stånd då arbetskraftsbristen var som högst 2017. Se fördjupningen "Dämpas sysselsättningen av brist på arbetskraft?", *Konjunkturläget*, december 2017.

¹¹ Från och med 1 oktober 2021 går systemet tillbaka till att tillämpa 30 procents subventionsgrad av arbetsgivarnas lönekostnader. Från våren 2020 till och med september 2021 har arbetsgivare kunnat permittera och få 75 procent av lönekostnaden ersatt av offentliga medel.

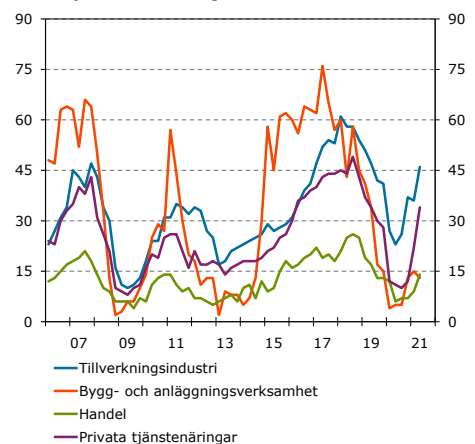
Diagram 47 Nyanmälda och kvarstående lediga platser
Tusental, säsongrensade månadsvärden

Källa: Arbetsförmedlingen.

Diagram 48 Brist på arbetskraft

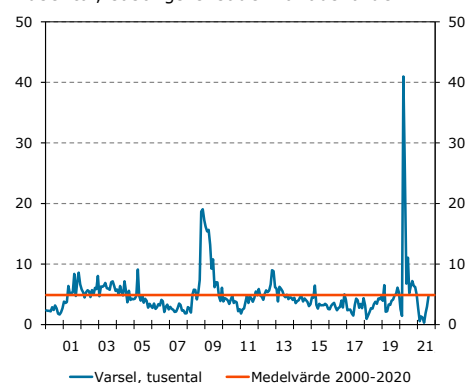
Andel ja-svar, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 49 Varsel om uppsägning

Tusental, säsongrensade månadsvärden

Källa: Arbetsförmedlingen.

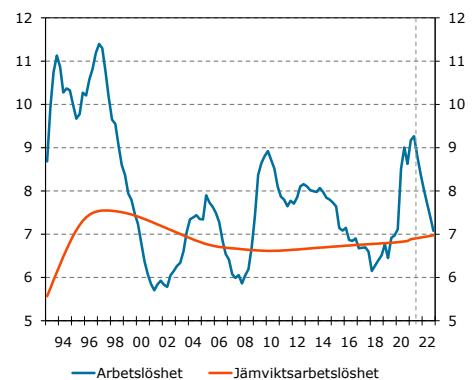
ARBETSLÖSHETEN FORTSÄTTER NEDÅT

Arbetskraften har vuxit starkt under det första halvåret 2021 vilket har inneburit att arbetslösheten legat kvar på relativt sett höga nivåer trots en stark sysselsättningsutveckling. Framst är det unga 15–24 år som sökt sig ut på arbetsmarknaden. Tillväxten av arbetskraften väntas dock bli lägre framöver, och en avmattning skedde redan i juli och augusti då arbetskraften steg med 0,3 procent respektive föll med 0,2 procent. Under resterande del av 2021 och 2022 väntas arbetskraften växa i linje med befolkningen. Tillsammans med en stigande sysselsättning minskar arbetslösheten successivt och når 7,1 procent det fjärde kvartalet 2022 (se diagram 50 arbetslöshet).

De som var arbetslösa innan pandemin har haft svårt att hävda sig i konkurrensen gentemot dem som förlorade arbetet i samband med pandemin. Det har bidragit till att långtidsarbetslösheten har ökat kraftigt (se diagram 51). Framöver är det i första hand arbetslösa med kortare arbetslöshetsperioder och en starkare position på arbetsmarknaden som får jobb medan de med svag position på arbetsmarknaden har det svårare. Utdragna arbetslöshetsperioder kan dessutom i sig minska jobbchanserna, till exempel genom att de arbetslösas sökansträngningar minskar eller att de tappar i yrkeskunskap.¹² Det bidrar dels till att arbetslösheten är relativt sett hög 2021 och 2022, dels till att jämviktsarbetslösheten blir något förhöjd de närmaste åren.

Diagram 50 Arbetslöshet

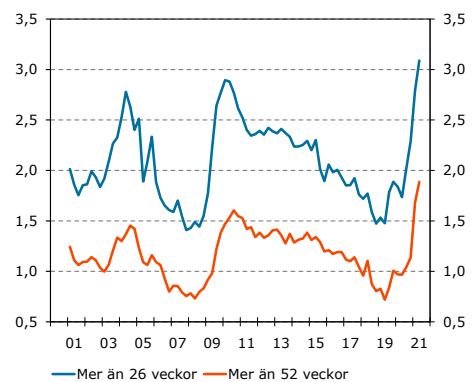
Procent av arbetskraften respektive procent av potentiell arbetskraft, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 51 Långtidsarbetslöshet

Procent av arbetskraften, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: SCB.

¹² Allt annat lika innebär längre arbetslöshet minskade chanser att få arbete, se Eriksson och Rooth (2014), "Do Employers Use Unemployment as a Sorting Criterion When Hiring? Evidence from a Field Experiment", *American Economic Review*, vol. 104, sid. 1014–1039.

Tabell 7 Arbetsmarknad

Tusental personer respektive procentuell förändring, om inget annat anges

	Nivå				
	2020	2019	2020	2021	2022
BNP till baspris ¹	4 413	2,1	-3,3	4,7	4,0
Produktivitet i hela ekonomin ²	555	2,3	0,5	2,3	0,0
Produktivitet i näringslivet ²	615	2,5	1,4	2,5	-0,4
Arbetade timmar ³	7 951	-0,2	-3,8	2,3	4,0
Medelarbetstid för sysselsatta ⁴	30,2	-0,9	-2,6	2,5	1,9
Sysselsättning	5 064	0,7	-1,3	-0,2	2,1
Sysselsättningsgrad ⁵		68,3	67,2	67,3	68,5
Arbetskraft	5 523	1,1	0,3	0,5	0,6
Arbetskraftsdeltagande ⁶		73,3	73,3	73,8	74,1
Arbetslöshet ⁷	459	6,8	8,3	8,9	7,6
Befolkning 15-74 år ⁸	7 536	0,7	0,4	-0,3	0,2
Produktivitetsgap i näringslivet		1,3	1,3	2,5	0,5
Arbetsmarknadsgap ⁹		0,0	-4,5	-3,1	0,0
BNP-gap ¹⁰		0,8	-3,7	-1,6	0,4

¹ Miljarder kronor, kalenderkorrigerade värden. ² Kronor per timme, kalenderkorrigerade värden. ³ Miljoner timmar, kalenderkorrigerade värden. ⁴ Timmar per vecka, kalenderkorrigerade värden. ⁵ Andelen sysselsatta av befolkningen 15-74 år, procent. ⁶ Andelen personer i arbetskraften av befolkningen 15-74 år, procent. ⁷ Procent av arbetskraften. ⁸ Enligt AKU:s definition av befolkningen. ⁹ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ¹⁰ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP.

Anm. Utvecklingstalen för sysselsättning och arbetskraft 2021 påverkas av SCB:s metodbyte för AKU.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

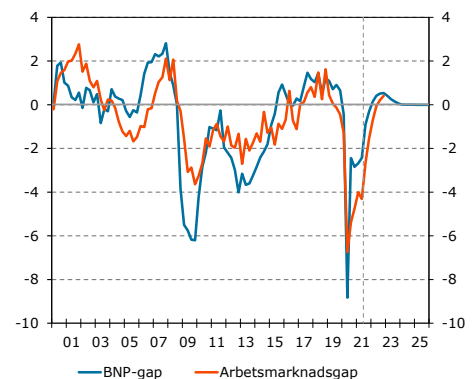
MILD HÖGKONJUNKTUR DET ANDRA HALVÅRET 2022

Den snabba och djupa konjunkturedgången det andra kvartalet i fjol innebar att resursutnyttjandet på arbetsmarknaden och i ekonomin som helhet snabbt sjönk till den lägsta nivån på 2000-talet (se diagram 52). Omfattande stödprogram till företag mildrade nedgången och förhindrade att i grunden lönsamma matchningar mellan företag och arbetstagare upphörde, vilket bidrog till en snabbare återhämtning därefter. Redan hösten 2020 vände kapacitetsutnyttjandet i ekonomin uppåt och indikatorer som Konjunkturinstitutets resursutnyttjandeindikator pekar på en snabb konjunkturåterhämtning därefter (se diagram 53).

Andra kvartalet i år var BNP tillbaka på 2019 års nivå och i början av nästa år ebbat lågkonjunkturen ut. Nästa år stiger resursutnyttjandet i ekonomin gradvis och det andra halvåret 2022 befinner sig ekonomin i en mild högkonjunktur (se diagram 53). Även vid hög efterfrågan på arbetskraft tar det tid för arbetslösa och företag med vakanser att matchas med varandra. Arbetslösheten når därmed inte ned till den av Konjunkturinstitutet bedömda jämviktsnivån på 7,0 procent förrän i början av 2023.

Diagram 52 BNP-gap och arbetsmarknadsgap

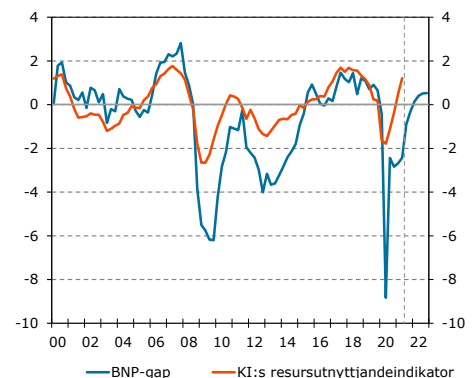
Procent av potentiell BNP respektive potentiellt arbetade timmar, säsongsrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 53 BNP-gap och resursutnyttjandeindikator

Procent av potentiell BNP respektive normaliserade säsongsrensade kvartalsvärden

Anm. BNP-gapet definieras som faktisk BNP:s avvikelser från potentiell BNP.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Löner och inflation

FRAMTUNGA AVTAL DRIVER PÅ LÖNETILLVÄXTEN I ÅR

Under 2000-talet har löneavtalet inom industrin ("industrimärket") varit normerande för övriga avtal på arbetsmarknaden. I avtalsförhandlingarna hösten 2020 enades industrins parter om kostnadsökningar motsvarande 5,4 procent under 29 månader. Avtalet kom att få en framtung profil, med högre avtalade löneökningar 2021 än 2022. Avtalskonstruktionen har bidragit till relativt hög lönetillväxt (enligt konjunkturlönestatistiken) det första halvåret i år. I näringslivet medförde det att löneökningstakten det andra kvartalet i år blev den högsta sedan 2012, men även i kommunal sektor har lönerna ökat snabbt (se diagram 54).

Lönetillväxten blir lägre 2022. I flertalet branscher innebär avtalen att det inte sker någon lönerevision förrän april eller maj 2022 och de avtalade löneökningarna (räknat i årlig procentuell förändring) är därför noll i slutet av 2021 och inledningen av 2022. Dessutom är lönepåslagen i avtalen för 2022 mindre än påslagen i slutet av 2020. Sammantaget bidrar det till att lönetillväxten dämpas 2022. Inbromsningen motverkas till viss del av ett förbättrat konjunkturläge och ett mer balanserat resursutnyttjande på arbetsmarknaden. Löneökningarna utöver centrala avtal stiger därför nästa år. Sammantaget växer lönerna i hela ekonomin 2022 med 2,5 procent (se diagram 55). Det är i linje med den genomsnittliga ökningstakten de senaste 10 åren på 2,5 procent.

GOD LÖNSAMHET I NÄRINGSLIVET

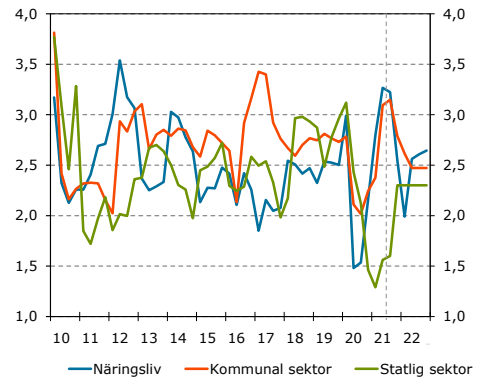
Utvecklingen av enhetsarbetskostnaden visar hur arbetskostnaden per timme (enligt nationalräkenskaperna, NR) utvecklas i relation till produktiviteten. Enhetsarbetskostnaden kan ses som en indikator på kostnadstrycket inom företagen. Arbetskostnaden per timme enligt NR utgörs av summan av utbetald lön och arbetsgivaravgifter delat på antalet arbetade timmar. NR-statistiken över löner skiljer sig från konjunkturlönestatistiken i flera avseenden och på kort sikt avviker ofta de två måtten från varandra.

De tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifterna 2020 bidrog till att dämpa arbetskostnaderna i näringslivet. Även korttidspermitteringarna verkade återhållande på kostnaderna, men det fångades inte i nationalräkenskapernas lönestatistik, vilket gjorde att löneökningstakten och kostnadstrycket i följd överskattades i NR-statistiken.¹³ Enhetsarbetskostnaden växte till följd av detta med 3 procent förra året (se diagram 56). I år, när korttidspermitteringarna fasas ut och produktivitetstillväxten stiger, minskar enhetsarbetskostnaden med 0,3 procent. Därefter ökar enhetsarbetskostnaden den med 1,3 procent 2022, vilket är lägre än de

¹³ Se marginalrutan "Permittering och sjukfrånvaro ökar NR-timplöner" i kapitlet "Utgångspunkter" i Lönebildningsrapporten 2020.

Diagram 54 Timplön

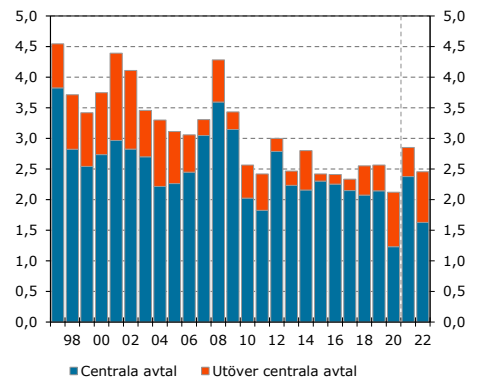
Procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: Medlingsinstitutet och Konjunkturinstitutet.

Diagram 55 Timplön i hela ekonomin

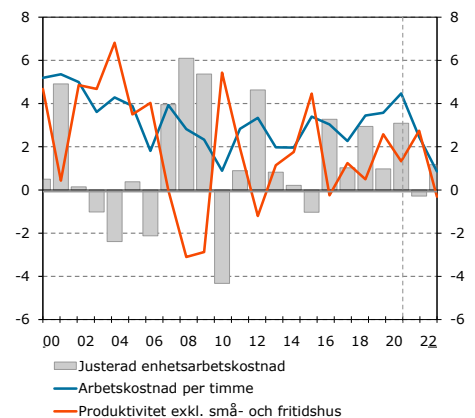
Procentuell förändring

Källor: Medlingsinstitutet och Konjunkturinstitutet.

Diagram 56 Justerad enhetsarbetskostnad i näringslivet

Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

Anm. Enhetsarbetskostnaden är justerad för egenföretagares arbetsinsats och exkluderar små- och fritidshus.

1,8 procent som på sikt bedöms vara förenligt med en inflation om 2 procent (se diagram 56).

Företagens egna bedömningar av lönsamhetsläget indikerar att lönsamheten försvagades under 2020 men också att den har återhämtat sig sedan dess. Företagen bedömer nu att lönsamhetsläget är bättre än normalt. Vinstandelen, som visar hur stor andel av näringslivets förädlingsvärde som går till kapitalägarna, stiger till en hög nivå i år. Det goda lönsamhetsläget 2021 förklaras bland annat av att enhetsarbetskostnaden minskar. Nästa år, när enhetsarbetskostnaden stiger igen, faller vinstandelen tillbaka något (se diagram 57).

Tabell 8 Timlön och arbetskostnad

Procentuell förändring respektive procent, kalenderkorrigerade värden

	2019	2020	2021	2022
Timlön, KL, hela ekonomin	2,6	2,1	2,9	2,5
Timlön, KL, i näringslivet	2,5	2,0	3,0	2,5
Timlön, KL, offentlig sektor	2,8	2,3	2,6	2,5
Timlön, NR, i näringslivet	3,9	5,4	2,0	0,8
Arbetsgivaravgifter ¹ (i procent av lönen), näringslivet	42,6	41,3	41,9	41,9
Arbetskostnad per timme, näringslivet ²	3,6	4,4	2,5	0,9
Produktivitet, näringslivet ^{3, 4}	2,6	1,3	2,7	-0,3
Justerad enhetsarbetskostnad, näringslivet ⁴	1,0	3,0	-0,2	1,2
Justerad vinstandel, procent av förädlingsvärde, näringslivet ⁴	36,5	36,5	37,9	37,8

¹ Lagstadgade och avtalade kollektiva avgifter samt löneskatter. ² NR-lön och arbetsgivaravgifter. ³ Förädlingsvärdet delat med arbetade timmar. ⁴ Exklusive små- och fritidshus samt justerad för antalet timmar utförda av egenföretagare, ej kalenderkorrigerad.

Anm. Konjunkturlönestatistiken (KL) respektive nationalräkenskaperna (NR). Timlönen enligt nationalräkenskaperna mäts som lönesumman dividerat med anställdas arbetade timmar.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet

INFLATION ÖVER MÅLET 2021

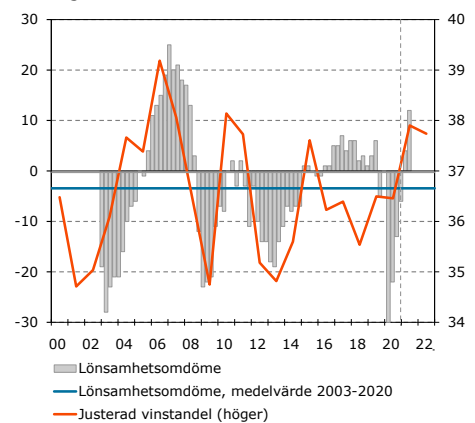
KPIF-inflationen var 2,4 procent i augusti 2021 (se diagram 58). Priserna på flertalet varor som bildäck, ur och taklampor steg medan priserna på till exempel TV- och dataspel sjönk. Uppgången i el- och drivmedelspriser håller upp inflationen 2021 (se diagram 59). Exklusive energi stiger konsumentpriserna med mer måttliga 1,5 procent 2021 (se tabell 9). Faktum är att KPIF-inflationen exklusive energi inte har överstigit 2 procent på helårsbasis sedan 2009.

BUTIKSHANDLARNAS TROR PÅ HÖGRE PRISER

De stora bidragen från energipriserna till inflationstakten avtar under loppet av 2022. Det medför en lägre inflationstakt totalt sett under andra halvåret 2022, trots att varuprisinflationen ökar

Diagram 57 Lönsamhet i näringslivet

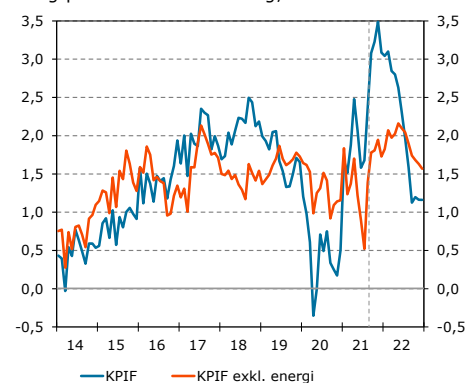
Procent, årsvärden respektive netttotal, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 58 Konsumentpriser

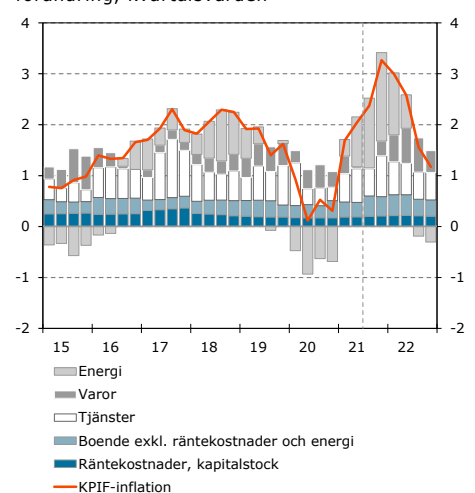
Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 59 Bidrag till KPIF-inflationen

Procentenheter respektive årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Anm. Beräkningen av bidragen är approximativ.

alltmer. Varupriserna ökade knappt alls under sommaren 2021, vilket förmodligen beror på fördröjda effekter av växelkursförstärkningen som skedde under 2020. Höga fraktkostnader bidrar till stigande varupriser från och med andra halvåret 2021. Fraktpriiserna från Kina till Europa började stiga redan i slutet av 2020. Först nu syns tydligare tecken på att varupriserna börjar påverkas. De senaste månaderna har förväntningarna om prishöjningar inom specialiserad butikshandel stigit snabbt (se diagram 60).¹⁴ Förväntningarna om prishöjningar i handeln tillsammans med de högre internationella jordbrukspriserna ligger till grund för prognosen på stigande varupriser under hösten 2021.

Tabell 9 Konsumentpriser

Procent respektive procentuell förändring

	Vikt				
	2021	2019	2020	2021	2022
KPI	100	1,8	0,5	2,1	2,0
Räntekostnader, räntesats ¹		1,8	0,4	-6,2	-3,0
KPIF	100	1,7	0,5	2,3	2,1
Varor	46	1,0	0,8	0,4	1,3
Tjänster	27	2,1	1,5	2,4	2,2
Boende exkl. räntekostnader och energi ²	17	1,9	1,6	2,0	2,2
Energi ³	7	3,1	-9,7	15,5	4,4
Räntekostnader, kapitalstock ¹	3	5,8	5,6	5,9	6,3
KPIF exkl. energi	93	1,6	1,3	1,5	1,9
HIKP		1,7	0,7	2,6	1,9

¹ Räntekostnader i KPI utgörs av produkten av kapitalstock och räntesats. ² Avser hyror, reparationskostnader, avskrivningar (renoveringskostnader), tomträttsavgäld och fastighetskatt, försäkringskostnader, kostnader för vatten, avlopp, renhållning och sotning. ³ Energi avser kostnader för el, gas, uppvärmning och drivmedel.

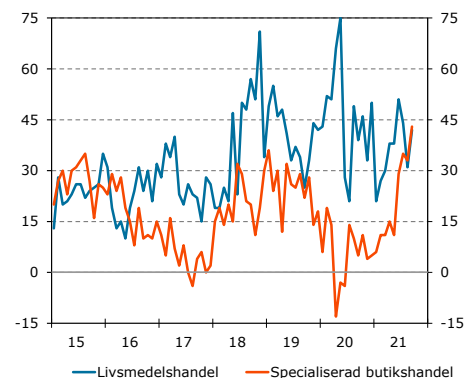
Anm. Prisindex i tabellen beskrivs på www.scb.se. Den uppdelning i kategorierna varor, tjänster och boende som används här har dock ingen exakt motsvarighet hos SCB. HIKP avser det harmoniserade konsumentprisindex som används inom EU.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Livsmedelspriserna har hållit tillbaka inflationstakten den senaste tiden, delvis eftersom den svenska kronan är starkare än för ett år sedan. Goda skördar av exempelvis äpplen i Nord- och Östeuropa bidrar till att priserna på frukt och grönsaker nu är lägre än i fjol (se diagram 61).¹⁵ Samtidigt har de internationella priserna på många andra jordbruksvaror, framför allt oljevaxter, stigit kraftigt sedan slutet av 2020 (se diagram 62). Förändringar i priserna på spannmål och oljevaxter brukar slå igenom på

¹⁴ Specialiserad butikshandel är en kategori i undersökningen Konjunkturbarometern som avser handel med de flesta konsumentvaror utom drivmedel, livsmedel och fordon.

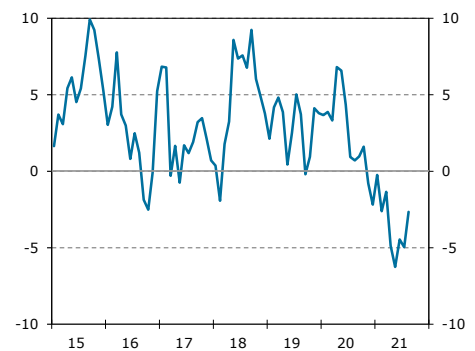
¹⁵ Skörden av päron är dock lägre än 2020, se "Prognosfruit 2021 releases its annual apple and pear crop forecast, showing a 10% increase in apple production and a 28% decrease for pears", nyhet 5 augusti 2021, World Apple and Pear association. Se även artikeln "Lovande äppelskörd har inletts", 26 augusti 2021, Dagens Nyheter.

Diagram 60 Företagens prisförväntningar på tre månaders sikt
Nettotal, månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 61 Konsumentpris frukt och grönt

Årlig procentuell förändring, månadsvärden

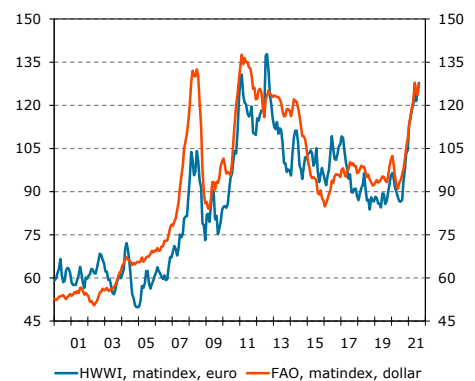

Anm. Avser pris på grönsaker, rotfrukter, frukt och bär i KPI.

Källa: SCB.

Diagram 62 Globala jordbruks- och matpriser

Index, månadsvärden

Källor: HWWI, FAO och Macrobond.

konsumentpriserna med fördröjning. Därför är det först under senare delen av 2021 och under 2022 som konsumentpriserna på livsmedel i Sverige stiger mer påtagligt.

ELPRISERNA BLIR LÄGRE 2022

Elpriserna har varit ovanligt höga den senaste tiden (se diagram 63). Vissa timmar har spotpriset för Södra Sverige på elbörsen Nordpool varit uppemot 2 kronor per kWh, att jämföra med fjolårets priser mellan ungefär 10–35 öre per kWh i södra Sverige. Terminspriserna indikerar fortsatt höga priser kommande vinter, men mycket talar för att elpriserna sjunker igen under senare delen av 2022 (se rutan ”Samverkande faktorer bakom elprisuppgång”).

Den lägre energiprisinflationen innebär att KPIF-inflationen faller tillbaka nästa år, trots att inflationstakten exklusive energi ökar. Det inhemska kostnadstrycket är dock fortsatt lågt. Företagen behöver inte öka priserna särskilt mycket eftersom lönsamheten är god i utgångsläget och enhetsarbetskostnaderna stiger måttligt. Därför avtar KPIF-inflationen exklusive energi i slutet av 2022, när fraktpriserna sjunkit tillbaka och varubristen avtagit.

Samverkande faktorer bakom elprisuppgång

Elpriset i grossistledet har rusat i september (se diagram 63). Prisuppgången beror framför allt på utbudsfaktorer, snarare än variation i efterfrågan. Ovanligt lite blåst, höga priser på naturgas, höga priser på utsläppsätter och en jämförelsevis låg fyllnadsgrad i de nordiska vattenmagasinen har bidragit till prisuppgången. Nedstängningen av kärnkraftsreaktorerna Ringhals 1 och 2 har också bidragit, liksom ett förlängt underhållstopp i Forsmarks reaktor nummer 3.¹⁶

Mycket talar för lägre elpriser från och med våren 2022 på grund av ett ökat utbud. Enligt Energimyndighetens prognos från i juni kommer den svenska vindkraftsproduktionen öka från 30 TWh 2021 till 39 TWh 2022.¹⁷ Dessutom väntas den nya finska kärnkraftsreaktor Olkiluoto 3 vara i full drift i juni 2022.¹⁸ Kärnkraftsreaktor har en effekt som på årsbasis ungefär 13 TWh motsvarande 14 procent av Finlands elanvändning.¹⁹ Den motsvarar nästan effekten i de två nyligen stängda svenska reaktorerna Ringhals 1 och 2.²⁰ Eftersom den nordiska elmarknaden är

¹⁶ Uppgifter om produktionsstörningar finns på umm.nordpoolgroup.com.

¹⁷ Se ”Kortsiktsprognos sommar 2021”, Energimyndigheten.

¹⁸ Se ”Finland’s Olkiluoto 3 nuclear reactor faces another delay”, Reuters, 23 augusti 2021.

¹⁹ Se ”Fuel loading under way at Finnish EPR”, nyhet på World Nuclear News, 29 mars 2021.

²⁰ Reaktorerna Ringhals 1 och 2 hade en effekt på ungefär 900 MW vardera, Olkiluoto 3 har en effekt på 1 600 MW.

Diagram 63 Spotpris på el i Sverige

Öre per kilowattimme (kWh), månadsvärden

Anm. Priser för fyra prisområden har vägts samman av Konjunkturinstitutet.

Källor: Nordpool, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

integrerad så innebär det ökade utbudet i Finland att priserna blir lägre även i Sverige. Det bör dock noteras att driftsättningen av reaktorn har skjutits upp åtskilliga gånger (den är mer än 10 år försenad), och nya förseningar kan uppstå. Ett ökat beroende av den oregelbundna vindkraften innebär att tillfälliga pristoppar lär uppkomma även i framtiden. Sannolikt kommer det att vara en fortsatt hög variation i prisnivån framöver, även om det genomsnittliga priset de närmaste åren troligtvis blir lägre än det är i september 2021.

Scenario för svensk ekonomi och ekonomisk politik

Efter ett djupt fall i BNP under 2020 till följd av covid-19-pandemin återhämtar sig den svenska ekonomin i år och nästa år. Lågkonjunkturen ebbar ut i början av 2022 och den svenska ekonomin går in i en mild högkonjunktur det andra halvåret. Under 2023 är konjunkturläget något ansträngt och redan 2024 bedöms resursutnyttjandet i den svenska ekonomin vara tillbaka på normala nivåer. Arbetslösheten faller i takt med att ekonomin återhämtar sig och ligger på 7,0 procent från och med 2023, vilket är i paritet med jämviktsarbetslösheten. Normaliseringen av resursutnyttjandet och borttagandet av den tillfälliga nedsättningen av arbetsgivaravgifter leder till högre arbetskostnader och stigande priser i scenariot. Riksbankens inflationsmål nås 2024 och inflationen befinner sig på målet under hela scenarioperioden därefter. Samtidigt inleder Riksbanken en nedtrappning av balansräkningen och reporäntan börjar höjas 2024. De relativt omfattande åtgärderna i budgeten för 2022 åtföljs av en något åtstramande inriktning på finanspolitiken 2023 så att det strukturella sparandet då är i linje med överskottsmålet.

Scenario för svensk ekonomi 2023–2025

NÅGOT ANSTRÄNGT RESURSUTNYTTJANDE 2022

Scenariot för åren 2023–2025 tar sin utgångspunkt i Konjunkturinstitutets prognos för 2021 och 2022. Både omvärlden och den svenska ekonomin präglas av en förstärkning av konjunkturen under prognosåren. Under det andra halvåret 2022 befinner sig den svenska ekonomin i en mild högkonjunktur. BNP-tillväxten är då fortsatt relativt hög men mattas därefter av. Återhämtningen på arbetsmarknaden släpar efter produktionen något. Arbetslösheten minskar, men är fortsatt över Konjunkturinstitutets bedömda jämviktsnivå nästa år trots att sysselsättningen då tar fart.

En kraftig ökning av energipriserna under loppet av 2021 håller inflationen över Riksbankens inflationsmål. Nästa år faller inflationen dock tillbaka. Det beror delvis på en dämpad löneutveckling, vilket främst är en följd av utformningen av de löneavtal som slöts 2020, men också på att energipriserna inte längre ger lika stora bidrag till inflationen.

BNP-TILLVÄXTEN MATTAS AV NÄR EKONOMIN ÅTERHÄMTAT SIG

Omvärldens BNP-tillväxt och importefterfrågan växer fortsatt relativt starkt men mattas gradvis av i scenariot. För svensk del innebär det att även marknadstillväxten för svensk export är

Vad skiljer scenario från prognos?

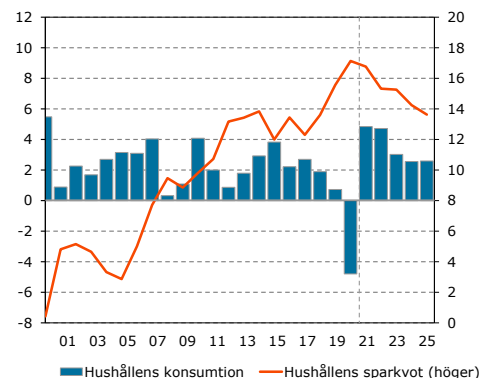
Prognos är Konjunkturinstitutets bedömning av den mest troliga utvecklingen för svensk ekonomi och omvärldsekonomin de allra närmaste åren, i nuläget till och med 2022.

Scenariot baseras på att inga nya störningar drabbar ekonomin och att den vid avvikelser från ett normalt resursutnyttjande vid scenariots inledning strävar mot konjunkturell balans. När det uppnåtts är BNP-tillväxten utbudsbestämd och följer i huvudsak av hur produktivitetstillväxten och utbudet av arbetskraften utvecklas. Scenariot för svensk ekonomi bygger dessutom på följande specifika antaganden:

- Finanspolitiken och penningpolitiken anpassas så att överskottsmålet respektive inflationsmålet nås på några års sikt.
- Offentlig konsumtion och offentliga investeringar utvecklas i linje med det demografiskt betingade behovet. Det innebär bland annat oförändrad personaltäthet och konstanta kostnadsandelar för arbetskostnader respektive förbrukning av insatsvaror i offentligt finansierade verksamheter. Därmed sker en viss standardhöjning i verksamheterna eftersom prisutvecklingen i förbrukningen normalt är lägre än ökningen av arbetskostnaderna.

Diagram 64 Hushållens konsumtion och sparkvot

Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden, respektive procent av disponibel inkomst

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

relativt stark i inledningen av scenariot. Detta bidrar till att hålla uppe svensk exporttillväxt och därmed den svenska BNP-tillväxten.

Hushållens konsumtion har återhämtat sig från de negativa effekterna av covid-19-pandemin vid inledningen till scenariot. De svenska hushållen har dock fortfarande en hög sparkvot 2023. Den höga sparkvoten medför att hushållen har utrymme för ytterligare konsumtionsökningar (se diagram 64). Dessutom har den disponibla inkomsten en god utveckling, särskilt 2023. Det beror delvis på att offentlig sektor bedöms föra över mer pengar till hushållen än vad som följer av redan beslutad politik (se avsnittet ”Ekonomisk politik 2021–2025”). Effekten förstärks av att penningpolitiken stimulerar efterfrågan via låg reporänta under hela scenarioperioden, även om penningpolitiken börjar läggas om mot något högre räntor från och med 2024 (se avsnittet ”Ekonomisk politik 2021–2025”). Sammantaget blir tillväxten i hushållens konsumtion en viktig drivkraft för BNP-tillväxten 2023–2025 (se diagram 65).

Tillväxten i exporten och hushållens konsumtion bidrar, tillsammans med ett lågt ränteläge, till en hög efterfrågan på investeringar. Investeringarna är dock på en hög nivå redan 2022. Tillväxten i investeringarna mattas därför av i scenariot eftersom behovet av att utöka produktionskapaciteten inte längre är lika stort.

Sammantaget drivs BNP-tillväxten av en fortsatt god, men avtagande, efterfrågetillväxt på svensk export och gynnsamma ekonomiska förutsättningar för de svenska hushållen (se diagram 65).

BALANSERAT RESURSUUTNYTTJANDE I SCENARIOT

Den svenska ekonomin befinner sig i ett läge med ett något ansträngt resursutnyttjande 2023, mätt med BNP-gapet, och övergår därefter till att vara i konjunktorell balans (se diagram 66 och tabell 10). Resursutnyttjandet på arbetsmarknaden, mätt med arbetsmarknadsgapet, är balanserat från och med 2024 (se diagram 66).

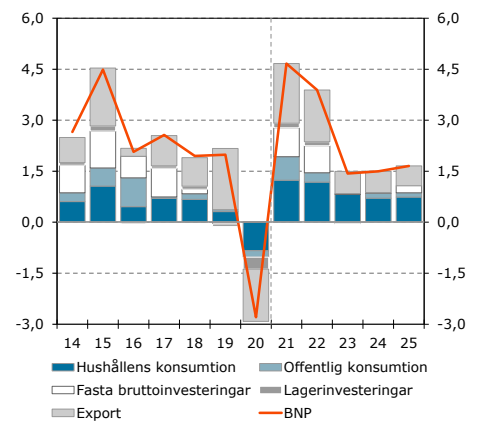
I takt med att tillväxten i efterfrågan mattas av i scenariot växer även produktionen långsammare. Därmed mattas även tillväxten i arbetade timmar av. Arbetslösheten ligger i linje med jämviktsarbetslösheten från och med 2023 (se diagram 67).

POTENTIALEN I EKONOMIN PÅVERKAD AV EFFEKTER FRÅN COVID-19-PANDEMIN

Potentialen i ekonomin påverkas negativt under ett antal år till följd av covid-19-pandemin, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, om än i begränsad utsträckning. Det handlar främst om att arbetskraft varaktigt slås ut från arbetsmarknaden till följd av stigande långtidsarbetslöshet i spåren av pandemin. Även Konjunkturinstitutets bedömda nivå på jämviktsarbetslösheten blir något förhöjd under scenariot (se diagram 67).

Diagram 65 Importjusterat bidrag till BNP-tillväxten

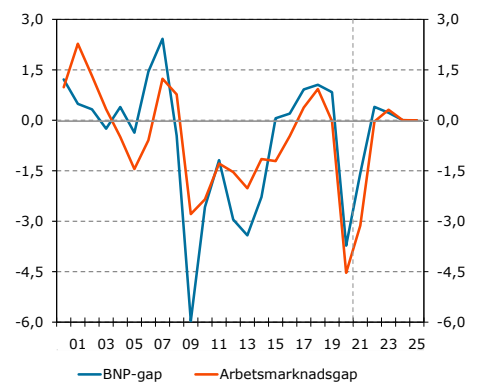
Procentuell förändring respektive procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 66 BNP-gap och arbetsmarknadsgap i Sverige

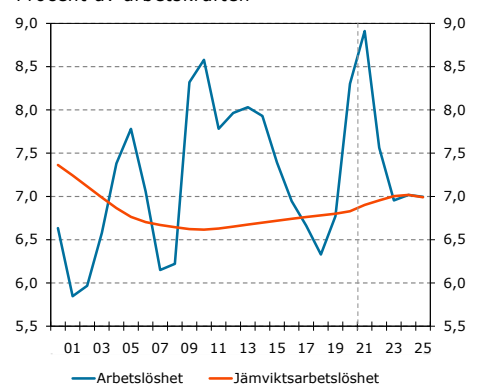
Procent av potentiell BNP respektive potentiellt arbetade timmar

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 67 Arbetslöshet och jämviktsarbetslöshet

Procent av arbetskraften

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Samtidigt ökar potentiellt antal arbetade timmar framöver något snabbare än befolkningen i arbetsför ålder. Anledningen är de pågående förändringarna av pensionssystemet som kommer bidra till en successivt högre pensionsålder och ett senare utträde från arbetsmarknaden.

INFLATIONSMÅLET NÅS 2024

Lönstillväxten i näringslivet ökar i scenariot i takt med att resursutnyttjandet stiger, arbetslösheten minskar och produktivitetstillväxten ökar (se diagram 68). De temporära finanspolitiska åtgärder som påverkar arbetskostnaden till följd av covid-19-pandemin fasas ut helt under 2023. Arbetskostnadstillväxten blir högre 2023 och 2024 till följd av borttagandet av nedsättningen av arbetsgivaravgifter för unga. Sammantaget leder det till högre arbetskostnader, särskilt i inledningen av scenariot. Detta driver även upp arbetskostnaden per producerad enhet (enhetsarbetskostnaden). Uppgången motverkas delvis av en ökad produktivitetstillväxt men enhetsarbetskostnaden i näringslivet ökar trots det något starkare 2023 än vad som på lång sikt bedöms vara förenligt med 2 procents inflation. Åren därpå stiger enhetsarbetskostnaden något långsammare och ökar då mer i linje med en inflation på 2 procent (se diagram 68). Växelkursen är i stort sett oförändrad under scenariot vilket ger en i stort sett oförändrad tillväxt i importpriserna. Detta innebär att importpriserna inte utgör en drivkraft till att inflationen ska förändras.

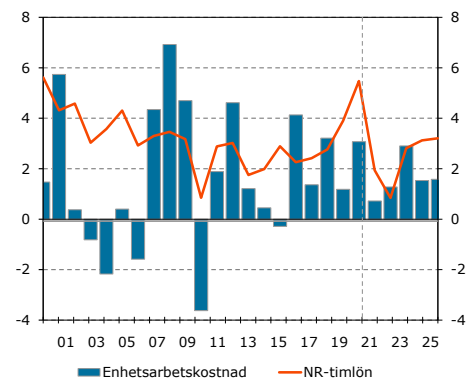
Den något höga utvecklingen av kostnadstrycket och det stigande resursutnyttjandet gör att KPIF-inflationen förblir marginellt högre än Riksbankens inflationsmål 2023 för att därefter stabilisera sig på inflationsmålet på 2,0 procent (se diagram 69).

Ekonomisk politik 2021–2025

STRUKTURELLT SPARANDE I LINJE MED ÖVERSKOTTSMÅL FRÅN OCH MED 2023

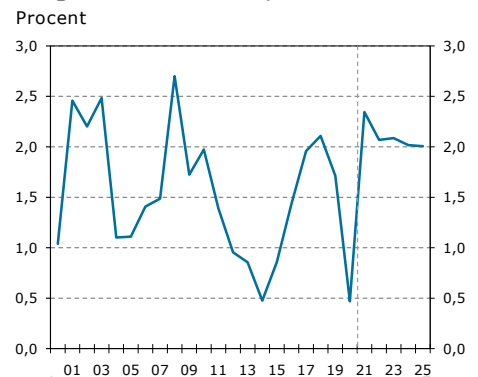
Det strukturella, det vill säga konjunkturjusterade, offentligfinansiella sparandet försvagades kraftigt i samband med covid-19-pandemins utbrott i början av 2020 (se diagram 70). Omfattningen på de finanspolitiska åtgärderna var av historiska mått och finanspolitiken bidrog till att den ekonomiska aktiviteten delvis kunde bibehållas. Det strukturella sparandet stärks markant i år, vilket ska ses i ljuset av att många av de åtgärder som infördes för att dämpa pandemins konsekvenser var tillfälliga och inte längre utnyttjas. Nästa år är det strukturella sparandet i stort sett oförändrat som andel av BNP eftersom den automatiska budgetförstärkningen motverkas av att budgetpropositionen för 2022 innehåller nya budgeterade åtgärder om 74 miljarder kronor. Från och med 2023 antas finanspolitiken bedrivas så att det strukturella sparandet ligger i linje med

Diagram 68 Timlön och enhetsarbetskostnad i näringslivet
Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

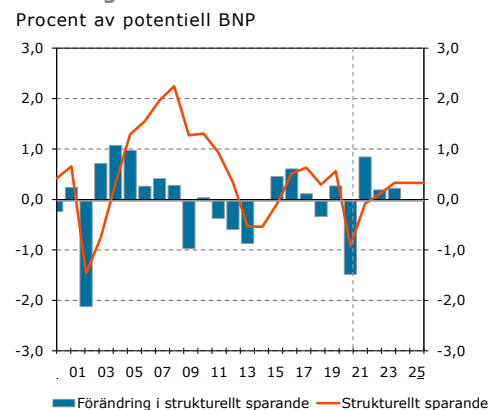
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 69 Inflation, KPIF

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 70 Strukturellt sparande i offentlig sektor

Källa: Konjunkturinstitutet.

överskottsmålet, vilket innebär ett strukturellt sparande på 0,3 procent av potentiell BNP.

RIKSBANKEN BÖRJAR HÖJA REPORÄNTAN 2024

Riksbanken styr penningpolitiken mot gradvis högre räntor under slutet av scenarioperioden. Detta för att förhindra att resursutnyttjandet i ekonomin som helhet och inflationen hamnar för högt under scenarioåren. Konjunkturinstitutets prognos är att Riksbanken börjar trappa ner sitt innehav av värdepapper 2023 och att reporäntan förblir 0,0 procent fram till andra halvan av 2024, då en serie höjningar av reporäntan inleds. Detta är i linje med Riksbankens egen prognos. Marknadens förväntningar enligt så kallade RIBA-terminer är att en första höjning av reporäntan kommer före 2024 (se diagram 71). Räntehöjningarna bidrar till att bibehålla inflationen på inflationsmålet. Reporäntan är fortsatt låg i ett historiskt perspektiv. Den reala reporäntan fortsätter att vara negativ hela scenarioperioden (se diagram 72). KPIF-inflationen 2023 är marginellt högre än Riksbankens inflationsmål, på 2,0 procent (se tabell 10 och diagram 72). Riksbanken har kommunicerat att den kan komma att tillåta att inflationen skjuter över målet för att stabilisera inflationsförväntningarna nära inflationsmålet.

RÄNTAN PÅ TIOÅRIGA STATSOBLIGATIONER STIGER LÅNGSAMT

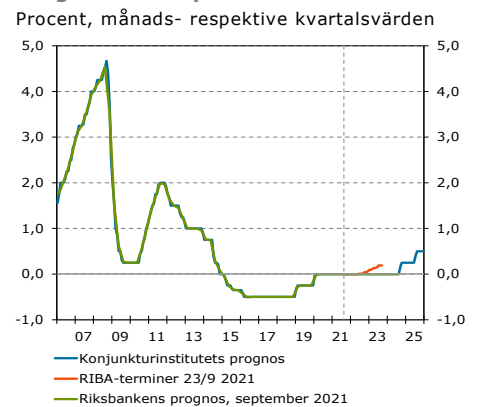
Riksbankens kommande nedtrappning av sin balansräkning och den gradvisa höjningen av reporäntan leder till att den 10-åriga statsobligationsräntan stiger till 1,6 procent i slutet av scenariot (se tabell 10). Denna räntenivå är ca 1,9 procentenheter lägre än genomsnittet för perioden 1993–2020. Den låga statsobligationsräntan beror bland annat på de låga statsobligationsräntorna i omvärlden, den låga reporäntan och på Riksbankens köp av statsobligationer.²¹

KRONANS VÄRDE STABILT UNDER SCENARIOT

I konkurrensvägda termer (KIX) har kronan stärkts sedan i mars 2020 mot Sveriges viktigaste handelspartners (se diagram 73). Kronans växelkurs är vid inledningen av scenariot i nivå med Konjunkturinstitutets bedömning av den jämviktswäxelkurs som råder i slutet av scenarioperioden. Detta gör att KIX är nära nog oförändrad i scenariot (se tabell 10). I reala termer försvagas kronan marginellt (se diagram 73). Det är en följd av att inflationen i omvärlden är något högre i KIX-vägdade termer än inflationen i Sverige.

²¹ Se fördjupningen "Effekter av centralbankens tillgångsköp" i *Konjunkturläget*, december 2017.

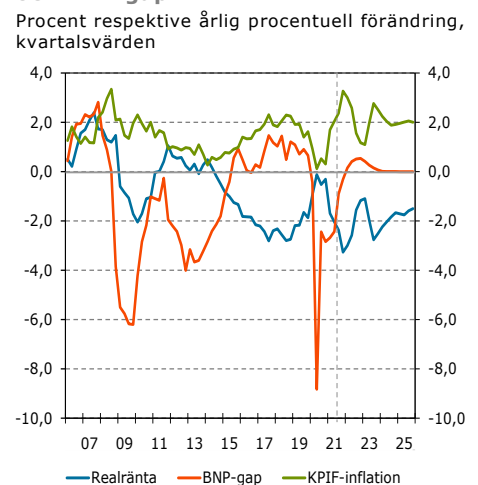
Diagram 71 Reporänta

Anm. RIBA är terminskontrakt baserade på framtida reporäntor. Riksbankens prognos avser kvartalsvärden.

Källor: Nasdaq OMX, Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

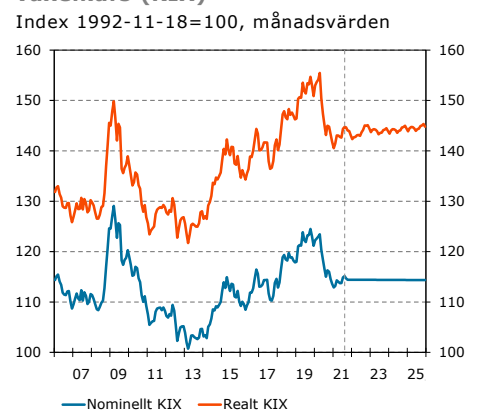
Diagram 72 Realränta, KPIF-inflation och BNP-gap

Anm. Realräntan är beräknad som reporäntan minus KPIF-inflationen.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 73 Kronans effektiva växelkurs (KIX)

Anm. KIX är ett konkurrensvägt index baserat på valutor från samtliga OECD-länder samt Kina, Indien, Brasilien och Ryssland. Högre index motsvarar en svagare krona.

Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Tabell 10 Scenario för svensk ekonomi

Procentuell förändring om inget annat anges

	Utfall	Prognos		Scenario		
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BNP ¹	-3,0	4,6	3,9	1,6	1,5	1,8
BNP per invånare ¹	-3,7	4,1	3,4	1,1	1,1	1,4
Potentiell BNP	1,6	2,3	1,9	1,8	1,7	1,8
BNP-gap ²	-3,7	-1,6	0,4	0,2	0,0	0,0
Arbetade timmar ¹	-3,8	2,3	4,0	1,0	0,2	0,6
Produktivitet ¹	0,5	2,3	0,0	0,6	1,3	1,3
Arbetskraft	0,3	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5
Sysselsättning	-1,3	-0,2	2,1	1,2	0,5	0,6
Arbetslöshet ³	8,3	8,9	7,6	7,0	7,0	7,0
Timlön ⁴	2,1	2,9	2,5	2,8	3,1	3,2
Enhetsarbetskostnad ^{1,5}	3,6	1,0	1,2	2,4	1,9	1,9
KPI	0,5	2,1	2,0	2,1	2,3	2,6
KPIF	0,5	2,3	2,1	2,1	2,0	2,0
Reporänta ⁶	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,50
Statsobligationsränta ⁷	0,0	0,3	0,5	0,9	1,3	1,6
Kronindex (KIX) ⁸	118,5	114,2	114,4	114,4	114,4	114,4
Öffentligt finansiellt sparande ⁹	-2,8	-1,0	0,0	0,5	0,4	0,4
Strukturellt sparande ²	-0,9	-0,1	0,1	0,3	0,3	0,3

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Procent av potentiell BNP. ³ Procent av arbetskraften. ⁴ Enligt konjunkturlönestatistiken. ⁵ För hela ekonomin. ⁶ Vid slutet av året. ⁷ Tio års löptid, årsgenomsnitt. ⁸ Index 1992-11-18=100. ⁹ Procent av BNP.

Källor: Medlingsinstitutet, Riksbanken, SCB och Konjunkturinstitutet

Offentliga finanser

De offentliga finanserna är fortfarande tydligt präglade av covid-19-pandemin som bröt ut i början av 2020. De finanspolitiska åtgärderna för att hålla ekonomin under armarna försvagade kraftigt det finansiella sparandet i offentlig sektor förra året och många åtgärder förlängdes under 2021. Efter det stora budgetunderskottet förra året stärks de offentliga finanserna i år, även om det finansiella sparandet fortfarande visar på ett kraftigt underskott. Det finansiella sparandet i offentlig sektor fortsätter att stärkas 2022 som en följd av konjunkturåterhämtningen, men återhämtningen av det strukturella sparandet tar en tillfällig paus i och med att budgetpropositionen för 2022 innehåller nya budgeterade åtgärder på 74 miljarder kronor. I prognosen förutsätts att budgetpropositionen för 2022 antas av riksdagen. Resursutnyttjandet bedöms vara balanserat från årsskiftet men det strukturella sparandet är något lågt 2022 i förhållande till överskottsmålet och behöver därför stärkas ytterligare något 2023. Maastrichtskulden ligger under skuldankaret från och med nästa år, bland annat till följd av att Riksbanken amorterar på sina lån. Den samlade effekten av den omfattande finanspolitiken under pandemin syns i den offentliga finansiella nettoförmögenheten. Även om den är tillbaka på 2019 års nivå om några år, hade nettoförmögenheten varit högre längre fram i frånvaro av den förda krispolitiken.

Prognos för de offentliga finanserna

FORTSATT NEGATIVT FINANSIELLT SPARANDE 2021

Förra året sjönk det finansiella sparandet kraftigt till följd av de finanspolitiska åtgärder som genomfördes på grund av covid-19-pandemin (se diagram 74). Dessa åtgärder påverkade framför allt offentlig sektors utgifter, medan inkomsterna var stabila i jämförelse med tidigare lågkonjunkturer (se diagram 75), delvis tack vare den stöttande finanspolitiken till hushåll och företag. Många stödåtgärder har förlängts till och med tredje kvartalet 2021 och det finansiella sparandet i offentlig sektor blir därför lågt även i år och uppgår till -1 procent av BNP. Det strukturella sparandet stärks mellan 2020 och 2021, mestadels på grund av att de temporärt höga utgifterna 2020 faller bort. I höständringsbudgeten för 2021 tillkom ytterligare stöd till regionerna för smittspårning, testning och vaccinering. Därtill ligger vissa andra åtgärder, bland annat i form av bistånd och satsningar på myndigheter, kvar även 2022.

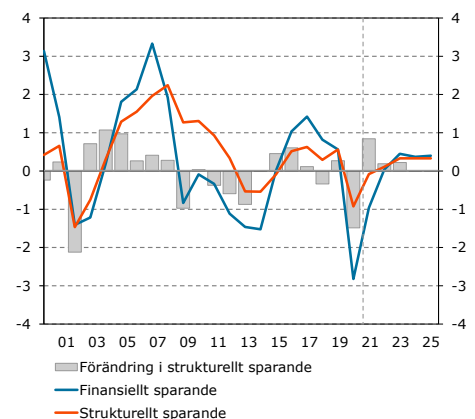
Prognos och scenario

På kort sikt gör Konjunkturinstitutet prognoser för de offentliga finanserna. Den finanspolitiska prognosen för 2022 utgår från statens budget för 2022.

För scenarioåren 2023–2025 antas finanspolitiken bedrivas så att den är förenlig med det finanspolitiska ramverket. På sikt antas därför det strukturella sparandet uppgå till en tredjedels procent av potentiell BNP, vilket om ekonomin är nära konjunkturrell balans innebär att det finansiella sparandet är i linje med överskottsmålet.

Diagram 74 Finansiellt och strukturellt sparande i offentlig sektor

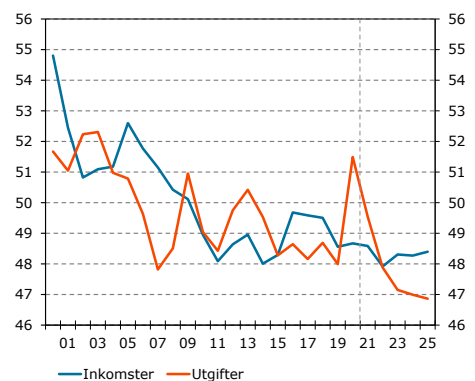
Procent av BNP respektive potentiell BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 75 Offentliga sektorns inkomster och utgifter

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

OMFATTANDE ÅTGÄRDER I BUDGETPROPOSITIONEN FÖR 2022 MEDFÖR ETT SPARANDE KRING NOLL NÄSTA ÅR

Ekonomi återhämtar sig snabbt efter pandemin och det finansiella sparandet stärks. Det strukturella, konjunkturrensade, sparandet förstärks däremot knappt nästa år. Regeringens jämförelsevis omfattande budgetpolitiska åtgärder för 2022 håller tillbaka förstärkningen i det strukturella sparandet, som i likhet med det finansiella sparandet hamnar nära noll nästa år. Därmed ligger indikatorn för överskottsmålet, det strukturella sparandet, något under överskottsmålets nivå 2022. Finanspolitikens inriktning är i stort sett neutral, mätt med förändringen av det strukturella sparandet, samtidigt som konjunkturåterhämtningen är stark och ekonomin bedöms befinna sig ungefär i konjunktuell balans vid årsskiftet i år, för att under andra halvåret 2022 gå in i en mild högkonjunktur.

Realekonomisk fördelning av budgetpropositionen

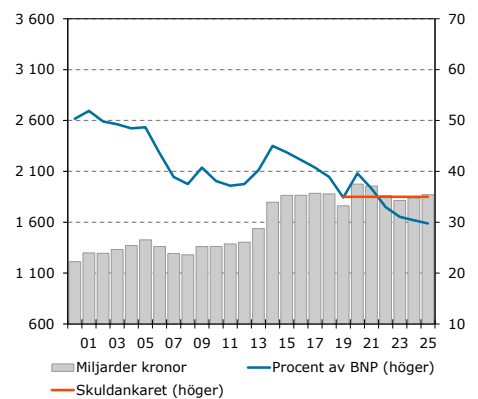
Budgetpropositionen för 2022 innehåller nya budgeterade åtgärder på 74 miljarder kronor inom de flesta utgiftsområden. Av dessa är ungefär 60 miljarder att betrakta som ny finanspolitik jämfört med budgeterade medel för 2021, inklusive höständringsbudgeten för 2021, samt redan aviserade åtgärder för 2022 i tidigare propositioner. Åtgärderna bedöms fördela sig på ca 19 miljarder till hushållen, varav höjda transfereringar om ca 9 miljarder kronor och ca 10 miljarder kronor genom utökade skattereduktioner. Företagen får knappt 7 miljarder i form av olika subventioner rörande klimat, miljö, landsbygdsstöd och digitalisering. Ungefär 19 miljarder kronor går till statlig konsumtion och statliga investeringar och knappt 20 miljarder i ökade statsbidrag till kommuner och regioner som förväntas omsättas i konsumtion i kommunsektorn.

MAASTRICHTSKULDEN MINSKAR FRAMÖVER MEN DEN FINANSIELLA NETTOSTÄLLNINGEN ÄR FÖRSVAGAD

Trots omfattande underskott i de offentliga finanserna minskar Maastrichtskulden framöver och underskrider, som andel av BNP, nivån före pandemin (se diagram 76). Det beror delvis på att Riksbanken beslutat att amortera på lån för sin valutareserv, vilket minskar statsskulden med ca 60 miljarder kronor per år 2021–2023. Detta ska dock inte tolkas som en förstärkning av de offentliga finanserna som orsakats av den förda finanspolitiken. En något mindre optimistisk utveckling syns i offentlig sektors finansiella nettoställning, som försvagas mer långvarigt av den expansiva politiken under pandemin, vilket bryter den positiva trend som pågått de senaste 20 åren (se diagram 77). Även om nettoförmögenheten är tillbaka på 2019 års nivå om några år, hade den varit högre längre fram i frånvaro av den förda krispolitiken.

Diagram 76 Maastrichtskuld

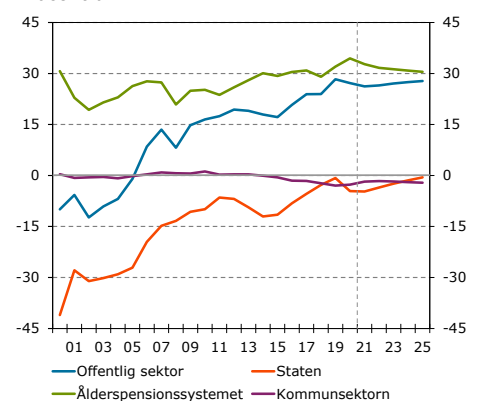
Miljarder kronor respektive procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 77 Finansiell nettoförmögenhet

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 11 Offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor respektive procent av BNP, löpande priser

	2019	2020	2021	2022
Inkomster¹	2 452	2 425	2 595	2 705
<i>Procent av BNP</i>	48,6	48,7	48,6	47,9
Skatter och avgifter ²	2 156	2 126	2 273	2 369
<i>Skattekvot</i>	42,8	42,8	42,7	42,1
Kapitalinkomster	77	70	74	76
Övriga inkomster ³	219	230	247	259
Utgifter	2 424	2 566	2 646	2 702
<i>Procent av BNP</i>	48,0	51,5	49,5	47,9
Konsumtion	1 300	1 332	1 404	1 453
Transfereringar ²	848	967	957	944
Hushåll	673	712	724	734
Företag	94	162	136	110
Utland	81	93	97	100
Investeringar	246	244	261	282
Kapitalutgifter	29	23	24	24
Överföring till hushållen ⁴	0	0	0	0
Finansiellt sparande	28	-141	-51	2
<i>Procent av BNP</i>	0,6	-2,8	-1,0	0,0
Primärt finansiellt sparande ⁵	-19	-187	-102	-51
<i>Procent av BNP</i>	-0,4	-3,8	-1,9	-0,9
Strukturellt sparande	28	-48	-4	6
<i>Procent av potentiell BNP</i>	0,6	-0,9	-0,1	0,1
Maastrichtskuld	1 761	1 974	1 955	1 861
<i>Procent av BNP</i>	34,9	39,6	36,6	33,0

¹ Exklusive EU-skatter. Dessa ingår i skattekvoten men inte i den offentliga sektorns inkomster. ² Prognoserna för skatter och avgifter samt transfereringar baseras på 2020 års regelverk. ³ Bland annat transfereringar från utlandet och från a-kassorna samt inkomster av bokföringsteknisk karaktär såsom kapitalförslitning. ⁴ Beräkningsteknisk överföring till hushåll i form av skatter eller transfereringar. Avser de belopp som under kommande år behöver överföras mellan hushåll och offentlig sektor för att uppnå prognostiserad bana för det strukturella sparandet. Ett negativt tal innebär ett åtstramningsbehov i offentlig sektor, det vill säga att åtgärder vidtas med negativ effekt på hushållens disponibla inkomster, och ett positivt tal innebär ett utrymme för expansiva åtgärder. ⁵ Finansiellt sparande exklusive kapitalinkomster och kapitalutgifter.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Offentligfinansiella förutsättningar och budgetutrymme

I detta avsnitt redogörs för utvecklingen av de offentliga finanserna vid oförändrade regler för åren 2023–2025. Oförändrade regler innebär att inga beslut om finanspolitiska åtgärder tas

Begrepp och antaganden

Strukturellt sparande visar vad offentlig sektors finansiella sparande skulle vara om ekonomin var i konjunkturrell balans.

Budgetutrymme visar utrymme för nya ofinansierade finanspolitiska åtgärder. Det beräknas enligt Konjunkturinstitutets definition som den del av det strukturella sparandet som vid oförändrade regler överstiger en tredjedels procent av potentiell BNP.

Med **oförändrade regler** menas att inga nya beslut fattas av riksdag, regering eller kommuner.

Den **demografiskt betingade efterfrågan** visar hur efterfrågan på offentlig konsumtion och investeringar ändras när befolkningens storlek och sammansättning ändras.

Konjunkturinstitutets **finanspolitiska scenario** bygger på följande antaganden:

- Stat och kommunsektor beslutar om utgifts-åtgärder inom offentlig konsumtion och investeringar i linje med det demografiskt betingade behovet. Det innebär bland annat oförändrad personaltäthet och konstanta kostnadsandelar för arbetskostnader respektive förbrukning av insatsvaror i offentlig finansierade verksamheter. Därmed sker en viss standardhöjning i verksamheterna eftersom prisutvecklingen i förbrukningen normalt är lägre än ökningen av arbetskostnaderna.
- Stat och kommunsektor beslutar om åtgärder som ökar eller minskar hushållens disponibla inkomster så att det strukturella sparandet uppgår till en tredjedels procent av potentiell BNP. I scenariot sker detta genom en beräkningsteknisk överföring från offentlig sektor till hushållen. Vid större avvikelser bör en stegvis återgång ske till ett strukturellt sparande på en tredjedels procent av potentiell BNP.
- Kommunsektorns skulder antas på sikt inte växa som andel av BNP. Givet nuvarande investeringsnivåer innebär antagandet att ett finansiellt sparande i kommunsektorn på -0,3 procent av BNP nås på några års sikt.

En **utförligare beskrivning** av dessa begrepp och antaganden finns på www.konj.se/var-verksamhet/sa-gor-vi-prognoser/antaganden-gallande-offentliga-finanser.

utöver vad som finns med i statens budget för 2022.²² Beräkningen vid oförändrade regler är ett sätt att illustrera hur stort utrymme för ofinansierade finanspolitiska åtgärder som finns under de närmaste åren.

AUTOMATISK BUDGETFÖRSTÄRKNING SKAPAR UTRYMME FÖR OFINANSIERADE ÅTGÄRDER

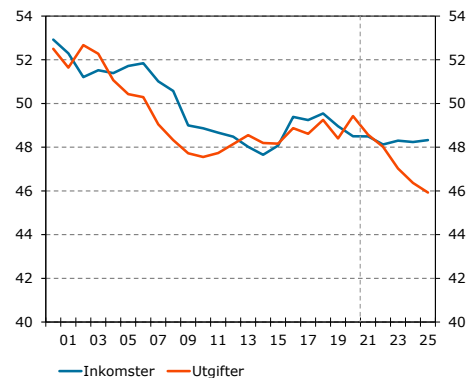
I avsaknad av nya politiska beslut sjunker de offentliga utgifterna i strukturella termer som andel av potentiell BNP 2023–2025 medan de strukturella inkomsterna är relativt stabila (se diagram 78). Skillnaden mellan hur de strukturella intäkterna och utgifterna utvecklas vid oförändrad politik kallas för automatisk budgetförstärkning. Normalt innebär det att det strukturella sparandet successivt stärks i avsaknad av nya finanspolitiska åtgärder (se diagram 79).

Kommunsektorn, som består av kommuner och regioner, har under covid-19-pandemin haft ett sparande över den nivå som Konjunkturinstitutet bedömer som förenlig med god ekonomisk hushållning. Eftersom kommunsektorns inkomster minskar som andel av BNP vid oförändrade regler krävs det på sikt dock att utgifterna, som andel av BNP, hålls tillbaka för att god ekonomisk hushållning ska uppnås (se marginalrutan ”Offentlig konsumtion vid oförändrade regler”). Vid oförändrade regler antas därför de kommunala konsumtionsutgifterna minska med uppåt 1,0 procent av BNP mellan 2021 och 2025 och utgifterna som helhet minska med ca 1,2 procent av BNP (se diagram 80).

Budgetutrymmet, som visar utrymmet för ofinansierade åtgärder, beräknas som den del av det strukturella sparandet som vid oförändrade regler överstiger en tredjedels procent av potentiell BNP. Enligt Konjunkturinstitutets beräkningar ökar det strukturella sparandet vid oförändrade regler till ungefär 2,5 procent av potentiell BNP 2025 (se diagram 79). Detta ger ett budgetutrymme som successivt ökar till 130 miljarder kronor 2025, det vill säga i kommande budgetar kan nya ofinansierade finanspolitiska åtgärder genomföras som från och med 2025 sammantaget uppgår till detta belopp (se tabell 12).

Diagram 78 Strukturella utgifter och inkomster i offentlig sektor vid oförändrade regler

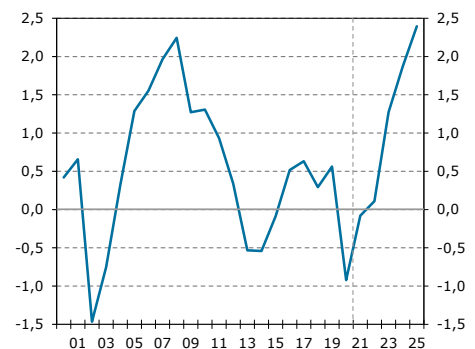
Procent av potentiell BNP

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 79 Strukturellt sparande i offentlig sektor vid oförändrade regler

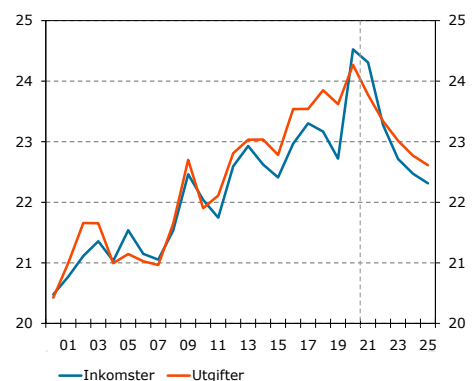
Procent av potentiell BNP

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 80 Kommunsektorns finanser vid oförändrade regler

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

²² I beräkningen av nivån för utgifterna vid oförändrade regler beaktas att vissa utgifter kan vara temporärt förhöjda efter 2022, bland annat som en följd av politiken i statens budget för 2022. Även temporära skattesänkningar beaktas.

Tabell 12 Budgetutrymme 2023–2025

Miljarder kronor

		2023	2024	2025	2023–2025
Förändring av strukturella inkomster vid oförändrade regler	(A)	110	104	116	330
Förändring av strukturella utgifter vid oförändrade regler	(B)	42	65	79	185
Automatisk budgetförstärkning	(C=A-B)	68	39	37	144
Förstärkning av strukturellt sparande för att nå 1/3 procent av potentiell BNP	(D)	13	1	1	15
Budgetutrymme ¹	(C-D)	55	38	37	130
Accumulerat budgetutrymme		55	93	130	

¹ Det nya budgetutrymme som genereras varje enskilt år redovisas för respektive år 2023–2025. Det totala ackumulerade budgetutrymme 2023–2025 visas i den sista kolumnen samt i raden "Accumulerat budgetutrymme".

Källa: Konjunkturinstitutet.

Finanspolitik för bibehållet åtagande

För scenarioåren 2023–2025 antar Konjunkturinstitutet ytterligare finanspolitiska beslut, i tillägg till utvecklingen vid oförändrade regler, för offentlig konsumtion och investeringar, i en omfattning som möjliggör bibehållen personaltäthet i offentligt finansierade verksamheter. Scenariot tar sin utgångspunkt i den personaltäthet som följer av budgetpropositionen för 2022.

BIBEHÅLLEN PERSONALTÄTHET

Att bibehålla personaltätheten i de offentligt finansierade verksamheterna under 2023–2025 leder till successivt ökade kostnader som bedöms uppgå till 59 miljarder kronor 2025 jämfört med kostnadsutvecklingen vid oförändrade regler (se tabell 13). I kalkylen ingår att kostnaderna för insatsvaror ökar i takt med arbetskostnaderna, vilket innebär att det sker en viss standardhöjning i insatsförbrukningen.²³ De demografiskt betingade utgiftsåtgärderna är väsentligt lägre än budgetutrymme till och med 2025. I scenariot sker därför en beräkningsteknisk överföring till hushållen på totalt 71 miljarder kronor 2023–2025 (se tabell 13). Det strukturella sparandet ökar från 0,1 procent av potentiell BNP 2022 till 0,3 procent 2023 och ligger sedan kvar på denna nivå. Det innebär att offentlig sektors sparande är i linje med överskottsmålet 2023 och framåt.

Offentlig konsumtion vid oförändrade regler

För statlig konsumtion finns det regler och en praxis för vad som händer i frånvaron av aktiv finanspolitik. Det finns dock inte motsvarande regler för den kommunala konsumtionen.

Statlig konsumtion skrivs fram med pris- och löneomräkning (PLO) av statliga myndigheters anslag vid oförändrade regler.

Kommunsektorn antas uppnå god ekonomisk hushållning vid oförändrade regler. Detta har Konjunkturinstitutet operationaliserat så som att kommunsektorns finansiella sparande på sikt når -0,3 procent av BNP. Kommunsektorns inkomster minskar som andel av BNP vid oförändrade regler, eftersom statsbidragen är oförändrade, vilket i dagsläget skapar ett tryck på minskande utgifter för att sparandet ska nå den önskvärda nivån.

Kommunal konsumtion blir således residualt beräknad för att kommunsektorn ska nå god ekonomisk hushållning vid oförändrade regler.

Hur offentlig sektor utvecklas vid oförändrade regler beskrivs mer ingående i fördjupningen "Automatisk budgetförstärkning ger utrymme för ofinansierade reformer" i *Konjunkturläget*, oktober 2019.

²³ Standardhöjningen uppstår eftersom priset på arbetskraft ökar snabbare än priset på förbrukningsvaror och visar sig genom att volymen förbrukningsvaror ökar i förhållande till antalet arbetade timmar. Den återspeglar en allmän teknikutveckling och ökad kvalitet i de varor som används som insatsvaror.

Tabell 13 Finanspolitisk prognos och scenario

Miljarder kronor

	2023	2024	2025	2023-2025
Budgetutrymme	55	38	37	130
Utgiftsåtgärder	14	24	21	59
Staten	8	11	11	30
Konsumtion	6	8	8	22
Investeringar	3	2	3	8
Kommunal sektor	5	14	10	29
Konsumtion	5	12	9	26
Investeringar	1	1	1	3
Överföring till hushållen genom ändrade skatter och transfereringar	41	14	16	71
Strukturellt sparande ¹	0,3	0,3	0,3	

¹ Procent av potentiell BNP.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Utvecklingen för offentliga inkomster och utgifter 2021–2025

SKATTESÄNKNINGAR OCH EKONOMIS UTVECKLING

SÄNKER SKATTEKVOTEN NÄSTA ÅR

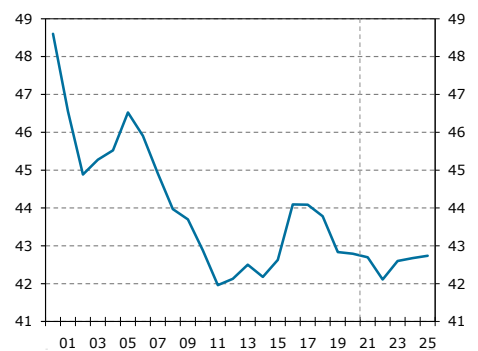
Skatter och avgifter som andel av BNP, den så kallade skattekvoten, minskar något mellan 2020 och 2021 (se diagram 81). Dock inte så mycket som skattesänkningarna i förra årets budgetproposition i sig motiverade, eftersom skattebaserna utvecklas på ett för skatteintäkterna gynnsamt sätt. Under pandemin har olika stödåtgärder hållit upp hushållens beskattningsbara inkomster som till största del består av löneinkomster. I år ökar också skatteintäkterna i form av bolagsskatter och hushållens kapitalskatter.

Nästa år får hushållen ytterligare skattesänkningar i form av utökade skattereduktioner. I budgetpropositionen för 2022 presenteras olika skattereduktioner som sammantaget uppgår till ca 10 miljarder kronor. Den tidigare aviserade skatten på finanssektorn förstärker däremot statens sparande med ca 6 miljarder kronor. Sammantaget innebär skatteändringarna minskade skatteintäkter med ca 5 miljarder kronor 2022. Skattekvoten faller dock mer än vad detta implicerar. Detta beror på en skattemässigt mindre gynnsam sammansättning av BNP där viktiga skattebaser såsom hushållens konsumtion och lönesumman minskar i relation till skattebaser som beskattas lägre.

För åren därefter antas oförändrade regler utöver beslutade nertrappningar av olika nedsättningar och slopande av vissa skattereduktioner. Skattekvoten stiger också något till följd av att BNP får en skattemässigt mer gynnsam sammansättning där

Diagram 81 Skatter och avgifter

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

hushållens konsumtion och lönesumman som andel av BNP stiger något.

UTGIFTERNA FÖR OFFENTLIG KONSUMTION ÖKAR KRAFTIGT I ÅR

Trots att covid-19-pandemin inledningsvis innebar ett mycket högt tryck på många offentliga verksamheter så ökade de offentliga konsumtionsutgifterna långsamt förra året (se diagram 82). I kommunerna ökade de totala kostnaderna för arbetskraft långsamt eftersom sysselsättningen minskade.²⁴ Dessutom fick kommunerna också stora subventioner av staten för ökade sjuklönekostnader som uppstod till följd av pandemin. Inom staten minskade förbrukningsutgifterna, vilket delvis kan förklaras av ett utbredd distansarbete bland statligt anställda.

I år stiger konsumtionsutgifterna betydligt snabbare inom såväl staten som kommuner och regioner. Till utvecklingen i staten bidrar exempelvis utbyggnaden av försvaret och polisen, underhåll av väg och järnväg, fler arbetsmarknadspolitiska program, fler högskoleplatser, samt ökade utgifter för folkhälsa. I kommunerna börjar antalet sysselsatta öka under slutet av året, då det finns demografiskt betingade behov av fler anställda inom både skola och äldreomsorgen. I regionerna pågår arbetet med massvaccinering och att genomföra tidigare uppskjuten vård. Samtidigt fortsätter vården att vara måttligt belastad av covid-patienter. Sammantaget ökar de offentliga konsumtionsutgifterna med över 5 procent i år. Den starka BNP-tillväxten innebär dock att konsumtionsutgifterna sjunker något som andel av BNP.

Nästa år ökar konsumtionsutgifterna med ca 3 procent. I budgetpropositionen för 2022 föreslås satsningar på bland annat försvar, rättsväsende, arbetsmarknad, naturvård och folkhälsa som bidrar till en högre statlig konsumtion. Statsbidragen till kommuner och regioner höjs vilket ger mer utrymme för konsumtion. Inom regionerna minskar de direkta kostnaderna för hanteringen av covid-19-pandemin, vilket gör att kostnadsutvecklingen blir mer dämpad.

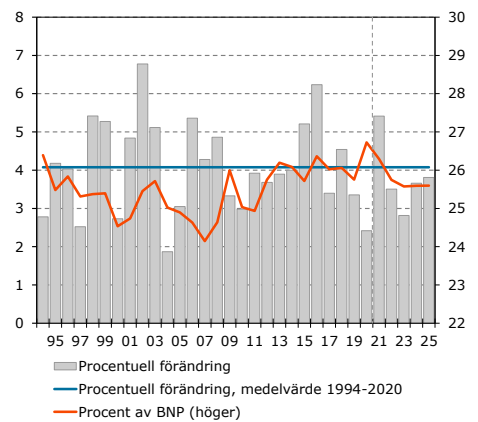
Under 2023–2025 tilltar kostnadsutvecklingen successivt. Sysselsättningen stiger i jämn takt för att tillgodose det demografiska behovet av välfärdstjänster samtidigt som lönetillväxten blir högre och når över 3 procent mot slutet av perioden. Konsumtionsutgifterna utgör då ca 25,5 procent av BNP, vilket är i linje med det historiska genomsnittet sedan 1993.

STATLIGA OFFENTLIGA INVESTERINGAR DOMINERAR

Statens investeringsutgifter ökade kraftigt förra året (se diagram 83). Den högre investeringsnivån i förhållande till BNP väntas bestå under de kommande åren. Bakom investeringsuppgången ligger försvarets ökade investeringar i vapensystem, som till

Diagram 82 Offentliga konsumtionsutgifter

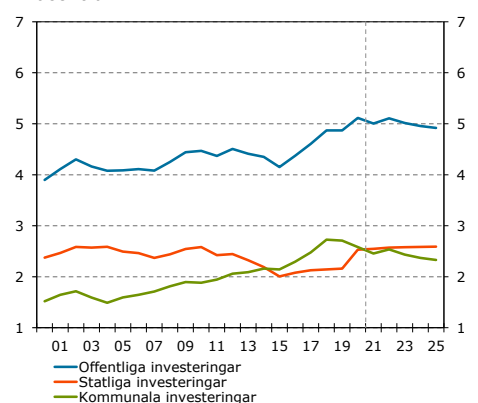
Procentuell förändring, löpande priser respektive procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 83 Offentliga investeringar

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

²⁴ Många kommuner reagerade redan 2019 med besparingar på ett vikande skatteunderlag.

exempel JAS-plan. Dessutom pågår stora väg- och järnvägsprojekt i bland annat Göteborg och Stockholm.

Kommunsektorns investeringar har stigit som andel av BNP under en längre tid. Under de senaste tre till fyra åren har investeringsnivån varit mycket hög historiskt sett. Huvuddelen av kommunsektorns investeringar är byggnader och anläggningar och under de senaste åren har det skett stora investeringar i sjukhus, skolor och äldreboenden. Förra året minskade emellertid kommunsektorns investeringar och nedgången bedöms fortsätta även i år. Inom framför allt regionerna tycks det stora arbetet med pandemin ha medfört att vissa bygginvesteringar blivit senarelagda. Under 2022 stiger kommunsektorns investeringar något som andel av BNP då en del försenade projekt kan genomföras. Som andel av BNP sjunker kommunsektorns investeringar något de efterföljande åren.

ARBETSMARKNADSERSÄTTNINGEN ÄR TILLFÄLLIGT HÖG

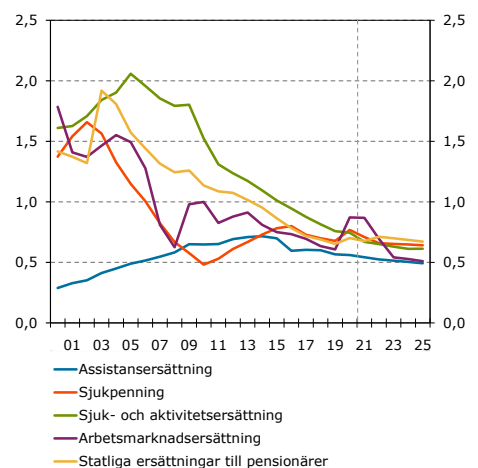
Tillfälliga regeländringar inom socialförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen på grund av covid-19-pandemin bidrog till att kostnaderna för arbetsmarknadsersättningar och sjukpenning ökade betydligt mer förra året än vad som annars hade varit fallet (se diagram 84). Flera av de tillfälliga regelförändringarna inom sjukpenningen och arbetslöshetsersättningen har förlängts i år vilket bidrar till att kostnaderna ligger kvar på en högre nivå än normalt. I budgetpropositionen för 2022 förstärks sjukförsäkringssystemet vilket ökar transfereringarna till hushållen under nästa år. De utbetalda arbetsmarknadsersättningarna minskar som andel av BNP från 2022 och framåt, bland annat för att arbetslösheten sjunker och att taket i arbetslöshetsersättningen sänks till sin tidigare nivå 2023.

OFFENTLIG SEKTORS KAPITALNETTO UTVECKLAS STADIGT

Offentlig sektors nettokapitalinkomster, eller kapitalnetto, påverkades i viss utsträckning av fjolårets börsfall och utdelningsstopp. Kapitalinkomsterna föll, delvis till följd av uteblivna utdelningar till ålderspensionssystemet och kommunsektorn. Samtidigt minskade ränteutgifterna för den offentliga skulden, mycket tack vare en billig statsskuldsupplåning. Ränteinkomsterna försvagades i ungefär samma utsträckning som ränteutgifterna. Sammantaget påverkades offentlig sektors kapitalnetto bara marginellt av covid-19-pandemin. Som andel av BNP ligger kapitalnettot relativt stabilt på strax under 1 procent (se diagram 85).

Diagram 84 Transfereringar till hushåll vid oförändrade regler

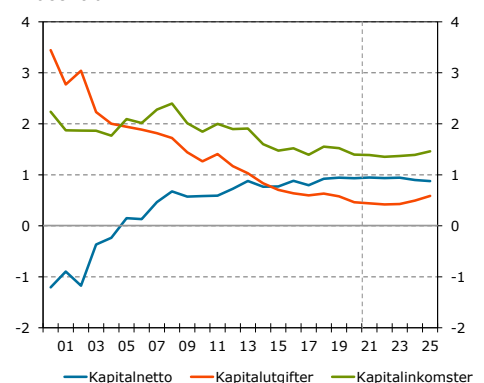
Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 85 Kapitalnetto

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

FÖRDJUPNING

Jämförelse mellan regeringens och Konjunkturinstitutets prognoser

Konjunkturinstitutets offentligfinansiella prognos för 2022 utgår från statens budget för 2022. För scenarioåren 2023–2024 beräknas ett finanspolitiskt scenario med demografiskt betingade utgiftsåtgärder för offentlig konsumtion och investeringar och en beräkningsteknisk överföring mellan offentlig sektor och hushållen. Konjunkturinstitutet beräknar även utvecklingen vid oförändrade regler.²⁵

Regeringens prognos för 2022 utgår, liksom Konjunkturinstitutets prognos och beräkning vid oförändrade regler, från statens budget 2022. För de efterföljande åren inkluderar regeringens beräkningar samtliga föreslagna samt aviserade åtgärder.

Konjunkturinstitutets beräkning av utvecklingen vid oförändrade regler skiljer sig gentemot regeringens beräkningar eftersom Konjunkturinstitutets beräkningar inte har med de av regeringen aviserade eller föreslagna åtgärderna med ikraftträdande åren efter budgetåret.

I tabell 14 presenteras den av Konjunkturinstitutets beräknade utveckling vid oförändrade regler, regeringens aviserade och föreslagna åtgärder samt Konjunkturinstitutets finanspolitiska scenario. Tabellen tar sin utgångspunkt i Konjunkturinstitutets beräkning av de offentliga finansernas utveckling vid oförändrade regler, vilken visas i del 1. Del 2 visar hur offentlig sektors inkomster och utgifter skulle påverkas, om hänsyn togs till regeringens aviseringar, samt det finansiella sparandet som detta resulterar i. Del 3 av tabellen redovisar hur den offentliga sektorns utgifter påverkas av Konjunkturinstitutets finanspolitiska scenario samt det finansiella sparandet som då uppkommer.

²⁵ En utförlig beskrivning av dessa begrepp och antaganden finns på www.konj.se/var-verksamhet/sa-gor-vi-prognoser/antaganden-gallande-offentliga-finanser.

Tabell 14 Jämförelse av offentliga finanser med en treårig horisont

Miljardier kronor respektive procent av BNP, löpande priser

		2022	2023	2024
Del 1: Oförändrade regler¹				
Inkomster	(A)	2 705	2 822	2 921
<i>Procent av BNP</i>		47,9	48,3	48,3
Utgifter	(B)	2 702	2 741	2 806
<i>Procent av BNP</i>		47,9	46,9	46,4
Finansiellt sparande vid oförändrade regler	(C=A-B)	2	81	115
<i>Procent av BNP</i>		0,0	1,4	1,9
Del 2: Aviserade åtgärder²				
Inkomster	(D)	0	0	1
Utgifter	(E)	9	7	13
Finansiellt sparande vid oförändrade regler, med aviseringar	(C+D-E)	-7	74	104
<i>Procent av BNP</i>		-0,1	1,3	1,7
Del 3: Skillnad mellan KI:s huvudscenario och oförändrade regler³				
Inkomster utöver oförändrade regler	(F)	0	0	0
Utgifter utöver oförändrade regler	(G)	0	14	38
Överföring till hushållen ⁴	(H)	0	41	55
Finansiellt sparande i KI:s huvudscenario	(C+F-G-H)	2	26	22
<i>Procent av BNP</i>		0,0	0,5	0,4

¹ Framskrivning utifrån regeringens proposition om statens budget för 2022 (prop. 2021/22:1) samt gällande regler. För 2022 är nivån detsamma som Konjunkturinstitutets prognos för 2022. För 2022 har Konjunkturinstitutet i sin prognos antagit att en del av åtgärderna som är aviserade för 2022 inte omsätts i statlig och kommunal konsumtion. För statens del handlar detta om myndigheter som får medel att utöka sin verksamhet men som inte har möjlighet att göra detta i full utsträckning. Tilldelade medel som inte nyttjas blir anslagssparande och inte statlig konsumtion. För kommunsektorns del antas kommuner och regioner inte ta del av ökade statsbidrag i full utsträckning och inte heller utöka sin verksamhet i samma takt som statsbidragen ökar.

² Med aviserade åtgärder för 2022 avses de åtgärder som aviserats i budgetpropositionen för 2022 men som Konjunkturinstitutet inte har beaktat i prognosen för 2022 (se anmärkning 1 ovan). Med aviserade åtgärder för 2023–2024 avses de i budgetpropositionen för 2022 och tidigare propositioner omnämnda åtgärderna som ingår i beräknade preliminära utgifts- och inkomstramarna och som ännu inte är beslutade av riksdagen. Finansiellt sparande vid oförändrade regler med aviserade åtgärder motsvarar regeringens metod för att redovisa det finansiella sparandet i offentlig sektor.

³ Skillnaden mellan KI:s huvudscenario och oförändrade regler består till största del av offentlig konsumtion som följer av demografiskt betingad efterfrågan samt en standardhöjning i insatsförbrukningen.

⁴ Beräkningsteknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Osäkerhet i prognosen

Trots den pågående spridningen av den så kallade deltavarianten av viruset sars-cov-2 har den ekonomiska återhämtningen gått snabbt i såväl Sverige som omvärlden. En ökad vaccinationsgrad som möjliggjort lättade restriktioner har bidragit till återhämtningen. Pandemin, och riskerna kopplade till den, är dock inte över ännu. En annan risk för prognosen är att flaskhalsproblematiken, framför allt inom industriproduktionen, förvärras ytterligare.

FORTSATT OSÄKERHET KRING PANDEMIN

Omvärldens ekonomiska utveckling kommer även framöver att i hög utsträckning påverkas av hur pandemin utvecklas. De vacciner som används har dock visat sig vara effektiva även mot deltavarianten av viruset och minskar både dödligheten och risken för behov av sjukvård kraftigt. En viktig faktor för prognosen är därför hur vaccinationsgraden utvecklas. Även om smittspridningen dämpas och vaccinationsgraden ökar kvarstår dock hotet från pandemin. Bland annat innebär den låga vaccinationsgraden i många mindre utvecklade länder en högre risk för att nya mutationer uppstår som bättre står emot vaccinet. Detta skulle kunna leda till återinförda restriktioner och nedstängningar i olika utsträckning i olika delar av världen och fördröja återhämtningen.

Det finns också osäkerhet kring hur olika aktörer reagerar på hur pandemin utvecklas. Därför kan den ekonomiska återhämtningen bli antingen bli snabbare eller långsammare än förväntat, även om antagandena för pandemins utveckling slår in (se marginalrutan ”Grundläggande antaganden för prognosen” i kapitlet ”Sammanfattning”). Uppåtriskerna är främst kopplade till att ekonomins förmåga att återhämta sig kan vara starkare än vad som förutsätts i prognosen.

RISK FÖR FÖRVÄRRADE UTBUDESBEGRÄNSNINGAR

Det finns en risk att den senaste tidens utbudsbegränsningar inte lättar i den utsträckning som antas i prognosen utan blir mer utdragna och ger upphov till större störningar i leverantörskedjorna och högre inflation och därmed ger större negativa effekter på produktionen. Osäkerhet kring utbudsbegränsningarna och flaskhalsarna i ekonomin illustreras genom ett alternativt scenario i avsnittet ”Alternativscenario” nedan.

RISK FÖR STIGANDE INFLATIONSFÖRVÄNTNINGAR

Den senaste tidens uppgång i den globala inflationen beror på en mängd faktorer, bland annat flaskhalsproblem. Ökningen i inflationen till följd av utbuds- och efterfrågeproblematiken bedöms vara temporär och antas klinga av under loppet av 2022. Det finns dock risk att inflationen stiger mer än i prognosen och att den blir hög under längre tid, exempelvis till följd av utdragna

flaskhalsproblem i leverantörskedjorna och svårigheter att få tag i personal med rätt kompetens. Detta kan i sin tur leda till att inflationsförväntningarna stiger, vilket ytterligare driver upp inflationen och i förlängningen påverkar penningpolitiken.

RISK FÖR STRAMARE FINANSIELLA FÖRHÅLLANDEN

Skulle inflationen förbli på de nuvarande relativt höga nivåerna kan de finansiella förhållandena snabbt bli stramare framöver genom räntehöjningar från centralbankerna. Varken signaler om nedtrappning av olika centralbankers värdepappersköp eller det stigande globala inflationstrycket har dock resulterat i nämnvärd oro på räntemarknaden (se diagram 86). Trots det kvarstår risken för stramare finansiella förhållanden, till exempel till följd av större ränteuppgångar. Detta utgör även en risk för tillgångspriserna, som i många fall har stigit kraftigt den senaste tiden, och för högt skuldsatta aktörer i ekonomin. Lägre tillgångspriser skulle påverka hushållens konsumtion och investeringar negativt.

HÖG OFFENTLIG SKULDSÄTTNING I OMVÄRLDEN

En annan faktor som gör att prognosen är osäker är att det i många länder har genomförts en snabb omläggning av den ekonomiska politiken i en kraftigt expansiv riktning. Detta skyndar på återhämtningen men medför också risker. En risk är att de offentliga stimulanspaketerna har inneburit en fortsatt snabb försämring av de offentliga finanserna i många länder. Det minskar utrymmet för nya stimulanser framöver. För vissa länder riskerar det också innebära att redan införda stöd till hushåll och företag måste dras tillbaka i förtid. För andra länder kan den högre skuldsättningen försvåra möjligheterna att motverka negativa chocker på ekonomin, till exempel av nya hot från pandemin.

RISK FÖR HÅRDLANDNING I KINA

I Kina drevs återhämtningen efter pandemin till en början av stora investeringar bland annat i fastighetsbranschen. Ett orosmoln som nu tornar upp sig är en ökning av inställda återbetalningar av lån i sektorn. Konjunkturinstitutets prognos är att Kinas BNP-tillväxt dämpas, men risken finns att en korrigerande exempelvis de högt uppdrivna investeringarna sker mer abrupt än i prognosen och därmed driver ner BNP-tillväxten hastigare. Det skulle även kunna slå mot den globala ekonomin, dels via direkta effekter av minskad handel, dels via indirekta effekter via minskat förtroende och turbulens på finansmarknaderna.

INHEMSKA OSÄKERHETSFAKTORER

Även för svensk del är de största osäkerheterna och riskerna kopplade till pandemin samt till förvärrade flaskhals- och utbudsproblem. I Sverige utgör också oklarheter om Cementas tillstånd att fortsätta bryta kalk på Gotland en risk för att det uppstår en brist på cement. Tillståndet att bryta kalk i Slite upphör

Diagram 86 Statsobligationsräntor

Procent, dagsvärden, 5-dagars glidande medelvärde

Anm. 10 års löptid.

Källor: Federal Reserve och Macrobond.

den 31 oktober i år. Enligt ett lagförslag från regeringen ska Cementas tillstånd förlängas med ytterligare åtta månader. Ett produktionsstopp riskerar att få stora konsekvenser för svensk ekonomi. I prognosen antas dock att en omfattande cementbrist kan undvikas.

Den svenska arbetslösheten är fortsatt hög och långtidsarbetslösheten har ökat i spåren av pandemin (se diagram 87). I år och nästa år är det främst arbetslösa med kortare tid i arbetslöshet och en starkare position på arbetsmarknaden som får jobb medan de med en svag position på arbetsmarknaden har det svårare. Utdragna arbetslöshetsperioder kan dessutom i sig minska de långtidsarbetslösas jobbchanser, till exempel genom att de arbetslösas sökansträngningar minskar eller att de tappar i yrkeskunskap. Det finns därmed en risk att den höga långtidsarbetslösheten biter sig fast och att arbetslösheten blir högre än i prognosen.

Mot bakgrund av de kraftiga uppgångarna som har skett i tillgångspriserna finns det risk för bakslag och nedgångar. Detta behöver dock inte nödvändigtvis leda till några större effekter på realekonomin.

Prognosfelens storlek

Prognoser är alltid behäftade med en viss osäkerhet. För att illustrera nivån på prognososäkerheten visar Konjunkturinstitutet osäkerhetsintervall runt prognoserna för BNP-tillväxten och den relativa arbetslösheten.²⁶ För att ta större hänsyn till rådande prognososäkerhet redovisas osäkerhetsintervallen med tidsvarierande i stället för genomsnittlig prognososäkerhet. Den tidsvarierande prognososäkerheten beräknas genom att koppla osäkerheten till storleken på prognosrevideringarna som sker mellan Konjunkturlägesrapporterna.²⁷

Diagram 88 och diagram 89 visar osäkerhetsintervall beräknade med tidsvarierande osäkerhet för BNP-tillväxten och den relativa arbetslösheten för de närmaste fyra prognoskvartalen, det vill säga till och med det andra kvartalet 2022. Med 90 procents sannolikhet förväntas utfallet för BNP-tillväxten det tredje kvartalet 2021 hamna mellan 1,3 och 3,0 procent, medan utfallet för arbetslösheten med 90 procents sannolikhet förväntas hamna mellan 8,4 och 9,2 procent. Osäkerheten ökar med prognoshorizonten för båda variablerna. Diagram 88 visar att det finns en låg sannolikhet att BNP-tillväxten blir negativ de närmaste två kvartalen.

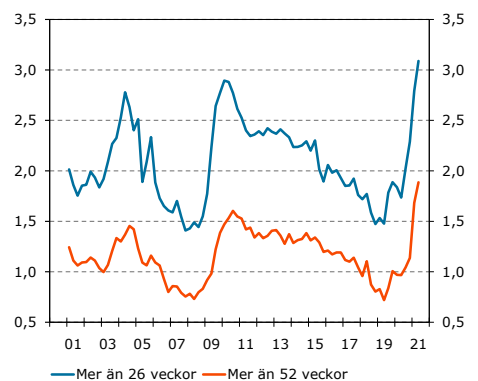
I tabell 15 visas en jämförelse mellan genomsnittlig och tidsvarierande prognososäkerhet. Som framgår i tabellen är det 90-

²⁶ Se fördjupningen "Osäkerheten i Konjunkturinstitutets prognoser", *Konjunkturläget*, december 2014.

²⁷ För mer information om metoden, se "Prognososäkerhet i osäkra tider", *Konjunkturläget*, juni 2020 och Ankargren, S., "Time-Varying Macroeconomic Forecast Uncertainty: Sweden and the Covid-19 Pandemic", Working Paper 153, Konjunkturinstitutet, 2020.

Diagram 87 Långtidsarbetslöshet

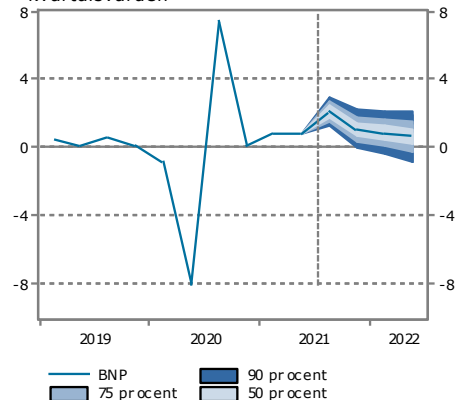
Procent av arbetskraften, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB.

Diagram 88 Osäkerhetsintervall för BNP-prognosen

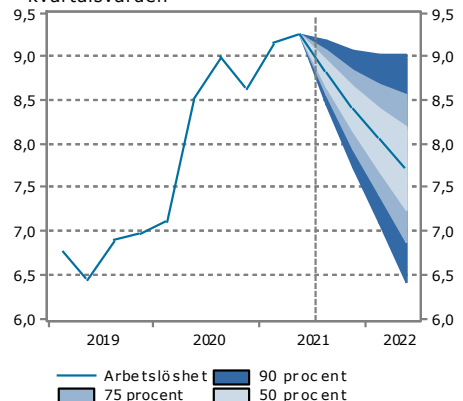
Procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 89 Osäkerhetsintervall för arbetslöshetsprognosen

Procent av arbetskraften, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

procentiga osäkerhetsintervallet smalare för den tidsvarierande osäkerheten än för den genomsnittliga. Detta är motsatsen till vad som rådde i Konjunkturläget september 2020 och Konjunkturläget mars 2021 då den tidsvarierande osäkerheten var mycket hög, vilket var en konsekvens av omfattande prognosrevideringar för 2020. Att intervallen nu är snävare ur ett historiskt perspektiv förklaras av att de prognosrevideringar som skett för 2021 och 2022 varit mindre omfattande.

För BNP-tillväxten är osäkerhetsintervallet för det tredje kvartalet 2021 något bredare med genomsnittlig prognososäkerhet jämfört med tidsvarierande. Intervallet sträcker sig från ca 1,1 till 3,2 procent med genomsnittlig prognososäkerhet till skillnad mot 1,3 till 3,0 procent med tidsvarierande osäkerhet.²⁸ För arbetslösheten är skillnaden marginell för det tredje kvartalet 2021 men blir större med prognoshorizonten (se tabell 15). Sammanfattningsvis är prognososäkerheten lägre i dagsläget jämfört med genomsnittet, och den tidsvarierande osäkerheten ökar också klart långsammare än genomsnittlig osäkerhet med prognoshorizonten.

Tabell 15 Bredd på 90-procentigt osäkerhetsintervall

Procentenheter

	Prognososäkerhet	2021 kv. 3	2021 kv. 4	2022 kv. 1	2022 kv. 2
BNP	Genomsnittlig	2,2	2,8	4,7	5,2
	Tidsvarierande	1,7	2,2	2,6	2,9
Arbetslöshet	Genomsnittlig	0,8	1,5	2,2	3,0
	Tidsvarierande	0,7	1,3	1,9	2,6

Källa: Konjunkturinstitutet.

²⁸ Ändpunkterna för intervallen ges av punktprognos +/- halva intervallbredden.

Alternativscenario med högre inflation

Återhämtningen från den djupa konjunkturedgång som covid-19-pandemin ledde till pågår just nu för fullt. Det finns dock flera faktorer som gör den ekonomiska utvecklingen framöver osäker (se ovan). Bland annat finns en oro att inflationen ökar ytterligare och förblir relativt hög under en längre period än vad som prognosticeras. En av riskerna för den globala ekonomiska återhämtningen är en ökad smittspridning i tillväxtekonomier. Det kan leda till ytterligare störningar i produktionen av konsumtions- och insatsvaror och därmed till högre priser. Vidare har bristen på containerfrakt inte bara lett till fördröjda leveranser men också till en ökning av fraktkostnaderna. Fraktpriser från framför allt kinesiska hamnar har mångdubblats under pandemin.²⁹ Hur länge denna brist pågår och hur den kommer att påverka konsumtionspriserna är oklart.

Osäkerheten som finns kring inflationen illustreras genom ett alternativt scenario. I alternativscenarioet är inflationen i Sverige och i omvärlden högre än i huvudscenarioet. Den högre inflationen leder till en lägre efterfrågan på konsumtion och investeringar och därmed till en lägre BNP-tillväxt i både Sverige och i omvärlden jämfört med huvudscenarioet. I och med att utländsk efterfrågan blir lägre så blir även efterfrågan på svensk export lägre, vilket bidrar till den lägre BNP-tillväxten i Sverige. Alternativscenarioet illustreras av den röda linjen i diagrammen.

SCENARIOANTAGANDEN

I alternativscenarioet antas att insatsvaruproducenter i Sverige och i omvärlden höjer sina priser vilket leder till högre konsumentpriser. Denna höjning kan motiveras bland annat av en förvärrad brist på containerfrakt eller brist på olika insatsvaror.

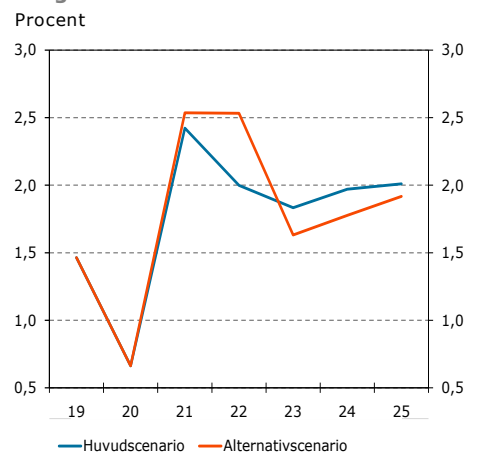
I scenarioet förs ingen ytterligare diskretionär finanspolitik utöver den som förs i huvudscenarioet, förutom att transfereringarna till hushållen följer en regel som för det finansiella sparandet tillbaka till överskottsmalet (definierat som ett strukturellt sparande på en tredjedels procent av potentiell BNP) vid avvikelser från detsamma. Finanspolitiken skiljer sig ändå från huvudscenarioet eftersom den verkar via de automatiska stabilisatorerna, via både offentliga inkomster och utgifter. Inkomsterna varierar över konjunkturen genom att skatteintäkterna varierar över konjunkturen. Till exempel är inkomsterna från skatt på arbete högre när sysselsättningen är högre och vice versa. Utgifterna varierar över konjunkturen via transfereringarna till hushållen. En arbetslöshet som är lägre än jämviktsarbetslösheten ger lägre transfereringar till hushållen, medan en arbetslöshet som är högre än jämviktsarbetslösheten i stället ger högre transfereringar till hushållen.

Vad är ett alternativscenario?

I detta avsnitt beskrivs en alternativ utveckling av ekonomin jämfört med prognosen för åren 2021–2022 samt det medelfristiga scenario som följer för de närmaste åren därpå. I avsnittet beskrivs hur de ekonomiska förutsättningarna kan skilja sig från prognosen och huvudscenarioet, och vilka effekter dessa alternativa förutsättningar kan ha på den svenska ekonomin.

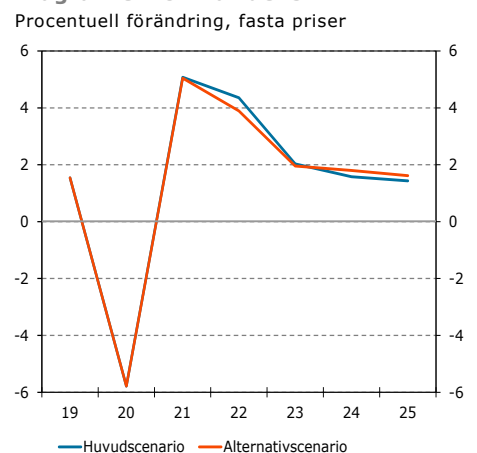
Alternativscenarioet är framtaget med Konjunkturinstitutets allmän-jämviktsmodell SELMA. Analysen som presenteras är helt och hållet modellbaserad och därmed en konsekvens av de antaganden som gjorts i modellen. För mer information om SELMA, se "SELMA - Technical documentation" och "SELMA - Icke teknisk beskrivning" på www.konj.se.

Diagram 90 Omvärldsinflation

Anm. Omvärlden representeras av KIX6.
Källor: OECD, Eurostat, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Diagram 91 Omvärldens BNP

Anm. Omvärlden representeras av KIX6.
Källor: OECD, Eurostat, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

²⁹ Se grårutan "Leveransproblem fortsätter att hämma produktionen" i kapitel Konjunkturen i Sverige 2021–2022.

HÖGRE INFLATION I OMVÄRLDEN

Insatsvaruproducenter i omvärlden antas höja sina priser snabbare än i huvudscenariot, vilket leder till högre inflation för konsumenterna både 2021 och 2022 (se diagram 90). De högre priserna minskar hushållens efterfrågan på konsumtionsvaror vilket i sin tur leder till lägre BNP-tillväxt i omvärlden jämfört med huvudscenariot (se diagram 91). Den högre inflationen gör att omvärldens centralbank, allt annat lika, vill höja styrräntan. Eftersom BNP-tillväxten är lägre än i huvudscenariot vill centralbanken dock stimulera ekonomin genom att sänka styrräntan. Dessa två effekter tar i stort sett ut varandra och omvärldens centralbank sänker räntan bara marginellt.³⁰

HÖGRE INFLATION I SVERIGE

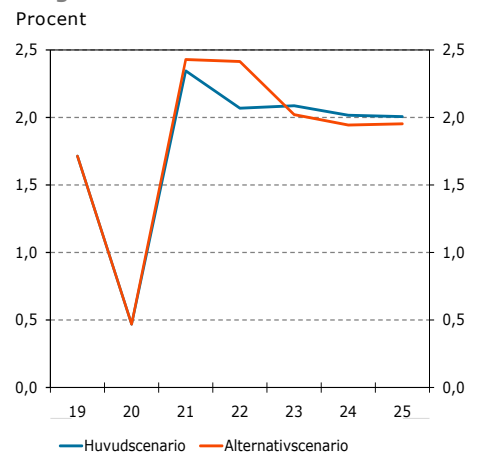
I scenariot antas också att insatsvaruproducenterna i Sverige höjer sina priser snabbare. Detta leder till att även företagen som producerar konsumentvaror höjer sina priser snabbare, varför inflationen mätt som KPIF blir högre både 2021 och 2022 (se diagram 92). Högre priser på konsumtionsvaror minskar efterfrågan och hushållens konsumtion blir lägre både 2021 och 2022 (se diagram 93). Eftersom omvärldens efterfrågan också blir lägre så ökar exporten från Sverige långsammare (se diagram 94). Lägre efterfrågan på insatsvaror på grund av de högre priserna leder också till lägre investeringar. Det är dock hushållens konsumtion och export som står för nästan hela minskningen i BNP-tillväxten (se diagram 95).

Lägre efterfrågan på insatsvaror leder till en minskad efterfrågan på arbetskraft och därmed till en lägre sysselsättning och högre arbetslöshet än i huvudscenariot (se diagram 96). Skillnaden i arbetslöshet skulle varit större om inte arbetskraftsdeltagandet i alternativscenariot påverkats negativt av en minskning av reallönen som i sin tur förklaras av den högre inflationen.

Högre inflation i Sverige leder till att Riksbanken vill höja reporäntan. Samtidigt leder den långsammare nedgången av arbetslösheten, allt annat lika, till att Riksbanken vill sänka reporäntan för att stimulera ekonomin.³¹ Dessa två effekter tar i stort sett ut varandra och Riksbanken bedriver en marginellt mer expansiv penningpolitik. Detta kan ske antingen genom en sänkning av reporäntan eller en ökning av kvantitativa lättnader (eller en kombination), men i scenariot illustreras det genom en marginellt lägre reporänta.

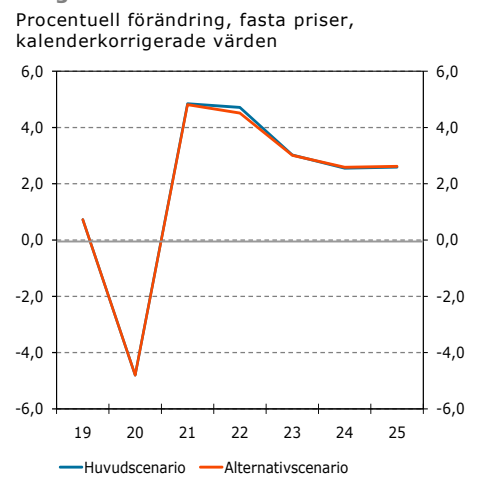
Även omvärldens centralbank sänker sin styrränta marginellt, dock är sänkningen av omvärldens styrränta relativt sett mindre än sänkningen av reporäntan i Sverige. Därför försvagas kronan vilket, allt annat lika, gynnar exporttillväxten något. Den lägre

Diagram 92 KPIF-inflation

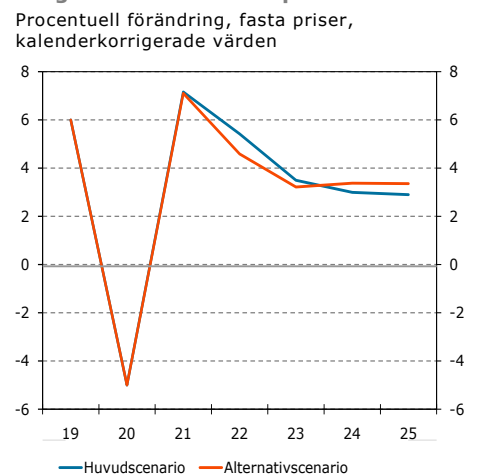
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 93 Hushållens konsumtion

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 94 Svensk export

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

³⁰ I modellen antas inflationsförväntningarna vara rationella. Därför påverkas de inte av den tillfälligt förhöjda inflationen.

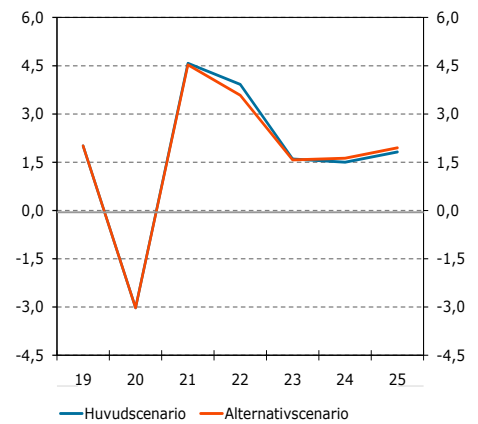
³¹ I modellen antas att Riksbanken sätter räntan enligt en regel i vilken ekonomins resursutnyttjande mäts som arbetslöshetens avvikelse från jämviktsarbetslösheten.

efterfrågetillväxten i Sverige leder också till marginellt lägre importtillväxt.

Den högre arbetslösheten i alternativscenariot medför, via de automatiska stabilisatorerna, att transfereringarna till hushållen blir högre, vilket leder till högre primära utgifter i den offentliga sektorn. På inkomstsidan leder den lägre sysselsättningen och konsumtionen till minskade skatteintäkter och lägre primära inkomster. Högre utgifter och lägre inkomster leder till ett lägre sparande och till att Maastrichtskulden blir högre (se diagram 97). Det strukturella sparandet påverkas dock inte nämnvärt.

Diagram 95 Svensk BNP

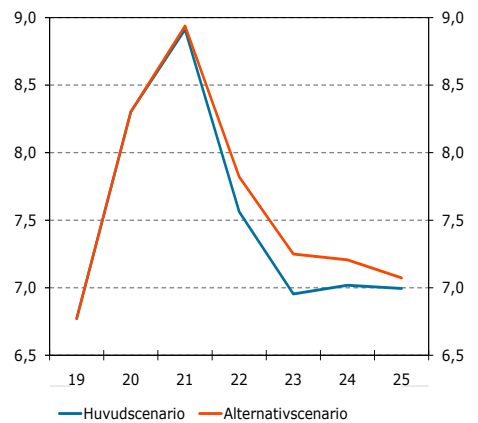
Procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 96 Arbetslöshet

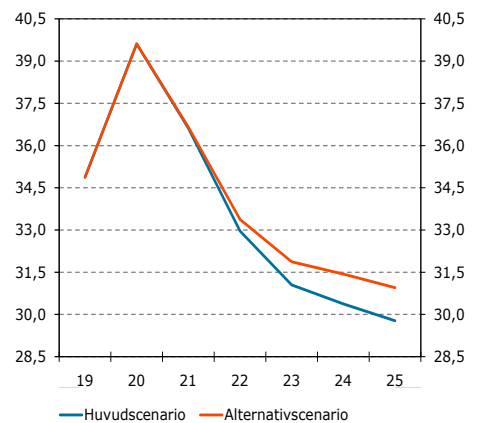
Procent av arbetskraften

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 97 Maastrichtskuld

Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

FÖRDJUPNING

Historiskt snabb konjunkturåterhämtning stöter på tidiga flaskhalsproblem

Inom några månader efter det att nyheten om att ett nytt Coronavirus börjat sprida sig i Kina drabbades den globala ekonomin av en bred och hastig konjunkturedgång. I Sverige var dramatiken som störst det andra kvartalet 2020 då BNP föll med hela 7,8 procent. Delvis på grund av en gynnsam produktionssammansättning kunde svensk industri dock tidigt dra nytta av den globala återhämtningen. Lättade pandemirestriktioner både i Sverige och i omvärlden gör att återhämtningen fortsätter och enligt Konjunkturinstitutets prognos är lågkonjunkturen över i början av nästa år. Men trots att det bara är ett drygt år sedan lågkonjunkturen var som djupast lider många företag redan av brist på insatskomponenter och personal samt möter logistiska problem.

Flaskhalsproblemen har främst drabbat industrin, som redan hösten 2020 började hämmas av komponentbrist och höga fraktpriser. Situationen har förvärrats och enligt Konjunkturbarometern augusti 2021 uppgav ca 30 procent av företagen i industrin att de har haft så stora problem med leveranser av insatsvaror på grund av pandemin att det påverkat produktionen negativt. Uttalanden från branschorganisationer och företagsföreträdare målar upp en liknande bild. En intressant fråga är huruvida de uppkomna flaskhalsproblemen är onormala, eller om de är i linje med vad man skulle kunna förvänta sig. I den här fördjupningen studeras ett antal indikatorer som speglar graden av utbudsbegränsningar i ekonomin. Som framgår av diagram 98–diagram 103 har dessa indikatorer stigit väldigt snabbt under den pågående återhämtningen. För att sätta den snabba återhämtningen i perspektiv jämförs den med hur samma indikatorer utvecklats under några andra konjunkturcykler i modern tid.

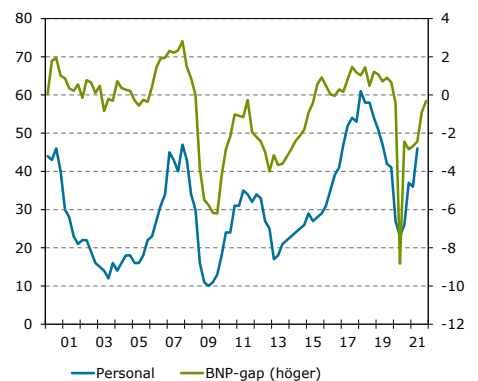
SNABBA SVÄNGNINGAR I DEN INNEVARANDE KONJUNKTURCYKELN

Respektive konjunkturförsvagning inleds när BNP-gapet³² (enligt Konjunkturinstitutets nuvarande bedömning) börjar minska kontinuerligt. Det innebär att konjunkturförsvagningen under 90-talskrisen, finanskrisen, den europeiska skuldskrisen och den senaste krisen inleds det tredje kvartalet 1990, det första

³² BNP-gapet är skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt som procent av potentiell BNP.

Diagram 98 Bristtal i industri och BNP-gap

Andel företag respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

kvartalet 2008, det fjärde kvartalet 2011, respektive det fjärde kvartalet 2019.³³ Perioderna i tabell 16 sträcker sig till respektive lågkonjunkturs sista kvartal, dvs det sista kvartalet som BNP-gapet är negativt.³⁴

Som framgår av tabell 16 bottnade den innevarande konjunkturcykeln redan efter tre kvartal, klart tidigare än under de tre andra lågkonjunkturerna. Dessutom är den nuvarande lågkonjunkturen enligt Konjunkturinstitutets prognos över redan det första kvartalet nästa år, vilket skulle innebära en betydligt snabbare återhämtning än under de andra lågkonjunkturerna.

Tabell 16 BNP-gap

Antal kvartal sedan konjunkturen börjat vända nedåt

	Som mest negativt	Sista negativa	Period
90-talskrisen	11	37	1990q3–1999q3
Finanskrisen	8	14	2008q1–2011q2
Skuldskrisen	5	15	2011q4–2015q2
Innevarande kris	3	9	2019q4–2021q4 ¹

¹ Prognos

Källa: Konjunkturinstitutet.

TIDIG BOTTENKÄNNING OCH SNABBA UPPGÅNGAR I MÅTT PÅ UTBUDEBEGRENSNINGAR

De indikatorer som valts ut framgår av tabell 17. De sex första indikatorerna speglar kapacitetsbrist och flaskhalsproblem medan de två sista indikatorerna speglar pristryck, där det förra fenomenet ofta uppträder först och bidrar till att längre fram ge upphov till prisökningar.

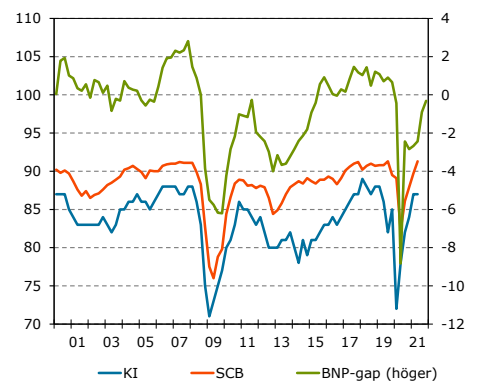
Av tabell 17 framgår det att samtliga indikatorer för industrin både bottnar betydligt tidigare och är tillbaka på normal nivå (definierat som sitt historiska medelvärde) klart snabbare än vad som var fallet i samband med finanskrisen och den europeiska skuldskrisen. För indikatorer med tillräckligt långa tidsserier syns att skillnaden mot 90-talskrisen är än större. Bilden för tjänstebranscherna är i stort sett densamma, om än något mindre tydlig (se diagram 102).

³³ När covid-19-pandemin slog till befann sig den svenska ekonomin i en högkonjunktur som hade kulminerat och börjat mattas av. BNP-gapet, om än fortfarande positivt, föll tillbaka vissa kvartal under loppet av 2017, 2018 och 2019, men rörelserna var små. Det fjärde kvartalet 2019 väljs, eftersom det är det kvartal då BNP-gapet börjar falla snabbt och mer kontinuerligt.

³⁴ Enligt Konjunkturinstitutets nuvarande bedömning blir aldrig BNP-gapet positivt mellan finanskrisen och skuldskrisen (2011q3 är BNP-gapet -0,25 procent) men dessa perioder klassificeras här som två olika konjunkturcykler.

Diagram 99 Kapacitetsutnyttjande i industri och BNP-gap

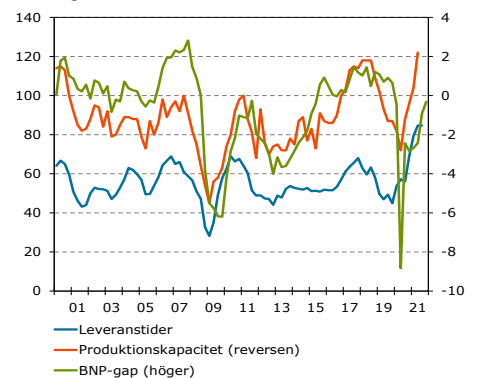
Procent, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 100 Indikatorer i industri och BNP-gap

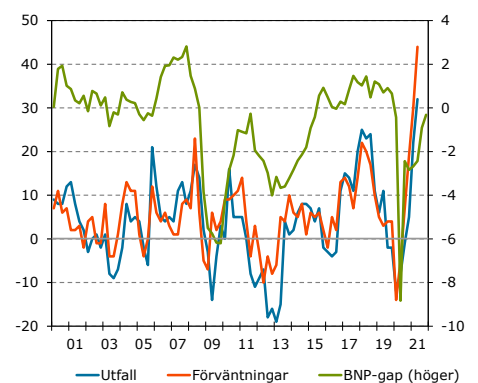
Nettotal, diffusionstal respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: Swedbank och Konjunkturinstitutet.

Diagram 101 Försäljningspriser i industri och BNP-gap

Nettotal respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Som nämns ovan bottnar och återhämtar sig även BNP-gapet historiskt snabbt under den innevarande konjunkturcykeln. För att få en grov uppfattning om huruvida flaskhalsindikatorerna är på höga nivåer även givet konjunkturläget har samband skattats där respektive indikator förklaras av BNP-gapet. I diagram 104 visas skillnaden mellan en sammanvägd indikator och det värde som skattats med BNP-gapet för dels industrin, dels tjänstebranscherna.³⁵ Ju högre värde, desto mer skjuter respektive indikator över vad som är förväntat givet konjunkturläget. Det är tydligt att indikatorerna för närvarande ligger högt i förhållande till BNP-gapet, särskilt för industrin.

Det andra kvartalet i år är det senaste utfallet. Vid den tidpunkten hade det gått fyra kvartal sedan konjunkturbotten. I den femte och den åttonde kolumnen i tabell 17 visas de ovan nämnda värdena för respektive indikator fyra kvartal efter respektive konjunkturbotten. Värdena för industrin är högre nu än fyra kvartal in i återhämtningarna efter de övriga kriserna för samtliga indikatorer. De indikatorer som avviker mest är långa leveranstider och inverterade värdet av indexet för produktionskapacitet. Indikatorerna är högre nu än vid tidigare konjunkturuppgångar även för tjänstebranscherna, även om skillnaderna är mindre.

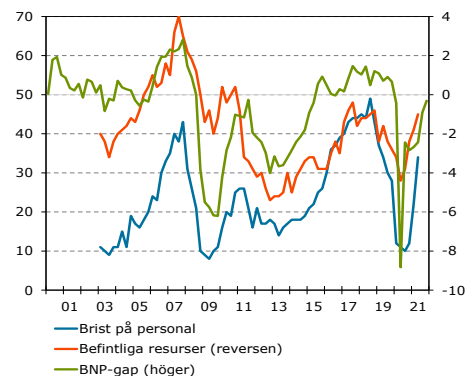
DE STORA FLASKHALSPROBLEMEN SKAPAR OSÄKERHET I PROGNOSEN

Enligt undersökningarna ovan tycks det som att företagen i framför allt industrin stött på större problem än vad som historiskt sett varit normalt givet resursutnyttjandet. En förklaring till de rekordtidiga flaskhalsproblemen i den innevarande återhämtningen kan vara att efterfrågan har ökat historiskt snabbt. En annan förklaring kan vara att en stor del av flaskhalsproblemen i den svenska industrin beror på att även aktiviteten på global nivå sedan en tid tillbaka är hög. Ytterligare en möjlig anledning till att det så pass snabbt uppstått utbudsrestriktioner i delar av ekonomin är att pandemin tycks ha orsakat efterfrågeskift mellan olika produkter. Dessutom kan pandemirelaterade produktionsstopp och restriktioner, vilka är unika för den innevarande konjunkturcykeln, ha skapat flaskhalsproblem utöver vad som motiveras av nivån på resursutnyttjandet. I Konjunkturinstitutets prognos bromsar utbuds begränsningar den fortsatta återhämtningen något, men det antas också att de värsta kapacitetsbegränsningarna är övergående eller byggs bort. Situationen är dock svårbedömd och det kan inte uteslutas att flaskhalsproblemen kommer att begränsa BNP-tillväxten mer och under en

³⁵ Skillnaden är standardiserad för att ta hänsyn till seriernas volatilitet.

Diagram 102 Indikatorer i tjänstebranscher och BNP-gap

Andel företag respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden

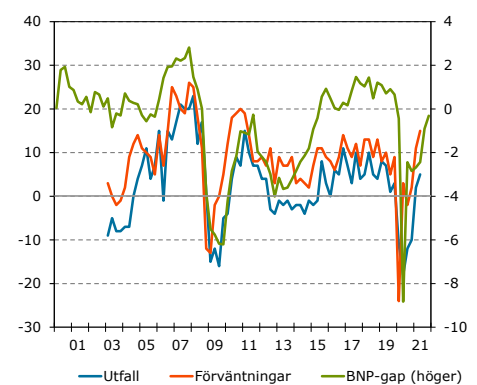

Anm. "Befintliga resurser" avser frågan "Är befintliga resurser tillräckliga om efterfrågan ökar?"

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 103 Försäljningspriser i tjänstebranscher och BNP-gap

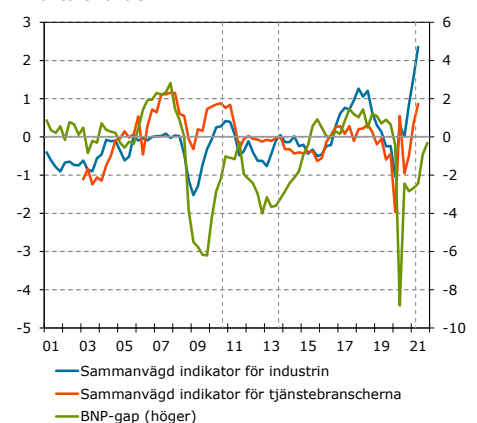
Nettotal respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 104 Avvikelse mellan indikatorer och predikerade värde samt BNP-gap

Avvikelse respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden

Anm. De lodräta linjerna anger fyra kvartal efter respektive konjunkturbotten.

Källa: Konjunkturinstitutet.

längre period än vad som antas i prognosen. Det motsatta skulle också kunna hända, men riskerna bedöms dominera på nedåtsidan. En signal om att flaskhalsproblemen mildras skulle visas av att den typen av indikatorer som redovisas här slutar att stiga och i stället börjar falla tillbaka

Tabell 17 Flaskhalsindikatorer

		Industri			Tjänstebranscher		
		Lägsta värde	Över medel	Avvikelse från estimat	Lägsta värde	Över medel	Avvikelse från estimat
Brist på personal	90-talskrisen	--	--	--	--	--	--
	Finanskrisen	6	12	0,025	6	12	0,271
	Skuldkrisen	6	18	-0,318	7	16	-0,039
	Innevarande kris	3	5	1,559	4	7	0,561
Kapacitets- utnyttjande, KI	90-talskrisen	--	--	--			
	Finanskrisen	5	12	0,688			
	Skuldkrisen	11	19	0,218			
	Innevarande kris	2	5	1,673			
Kapacitets- utnyttjande, SCB	90-talskrisen	9	15	0,621			
	Finanskrisen	6	11	0,282			
	Skuldkrisen	5	9	0,452			
	Innevarande kris	3	5	1,401			
Produktions- kapacitet ¹	90-talskrisen	--	--	--			
	Finanskrisen	5	11	0,454			
	Skuldkrisen	4	12	-0,467			
	Innevarande kris	3	5	3,014			
Leveranstider (PMI)	90-talskrisen	--	--	--			
	Finanskrisen	5	8	1,181			
	Skuldkrisen	5	17	0,008			
	Innevarande kris	0	2	2,744			
Är befintliga resurser tillräckliga om efterfrågan ökar? ¹	90-talskrisen				--	--	--
	Finanskrisen				12	14	0,893
	Skuldkrisen				15	30	-0,483
	Innevarande kris				3	7	1,148
Försäljningspriser, utfall	90-talskrisen	5	14	1,115	--	--	--
	Finanskrisen	6	10	-0,164	7	10	0,500
	Skuldkrisen	6	21	-0,210	12	16	0,017
	Innevarande kris	2	6	2,073	3	7	0,681
Försäljningspriser, förväntningar	90-talskrisen	6	16	0,174	--	--	--
	Finanskrisen	5	13	0,444	5	9	1,381
	Skuldkrisen	3	22	0,634	13	15	0,495
	Innevarande kris	2	5	3,811	2	6	1,060

¹ Inversen.

Anm. Lägsta värde avser antal kvartal sedan konjunkturen börjat vända nedåt då respektive indikator är som lägst. Över medel avser antal kvartal sedan konjunkturen börjat vända nedåt då respektive indikator är tillbaka på sitt medelvärde. Avvikelse från estimat avser den standardiserade avvikelsen mellan respektive indikator och det predikterade värdet från en regression där indikatorn förklaras av BNP-gapet, fyra kvartal efter respektive konjunkturbotten. Skillnaden är standardiserad för att ta hänsyn till seriens volatilitet. I några ekvationer ingår det även en deterministisk trend.

Källor: SCB, Swedbank och Konjunkturinstitutet.

Tabellbilaga

Internationell konjunktur	62
Tabell A1 BNP i världen.....	62
Tabell A2 Konsumentpriser i världen.....	62
Tabell A3 Nyckeltal för euroområdet.....	63
Tabell A4 Nyckeltal för USA	63
Räntor och växelkurser.....	63
Tabell A5 Räntor och växelkurser	63
Konjunkturen i Sverige.....	64
Tabell A6 Försörjningsbalans	64
Tabell A7 Hushållens inkomster, konsumtionsutgifter och sparande.....	65
Tabell A8 Bytesbalans och finansiellt sparande	65
Tabell A9 Bruttonationalinkomst (BNI).....	66
Tabell A10 Produktion.....	66
Tabell A11 Arbetade timmar.....	66
Tabell A12 Produktivitet.....	67
Tabell A13 Arbetsmarknad	67
Tabell A14 Resursutnyttjande	68
Tabell A15 Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.....	68
Tabell A16 Timlön och arbetskostnad i näringslivet enligt nationalräkenskaperna	69
Tabell A17 Tillförsel- och användningspriser	69
Tabell A18 Priser, kostnader och vinster i näringslivet.....	70
Tabell A19 Konsumentpriser.....	70
Offentliga finanser.....	71
Tabell A20 Offentliga sektorns finanser	71
Tabell A21 Statens finanser.....	72
Tabell A22 Ålderspensionssystemets finanser	73
Tabell A23 Kommunsektorns finanser	73
Tabell A24 Offentliga sektorns inkomster	74
Tabell A25 Offentliga sektorns utgifter	74
Tabell A26 Transfereringar från offentlig sektor till hushåll.....	75
Tabell A27 Basbelopp	75
Tabell A28 Inkomstindex, balansindex, inkomstpensioner och balanstal	75
Tabell A29 Statens budgetsaldo och skuld	76
Tabell A30 Utgiftstak för staten	76

Internationell konjunktur

Tabell A1 BNP i världen

Procent av köpkraftsjusterad global BNP respektive procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	Vikt¹ 2020	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Världen ²	100,0	2,8	-3,4	5,6	4,5	3,2	3,1	3,1
KIX-vägd ³	75,3	2,1	-4,1	5,6	4,5	2,5	2,1	2,0
USA	15,9	2,3	-3,4	5,9	4,1	1,6	1,5	1,6
Euroområdet	13,9	1,5	-6,5	5,2	4,6	2,1	1,6	1,4
Japan	4,0	0,0	-4,7	2,5	2,5	1,4	0,8	0,7
Storbritannien	2,2	1,4	-9,8	6,8	5,4	2,2	1,9	1,6
Sverige	0,4	2,0	-3,0	4,6	3,9	1,6	1,5	1,8
Norge	0,3	0,9	-1,3	2,9	3,4	1,8	1,8	1,8
Danmark	0,3	2,1	-2,1	3,6	3,2	1,9	1,8	1,7
Kina	18,3	6,0	2,4	8,2	5,8	5,4	5,3	5,1
Svensk exportmarknad⁴	...	2,4	-9,3	7,6	6,5	3,7	3,3	3,2

¹ Vikterna anger varje lands eller regions köpkraftskorrigerade andel av världens BNP. ² I tabellen visas ett urval av de länder Konjunkturinstitutet gör prognoser för. Världsaggregatet beräknas med hjälp av tidsvarierande köpkraftsjusterade BNP-vikter från IMF. ³ KIX-vägd BNP är ett aggregat som vägs samman med hjälp av Riksbankens KIX-vikter. I KIX ingår Sveriges 32 viktigaste handelspartners (för information om vilka länder som ingår i KIX, se www.konj.se). ⁴ Den svenska exportmarknaden avser den samlade importefterfrågan i de 32 länder som är Sveriges viktigaste handelspartners. Respektive lands vikt utgörs av dess andel i svensk varuexport.

Källor: Eurostat, IMF, OECD, Macrobond, Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

Tabell A2 Konsumentpriser i världen

Procentuell förändring

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
USA	2,4	1,8	1,2	4,3	3,1	2,4	2,3	2,3
Euroområdet	1,8	1,2	0,3	2,2	1,7	1,7	1,9	2,0
Japan	1,0	0,5	0,0	-0,3	0,6	1,1	1,3	1,3
Storbritannien	2,3	1,7	1,0	2,4	2,8	2,0	2,0	2,0
Sverige	2,1	1,7	0,5	2,3	2,1	2,1	2,0	2,0
Norge	3,0	2,3	1,2	3,1	2,0	2,0	2,0	2,0
Danmark	0,7	0,7	0,3	1,5	1,5	1,8	1,9	2,0
Kina	2,1	2,9	2,4	1,2	2,4	3,0	3,0	3,0

Anm. KPI för EU-länder och Norge avser harmoniserade index för konsumentpriser (HIKP). För Storbritannien avses CPIH, vilket innefattar kostnader för egna hem. För Sverige avses KPIF. Aggregatet för euroområdet är vägt med konsumtionsvikter från Eurostat.

Källor: OECD, Eurostat, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Tabell A3 Nyckeltal för euroområdet

Procentuell förändring, fasta priser, procent respektive nivå

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BNP ¹	1,8	1,5	-6,5	5,2	4,6	2,1	1,6	1,4
HIKP ¹	1,8	1,2	0,3	2,2	1,7	1,7	1,9	2,0
Styrränta ²	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50
Dagslåneränta, euroområdet ³	-0,4	-0,5	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6	0,1
Tioårig statsobligationsränta ⁴	0,5	-0,2	-0,5	-0,3	-0,1	0,4	0,8	1,2
Dollar per euro ⁵	1,18	1,12	1,14	1,19	1,18	1,18	1,19	1,20

¹ Procentuell förändring. ² Procent, vid slutet av året. Avser refinansräntan. ³ Procent, vid slutet av året. Avser estr. ⁴ Procent. Avser Tyskland. ⁵ Nivå.

Källor: ECB, Eurostat, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Tabell A4 Nyckeltal för USA

Procentuell förändring, fasta priser, procent respektive nivå

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BNP ¹	2,9	2,3	-3,4	5,9	4,1	1,6	1,5	1,6
KPI ¹	2,4	1,8	1,2	4,3	3,1	2,4	2,3	2,3
Styrränta ²	2,5	1,75	0,25	0,25	0,25	0,75	1,25	1,50
Tioårig statsobligationsränta ³	2,9	2,1	0,9	1,4	1,6	2,0	2,3	2,6
Dollar per euro ⁴	1,18	1,12	1,14	1,19	1,18	1,18	1,19	1,20

¹ Procentuell förändring. ² Procent, vid slutet av året. Avser övre gränsen i Federal Reserves styrräntespann. ³ Procent. ⁴ Nivå.

Källor: Bureau of Economic Analysis, Federal Reserve, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Räntor och växelkurser

Tabell A5 Räntor och växelkurser

Procent, index 1992-11-18=100 respektive kronor per valutaenhet

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Vid slutet av året								
Reporänta	-0,50	-0,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,25	0,50
Styrränta, KIX6-vägd ¹	0,04	-0,05	-0,38	-0,36	-0,29	-0,22	-0,15	0,23
Årsgenomsnitt								
Reporänta	-0,50	-0,26	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07	0,37
5-årig svensk statsobligationsränta	0,1	-0,4	-0,3	-0,2	0,0	0,4	0,8	1,3
10-årig svensk statsobligationsränta	0,7	0,1	0,0	0,3	0,5	0,9	1,3	1,6
KIX	117,6	122,1	118,5	114,2	114,4	114,4	114,4	114,4
Euro	10,26	10,59	10,49	10,15	10,14	10,16	10,17	10,19
Dollar	8,69	9,46	9,21	8,52	8,62	8,57	8,53	8,49

¹ Avser ett genomsnitt av estr för euroområdet samt styrräntor i USA, Norge, Storbritannien, Danmark och Japan. Danmark betraktas i sammanvägningen som ett euroland.

Källor: Riksbanken, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Konjunkturen i Sverige

Tabell A6 Försörjningsbalans

Miljarder kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser

	Nivå							
	2020	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Hushållens konsumtionsutgifter ¹	2 187	0,7	-4,7	4,9	4,7	2,9	2,6	2,5
Varor	1 025	0,9	-0,2	5,3	0,6
Tjänster exkl. bostadstjänster	645	2,3	-12,5	6,0	10,3
Bostadstjänster	457	1,6	2,2	0,5	3,3
Offentliga konsumtionsutgifter	1 332	0,3	-0,6	2,9	1,2	-0,1	0,7	0,6
Staten	343	-0,5	0,8	3,4	1,4
Kommunsektorn	989	0,5	-1,1	2,7	1,1
Fasta bruttoinvesteringar ²	1 234	-0,3	-0,4	5,8	4,8	0,7	0,7	1,6
Näringslivet exkl. bostäder	743	1,0	-2,8	6,6	4,1
Industrin	161	-4,2	-6,0	6,7	4,9
Övriga varubranscher	137	5,4	-3,6	-0,8	4,5
Tjänsterbranscher exkl. bostäder	445	1,7	-1,4	8,9	3,8
Bostäder	248	-6,5	3,3	7,7	5,3
Offentliga myndigheter	237	2,2	3,7	1,5	6,6
<i>Inhemsk efterfrågan exkl. lager</i>	<i>4 753</i>	<i>0,3</i>	<i>-2,5</i>	<i>4,6</i>	<i>3,8</i>	<i>1,5</i>	<i>1,6</i>	<i>1,8</i>
Lagerinvesteringar ³	0	-0,1	-0,7	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0
<i>Total inhemsk efterfrågan</i>	<i>4 753</i>	<i>0,2</i>	<i>-3,2</i>	<i>4,8</i>	<i>4,0</i>	<i>1,5</i>	<i>1,6</i>	<i>1,8</i>
Export	2 221	6,0	-4,6	7,4	5,4	3,1	3,0	2,6
Varor	1 592	3,6	-1,2	8,0	3,9
Bearbetade varor	1 278	4,8	-3,3	10,0	4,5
Råvaror	314	-0,6	7,0	-0,2	1,1
Tjänster	630	11,8	-12,5	5,8	9,3
<i>Total efterfrågan</i>	<i>6 975</i>	<i>2,0</i>	<i>-3,7</i>	<i>5,6</i>	<i>4,5</i>	<i>2,0</i>	<i>2,0</i>	<i>2,0</i>
Import	1 991	2,1	-5,7	8,1	5,8	3,5	3,3	2,9
Varor	1 355	0,3	-4,0	10,0	4,3
Bearbetade varor	1 028	2,5	-5,6	13,0	4,5
Råvaror	327	-5,3	0,3	0,4	3,4
Tjänster	636	6,2	-9,1	4,0	9,4
<i>Nettoexport³</i>	<i>230</i>	<i>1,8</i>	<i>0,3</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>
BNP	4 983	2,0	-2,8	4,7	3,9	1,4	1,5	1,7
BNP per invånare ⁴	481	1,0	-3,5	4,2	3,4	1,0	1,1	1,2

¹ Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer samt nettot av hushållens konsumtion i utlandet och utländsk konsumtion i Sverige. ² Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer. ³ Förändring i procent av BNP föregående år. ⁴ Tusental kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A7 Hushållens inkomster, konsumtionsutgifter och sparande

Miljarder kronor, löpande priser, respektive procentuell förändring

	Nivå							
	2020	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lönesumma, justerad för utland	2 023	4,0	0,9	5,1	5,2	3,8	3,3	3,8
Timlön enligt NR ^{1,2}	264	3,9	4,9	2,2	1,2	2,8	3,1	3,2
Arbetade timmar ^{1,3}	7 615	-0,1	-3,7	2,9	4,0	1,0	0,2	0,6
Transfereringar från offentlig sektor, netto	698	2,4	5,5	1,8	1,3	0,8	2,1	2,2
Kapitalinkomster, netto	206	10,9	-36,6	46,3	4,9	11,3	4,5	4,9
Övriga inkomster, netto ⁴	370	3,5	9,6	4,1	4,4	15,3	7,5	7,8
Inkomster före skatt⁵	3 297	4,2	-0,9	6,9	4,3	5,1	3,7	4,1
Direkt skatt ⁶	847	0,2	1,2	-0,3	0,6	0,2	0,0	0,1
Disponibel inkomst	2 450	4,4	0,3	6,6	4,9	5,3	3,7	4,2
Konsumentpris ⁷	...	2,1	1,1	2,2	2,0	2,1	2,1	2,1
Real disponibel inkomst	2 450	2,3	-0,8	4,3	2,9	3,1	1,6	2,0
per invånare ⁸	237	1,3	-1,5	3,8	2,4	2,7	1,1	1,5
Konsumtionsutgifter⁹	2 187	0,7	-4,7	4,9	4,7	2,9	2,6	2,5
Sparande ¹⁰	452	15,6	17,1	16,8	15,3	15,3	14,2	13,6
Nettosparande i avtals- och premiepensioner ¹⁰	189	11,4	-23,6	5,4	3,6	-0,7	-1,9	-1,1
Eget sparande ¹⁰	263	7,1	10,8	10,3	8,7	8,9	8,0	7,5
Finansiellt sparande ¹⁰	351	12,0	13,3	12,6	11,1	11,2	10,2	9,6

¹ Kalenderkorrigerade värden. ² Kronor per timme. ³ Avser anställdas timmar, miljontals. ⁴ I denna post ingår även beräkningsteknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar, se tabell A20. ⁵ Tillväxten i inkomster före skatt är en vägd summa av tillväxttakterna för lönesumma, transfereringar, kapitalinkomster och övriga inkomster. ⁶ Direkta skatters bidrag till disponibelinkomstens förändring, uttryckt i procentenheter. ⁷ Implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter. ⁸ Tusental kronor. ⁹ Fasta priser. ¹⁰ Sparande i miljarder kronor, löpande priser respektive i procent av summan av disponibel inkomst och nettosparande i avtals- och premiepensioner.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A8 Bytesbalans och finansiellt sparande

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Nettoexport	108	211	230	248	240	239	237	233
Varor	122	197	237	238	231
Tjänster	-14	14	-7	10	9
Löner, netto	7	10	11	10	11	11	12	12
Kapitalavkastning, netto	81	133	140	144	119	117	102	107
Transfereringar med mera, netto	-70	-90	-96	-92	-102	-108	-118	-122
Bytesbalans	123	262	281	311	268	259	233	230
Procent av BNP	2,5	5,2	5,6	5,8	4,8	4,4	3,9	3,7
Kapitaltransfereringar	1	0	2	0	0	0	0	0
Finansiellt sparande	123	261	282	311	268	259	233	230
Procent av BNP	2,6	5,2	5,7	5,8	4,7	4,4	3,9	3,7

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A9 Bruttonationalinkomst (BNI)

Miljarder kronor, löpande priser samt tusental respektive procentuell förändring

	Nivå 2020	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BNI	5 139	5,6	-1,1	7,0	5,1	3,4	3,3	3,8
Deflator, inhemsk användning	...	2,3	1,5	2,2	2,0	2,2	2,2	2,2
Real BNI	...	3,3	-2,5	4,7	3,0	1,2	1,1	1,6
Befolkning	10 353	1,0	0,7	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
Real BNI per invånare¹	496	2,2	-3,2	4,2	2,5	0,8	0,6	1,1

¹ Tusental kronor.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A10 Produktion

Miljarder kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	Nivå 2020	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Varubranscher	1 120	0,5	-3,6	5,0	3,7
varav industri	638	-1,8	-6,3	7,6	3,5
byggverksamhet	296	-0,9	0,7	2,0	4,6
Tjänstebanscher	2 318	3,7	-3,5	5,2	5,2
Näringsliv	3 438	2,6	-3,5	5,1	4,7	1,9	1,7	2,1
Offentliga myndigheter	918	0,3	-2,6	3,2	1,3	0,6	0,7	0,7
BNP till baspris¹	4 413	2,1	-3,3	4,7	4,0	1,6	1,5	1,8
Produktskatter/subventioner	565	1,3	-0,7	3,8	3,6	1,4	1,5	1,8
BNP till marknadspris	4 978	2,0	-3,0	4,6	3,9	1,6	1,5	1,8

¹ Inklusive produktion i hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Anm. Med produktion avses förädlingsvärde.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A11 Arbetade timmar

Miljoner timmar respektive procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

	Nivå 2020	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Varubranscher	1 862	-0,1	-5,4	1,2	3,9
varav industri	916	-0,2	-7,8	4,1	3,6
byggverksamhet	624	1,9	-5,0	1,7	3,7
Tjänstebanscher	3 729	0,1	-4,6	3,2	5,7
Näringsliv	5 590	0,1	-4,9	2,5	5,1	1,2	0,1	0,5
Offentliga myndigheter	2 198	-0,8	-1,2	1,7	1,4	0,5	0,6	0,6
Hela ekonomin¹	7 951	-0,2	-3,8	2,3	4,0	1,0	0,2	0,6

¹ Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A12 Produktivitet

Kronor per timme (baspris) respektive procentuell förändring, fasta priser, kalenderkorrigerade värden

	Nivå 2020	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Varubranscher	602	0,6	1,9	3,7	-0,2
varav industri	696	-1,6	1,7	3,3	0,0
byggverksamhet	475	-2,7	6,0	0,2	0,8
Tjänstebranscher	622	3,5	1,2	1,9	-0,5
Näringsliv	615	2,5	1,4	2,5	-0,4	0,7	1,7	1,6
Offentliga myndigheter	418	1,1	-1,5	1,4	0,0	0,0	0,1	0,1
Hela ekonomin¹	555	2,3	0,5	2,3	0,0	0,6	1,3	1,3

¹ Inklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A13 Arbetsmarknad

Tusental personer respektive procentuell förändring

	Nivå 2020	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Arbetade timmar ¹	7 951	-0,2	-3,8	2,3	4,0	1,0	0,2	0,6
Medelarbetstid för sysselsatta ²	30,2	-0,9	-2,6	2,5	1,9	-0,3	-0,2	0,0
Sysselsatta	5 064	0,7	-1,3	-0,2	2,1	1,2	0,5	0,6
Sysselsättningsgrad ³	...	68,3	67,2	67,3	68,5	69,2	69,3	69,4
Arbetskraft	5 523	1,1	0,3	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5
Arbetskraftsdeltagande ⁴	...	73,3	73,3	73,8	74,1	74,4	74,5	74,6
Arbetslöshet ⁵	459	6,8	8,3	8,9	7,6	7,0	7,0	7,0
Befolkning 15-74 år ⁶	7 536	0,7	0,4	-0,3	0,2	0,3	0,3	0,4

¹ Miljoner timmar, kalenderkorrigerade värden. ² Timmar per vecka, kalenderkorrigerade värden. ³ Andelen sysselsatta av befolkningen 15-74 år, procent. ⁴ Andelen personer i arbetskraften av befolkningen 15-74 år, procent. ⁵ Procent av arbetskraften. ⁶ Enligt AKU:s definition av befolkningen.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A14 Resursutnyttjande

Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Arbetsmarknad								
Jämviktsarbetslöshet ¹	6,8	6,8	6,8	6,9	7,0	7,0	7,0	7,0
Faktisk arbetslöshet ²	6,3	6,8	8,3	8,9	7,6	7,0	7,0	7,0
Potentiellt arbetade timmar	1,3	0,8	0,7	0,9	0,8	0,6	0,5	0,6
varav potentiell sysselsättning	1,3	1,1	1,0	-0,5	0,8	0,6	0,5	0,6
Faktiskt arbetade timmar	1,9	-0,2	-3,8	2,3	4,0	1,0	0,2	0,6
Arbetsmarknadsgap ³	0,9	0,0	-4,5	-3,1	0,0	0,3	0,0	0,0
Produktivitet								
Potentiell produktivitet	0,6	1,4	0,9	1,4	1,1	1,1	1,2	1,3
varav potentiell produktivitet, näringslivet	1,0	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5	1,6
Faktisk produktivitet	0,2	2,2	0,8	2,2	-0,1	0,6	1,3	1,3
Produktivitetsgap ⁴	0,1	0,8	0,8	1,6	0,4	-0,1	0,0	0,0
BNP								
Potentiell BNP	1,9	2,2	1,6	2,3	1,9	1,8	1,7	1,8
Faktisk BNP	2,1	2,0	-3,0	4,6	3,9	1,6	1,5	1,8
BNP-gap ⁵	1,1	0,8	-3,7	-1,6	0,4	0,2	0,0	0,0

¹ Nivå i procent av potentiell arbetskraft. ² Nivå i procent av arbetskraften. ³ Skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar uttryckt i procent av potentiellt arbetade timmar. ⁴ Skillnaden mellan faktisk och potentiell produktivitet uttryckt i procent av potentiell produktivitet. ⁵ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP uttryckt i procent av potentiell BNP.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A15 Timlön enligt konjunkturlönestatistiken

Procent respektive procentuell förändring

	Vikt	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
	2020							
Näringsliv	68	2,5	2,0	3,0	2,5	2,8	3,1	3,2
Varubranscher	21	2,4	1,2	2,8	2,4
varav industri	14	2,6	1,1	2,7	2,4
byggverksamhet	7	2,0	1,5	3,0	2,4
Tjänstebanscher	47	2,5	2,4	3,0	2,5
Kommunal sektor	25	2,8	2,3	2,9	2,5
Stat	6	2,8	2,3	1,7	2,3
Totalt	100	2,6	2,1	2,9	2,5	2,8	3,1	3,2
Real timlön (KPI) ¹	...	0,8	1,6	0,7	0,5	0,7	0,8	0,6
Real timlön (KPIF) ²	...	0,8	1,7	0,5	0,4	0,7	1,1	1,2

¹ Deflaterad med konsumentprisindex (KPI). ² Deflaterad med konsumentprisindex med fast bostadsränta (KPIF).

Källor: Medlingsinstitutet, SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A16 Timlön och arbetskostnad i näringslivet enligt nationalräkenskaperna

Kronor per timme, procent respektive procentuell förändring

	Nivå							
	2020	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ej kalenderkorrigerade värden								
Timlön ¹	273	4,0	4,8	1,6	0,9	3,4	3,1	3,8
Arbetsgivaravgifter ² (i procent av lönen)	...	42,6	41,3	42,0	42,0	42,9	43,0	42,8
Arbetskostnad per timme ³	385	3,7	3,8	2,1	0,9	4,1	3,2	3,6
Produktivitet ⁴	593	2,6	0,9	2,5	-0,3
Justerad enhetsarbetskostnad ⁵	...	1,0	2,9	-0,4	1,2
Kalenderkorrigerade värden								
Timlön ¹	273	3,9	5,5	1,9	0,8	2,8	3,1	3,2
Arbetskostnad per timme ³	386	3,6	4,5	2,5	0,9	3,7	3,2	3,2
Produktivitet ⁴	594	2,6	1,3	2,7	-0,3
Justerad enhetsarbetskostnad ⁵	...	1,0	3,1	-0,3	1,2

¹ Beräknat med enbart anställdas arbetade timmar. ² Kollektiva avgifter och löneskatter. ³ NR-lön och arbetsgivaravgifter. ⁴ Exklusive små- och fritidshus. ⁵ Exklusive små- och fritidshus samt justerad för antalet timmar utförda av egenföretagare.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A17 Tillförsel- och användningspriser

Procent respektive procentuell förändring

	Vikt							
	2020	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BNP	71,5	2,5	1,5	2,4	1,7	2,0	2,1	2,1
Offentliga myndigheter ^{1, 2}	14,0	3,4	3,8	2,6	2,2	2,9	3,0	3,3
Näringsliv ²	49,3	2,5	1,0	2,4	1,7	1,8	1,8	1,8
Skattenetto	8,1	1,5	0,7	1,8	1,2
Import	28,5	2,8	-4,2	2,2	1,6	1,3	1,5	1,5
Bearbetade varor	14,7	2,6	-1,2	-0,7	0,1
Råvaror	4,7	1,3	-16,4	18,2	4,2
Tjänster	9,1	4,0	-1,6	-0,7	2,8
Tillförsel/användning³	100,0	2,6	-0,2	2,3	1,7	1,8	1,9	1,9
Offentliga konsumtionsutgifter	19,1	3,1	3,0	2,5	2,3	2,9	2,9	3,2
Hushållens konsumtionsutgifter	31,4	2,1	1,1	2,2	2,0	2,1	2,1	2,1
Fasta investeringar	17,7	1,7	0,6	2,2	1,7	1,4	1,5	1,5
Export	31,8	3,3	-3,5	2,6	1,0	1,1	1,3	1,4
Bearbetade varor	18,3	4,3	-2,0	-1,5	0,8
Råvaror	4,5	-0,1	-13,9	26,3	-0,6
Tjänster	9,0	3,0	-0,8	0,2	2,6

¹ Inklusivt hushållens icke-vinstdrivande organisationer. ² Förädlingsvärdepris beräknat till baspris. ³ Inklusivt lagerinvesteringar.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A18 Priser, kostnader och vinster i näringslivet

Miljarder kronor löpande priser, procentuell utveckling respektive procent

	Nivå 2020	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Förädlingsvärde ¹	3 500	5,3	-0,7	7,1	5,7	3,5	3,6	3,8
Arbetade timmar, anställda ²	5 270	0,2	-4,2	3,7	5,1	0,6	0,0	-0,1
Arbetskostnad per timme ³	385	3,7	3,8	2,1	0,9	4,1	3,2	3,6
Total arbetskostnad ⁴	2 029	3,8	-0,5	5,9	6,0	4,7	3,3	3,5
Bruttoöverskott	1 470	7,3	-0,9	8,9	5,2
Vinstandel	...	42,1	42,0	42,7	42,5	41,8	42,0	42,1
Justerad vinstandel ⁵	...	36,5	36,5	37,9	37,7	37,1	37,2	37,3

¹ Beräknat till faktorpris. ² Miljoner timmar. ³ Kronor. ⁴ Inkluderar löneberoende övriga produktionskostnader för anställda. ⁵ Exklusive små- och fritidshus och justerad för antalet arbetade timmar utförda av egenföretagare.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A19 Konsumentpriser

Procent respektive procentuell utveckling

	Vikt 2021	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
KPI	100,0	1,8	0,5	2,1	2,0	2,1	2,3	2,6
Räntekostnader, bostadsränta	...	1,8	0,4	-6,2	-3,0	0,8	6,7	14,7
KPIF	100,0	1,7	0,5	2,3	2,1	2,1	2,0	2,0
Varor	45,7	1,0	0,8	0,4	1,3
Tjänster	27,0	2,1	1,5	2,4	2,2
Boende exkl. räntekostnader och energi	16,8	1,9	1,6	2,0	2,2
Energi	7,1	3,1	-9,7	15,5	4,4
Räntekostnader, kapitalstock	3,4	5,8	5,6	5,9	6,3	5,7	5,3	5,1
KPIF exkl. energi	92,9	1,6	1,3	1,5	1,9
HIKP	...	1,7	0,7	2,6	1,9
Råolja (Brent) ¹	...	64,3	41,8	69,9	73,4	73,3	74,9	77,6

¹ Dollar per fat, årsgenomsnitt.

Anm. Räntekostnader i KPI utgörs av produkten av kapitalstock och bostadsränta.

Källor: U.S. Energy Information Administration, SCB, Macrobond och Konjunkturinstitutet.

Offentliga finanser

Tabell A20 Offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inkomster	2 390	2 452	2 425	2 595	2 705	2 822	2 921	3 040
<i>Procent av BNP</i>	49,5	48,6	48,7	48,6	47,9	48,3	48,3	48,4
Skatter och avgifter	2 107	2 156	2 126	2 273	2 369	2 481	2 574	2 676
<i>Procent av BNP</i>	43,6	42,7	42,7	42,6	42,0	42,5	42,5	42,6
Skattekvot ¹	43,8	42,8	42,8	42,7	42,1	42,6	42,7	42,7
Kapitalinkomster	75	77	70	74	76	80	84	92
Övriga inkomster	208	219	230	247	259	261	263	272
Utgifter	2 351	2 424	2 566	2 646	2 702	2 755	2 844	2 944
<i>Procent av BNP</i>	48,7	48,0	51,5	49,5	47,9	47,2	47,0	46,9
Konsumtion	1 258	1 300	1 332	1 404	1 453	1 494	1 549	1 608
Transfereringar	829	848	967	957	944	949	972	997
Hushåll	656	673	712	724	734	740	756	773
Företag	93	94	162	136	110	106	110	114
Utland	80	81	93	97	100	103	106	110
Investeringar ²	233	246	244	261	282	286	293	302
Kapitalutgifter	30	29	23	24	24	25	30	37
Överföring till hushållen³	0	0	0	0	0	41	55	71
Finansiellt sparande⁴	40	28	-141	-51	2	26	22	25
<i>Procent av BNP</i>	0,8	0,6	-2,8	-1,0	0,0	0,5	0,4	0,4
Primärt finansiellt sparande⁵	-5	-19	-187	-102	-51	-29	-32	-30
<i>Procent av BNP</i>	-0,1	-0,4	-3,8	-1,9	-0,9	-0,5	-0,5	-0,5
Strukturellt sparande	14	28	-48	-4	6	19	20	21
<i>Procent av potentiell BNP</i>	0,3	0,6	-0,9	-0,1	0,1	0,3	0,3	0,3
Maastrichtskuld	1 879	1 761	1 974	1 955	1 861	1 814	1 838	1 870
<i>Procent av BNP</i>	38,9	34,9	39,6	36,6	33,0	31,0	30,4	29,8
BNP, löpande pris	4 828	5 050	4 983	5 340	5 644	5 842	6 052	6 281
Potentiell BNP, löpande pris	4 778	5 008	5 176	5 426	5 622	5 829	6 052	6 281
Finansiell nettoställning	1 157	1 429	1 354	1 401	1 495	1 581	1 662	1 746
<i>Procent av BNP</i>	24,0	28,3	27,2	26,2	26,5	27,1	27,5	27,8

¹ Skattekvoten beräknas som totala skatter, inklusive EU-skatter, dividerat med BNP. ² Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm. ³ Beräkningsteknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar. Avser de belopp som under kommande år behöver överföras mellan hushåll och offentlig sektor för att uppnå prognostiserad bana för det strukturella sparandet. Ett negativt tal innebär ett åtstramningsbehov i offentlig sektor, det vill säga att åtgärder vidtas med negativ effekt på hushållens disponibla inkomster, och ett positivt tal innebär ett utrymme för expansiva åtgärder. ⁴ Finansiellt sparande beräknas som inkomster minus summan av utgifter och överföring till hushållen. ⁵ Primärt finansiellt sparande beräknas som finansiellt sparande minus kapitalnettot. Kapitalnettot är kapitalinkomster minus kapitalutgifter.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A21 Statens finanser

Miljardier kronor respektive procent av BNP, löpande priser

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inkomster	1 264	1 287	1 251	1 361	1 406	1 481	1 535	1 599
Skatter och avgifter	1 106	1 123	1 073	1 170	1 213	1 285	1 338	1 394
Kapitalinkomster	28	29	34	32	30	30	31	32
Övriga inkomster	130	136	144	158	163	166	166	173
Utgifter	1 198	1 220	1 395	1 446	1 413	1 404	1 436	1 478
Transfereringar	747	750	912	931	876	851	862	878
Ålderspensionssystemet ¹	24	23	26	26	25	24	24	25
Kommunsektorn	277	278	336	373	341	323	323	325
Hushåll	310	313	338	344	344	340	345	351
Företag	60	60	123	97	71	65	68	70
Utland	76	77	89	93	95	98	102	105
Konsumtion	321	333	339	359	373	383	397	412
Investeringar ²	105	114	127	138	147	152	158	164
Kapitalutgifter	25	22	17	18	17	17	19	23
varav ränteutgifter	19	17	11	12	11	11	13	17
Överföring till hushållen³	0	0	0	0	0	46	73	98
Finansiellt sparande⁴	66	68	-143	-85	-7	31	26	23
Procent av BNP	1,4	1,3	-2,9	-1,6	-0,1	0,5	0,4	0,4
Statsskuld	1 197	1 054	1 218	1 192	1 080	1 010	1 003	1 001
Procent av BNP	24,8	20,9	24,4	22,3	19,1	17,3	16,6	15,9
Finansiell nettoställning	-134	-38	-229	-251	-199	-141	-87	-36
Procent av BNP	-2,8	-0,7	-4,6	-4,7	-3,5	-2,4	-1,4	-0,6

¹ Statliga ålderspensionsavgifter. ² Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm. ³ Beräkningsteknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar. I tabellen är statsbidragen till kommunsektorn beräknade enligt oförändrade regler. I den mån som statsbidragen till kommunerna ökas i förhållande till oförändrade regler kommer den beräkningstekniska överföringen från staten till hushållen minska i motsvarande grad, samtidigt som den beräkningstekniska överföringen från kommunerna till hushållen ökar i motsvarande grad genom mindre omfattande höjningar av det kommunala skatteuttaget (eller eventuellt ökat ekonomiskt bistånd). Den totala beräkningstekniska överföringen från offentlig sektor till hushållen, som redovisas i tabell A20, påverkas inte. ⁴ Finansiellt sparande beräknas som inkomster minus summan av utgifter och överföring till hushållen.

Källor: Riksgälden, SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A22 Ålderspensionssystemets finanser

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inkomster	318	328	324	345	362	373	385	401
Socialförsäkringsavgifter	257	267	268	284	299	309	319	331
Statliga ålderspensionsavgifter	24	23	26	26	25	24	24	25
Kapitalinkomster	35	37	27	32	35	37	38	41
Övriga inkomster	2	2	3	3	3	3	3	3
Utgifter	311	322	334	339	350	360	370	380
Inkomstpensioner	304	315	326	331	341	352	361	371
Kapitalutgifter	1	0	0	0	0	0	0	1
Övriga utgifter	6	7	7	8	8	8	8	9
Finansiellt sparande	7	6	-10	5	12	13	15	21
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>-0,2</i>	<i>0,1</i>	<i>0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>0,3</i>
Finansiell nettoställning	1 402	1 617	1 716	1 749	1 787	1 826	1 867	1 916
<i>Procent av BNP</i>	<i>29,0</i>	<i>32,0</i>	<i>34,4</i>	<i>32,7</i>	<i>31,7</i>	<i>31,3</i>	<i>30,9</i>	<i>30,5</i>

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A23 Kommunsektorns finanser

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inkomster	1 119	1 147	1 222	1 298	1 314	1 328	1 361	1 403
Skatter	726	748	765	799	836	865	894	927
Kommunal fastighetsavgift	18	19	19	21	21	22	23	23
Statsbidrag inkl. kompensation för mervärdesskatt	273	276	333	371	339	321	320	323
Kapitalinkomster	12	12	9	10	11	13	16	18
Övriga inkomster	89	93	95	98	107	107	108	111
<i>Genomsnittlig kommunalskattesats¹</i>	<i>32,12</i>	<i>32,19</i>	<i>32,28</i>	<i>32,27</i>	<i>32,27</i>	<i>32,27</i>	<i>32,27</i>	<i>32,27</i>
Utgifter	1 151	1 193	1 209	1 270	1 317	1 350	1 397	1 449
Transfereringar	84	90	98	100	100	102	105	108
Hushåll	44	47	49	51	50	50	51	52
Övriga transfereringar	40	43	49	49	50	52	54	56
Konsumtion	933	964	989	1 041	1 076	1 107	1 147	1 191
Investeringar ²	128	132	117	123	135	134	135	138
Kapitalutgifter	6	7	6	6	6	8	10	13
Överföring till hushållen³	0	0	0	0	0	-5	-18	-27
Finansiellt sparande⁴	-33	-45	13	29	-4	-18	-18	-19
<i>Procent av BNP</i>	<i>-0,7</i>	<i>-0,9</i>	<i>0,3</i>	<i>0,5</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,3</i>
Finansiell nettoställning	-111	-150	-133	-97	-93	-104	-118	-134
<i>Procent av BNP</i>	<i>-2,3</i>	<i>-3,0</i>	<i>-2,7</i>	<i>-1,8</i>	<i>-1,6</i>	<i>-1,8</i>	<i>-1,9</i>	<i>-2,1</i>

¹ Procent. ² Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm. ³ Beräkningsteknisk överföring till hushållen genom ändrade skatter och/eller transfereringar. I tabellen är statsbidragen till kommunsektorn beräknade enligt oförändrade regler. I den mån som statsbidragen till kommunerna ökas i förhållande till oförändrade regler kommer den beräkningstekniska överföringen från kommunsektorn till hushållen öka i motsvarande grad genom mindre omfattande höjningar av det kommunala skatteuttaget (eller eventuellt ökat ekonomiskt bistånd). Eftersom den beräkningstekniska överföringen från staten till hushållen minskar i motsvarande grad kommer den totala beräkningstekniska överföringen från offentlig sektor till hushållen, som redovisas i tabell A20, inte att påverkas. ⁴ Finansiellt sparande beräknas som inkomster minus summan av utgifter och överföring till hushållen.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A24 Offentliga sektorns inkomster

Procent av BNP

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Hushållens direkta skatter	15,6	14,9	15,2	15,0	14,5	14,7	14,7	14,7
Företagens direkta skatter	3,0	3,2	3,0	3,1	3,2	3,2	3,2	3,2
Arbetsgivaravgifter ¹	12,1	12,0	11,6	11,9	11,8	12,0	12,0	12,0
Mervärdesskatt	9,2	9,1	9,2	9,2	9,2	9,2	9,3	9,3
Punktskatter	2,2	2,1	2,1	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9
Övriga skatter	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Skattekvot²	43,8	42,8	42,8	42,7	42,1	42,6	42,7	42,7
EU-skatter ³	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Övriga inkomster ⁴	4,3	4,3	4,6	4,6	4,6	4,5	4,3	4,3
Primära inkomster	48,0	47,0	47,3	47,2	46,6	46,9	46,9	46,9
Kapitalinkomster	1,6	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,5
Inkomster	49,5	48,6	48,7	48,6	47,9	48,3	48,3	48,4

¹ Arbetsgivar- och egenföretagaravgifter samt särskild löneskatt. ² Skattekvoten beräknas som totala skatter, inklusive EU-skatter, dividerat med BNP. ³ Skatter till EU, ingår i skattekvoten men inte i den offentliga sektorns inkomster. ⁴ Bland annat transfereringar från utlandet och från a-kassorna.

Anm. Avser offentliga sektorns inkomster vid oförändrade skatteregler, det vill säga utifrån regelverket i senaste budgetproposition. Eventuella urfasningar av temporära ändringar är beaktade.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A25 Offentliga sektorns utgifter

Procent av BNP

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Konsumtion	26,1	25,8	26,7	26,3	25,7	25,6	25,6	25,6
Transfereringar	17,2	16,8	19,4	17,9	16,7	16,3	16,1	15,9
Hushåll	13,6	13,3	14,3	13,6	13,0	12,7	12,5	12,3
Företag	1,9	1,9	3,3	2,5	2,0	1,8	1,8	1,8
Utland	1,6	1,6	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Investeringar ¹	4,8	4,9	4,9	4,9	5,0	4,9	4,8	4,8
Primära utgifter	48,1	47,4	51,0	49,1	47,5	46,7	46,5	46,3
Kapitalutgifter	0,6	0,6	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5	0,6
Utgifter	48,7	48,0	51,5	49,5	47,9	47,2	47,0	46,9

¹ Fasta bruttoinvesteringar, lagerinvesteringar och anskaffning/avyttring av mark mm.

Anm. Avser offentliga sektorns utgifter vid bibehållen personaltätet inom offentligt finansierade verksamheter och en standardhöjning i linje med historiskt mönster samt oförändrade regler för transfereringarna.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A26 Transfereringar från offentlig sektor till hushåll

Procent av BNP

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Pensioner ¹	7,5	7,4	7,8	7,4	7,3	7,2	7,2	7,1
varav inkomstpension	6,3	6,2	6,5	6,2	6,0	6,0	5,9	5,9
Arbetsmarknad ²	0,6	0,6	0,9	0,9	0,7	0,5	0,5	0,5
Ohälsa ³	1,6	1,5	1,6	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3
Familj och barn ⁴	1,7	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5
Studier ⁵	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Ekonomiskt bistånd ⁶	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Övrigt ⁷	1,5	1,5	1,6	1,5	1,4	1,4	1,4	1,4
Transfereringar till hushållen	13,6	13,3	14,3	13,6	13,0	12,7	12,5	12,3

¹ Inkomst- och tilläggspension, garantipension, efterlevandepension, pensionstillägg, offentliganställdas avtalspensioner och bostadstillägg till pensionärer. ² Ersättning vid arbetslöshet, aktivitetsstöd, etableringsersättning och lönegaranti. ³ Sjuk- och rehabiliteringspenning, aktivitets- och sjukersättning, arbetsskadeersättning, handikappersättning, merkostnadsersättning. ⁴ Föräldrapenning, barnbidrag, vårdbidrag, bostadsbidrag. ⁵ Studiebidrag och övrig studiehjälp. ⁶ Socialbidrag. ⁷ Assistansersättning och äldreförsörjningsstöd samt övriga transfereringar till hushåll.

Anm. Avser transfereringar från offentlig sektorn till hushåll vid oförändrade regler för transfereringarna.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A27 Basbelopp

Tusental kronor, löpande priser

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Prisbasbelopp	45,5	46,5	47,3	47,6	48,3	49,3	50,4	51,5
Förhöjt prisbasbelopp	46,5	47,4	48,3	48,6	49,3	50,3	51,4	52,6
Inkomstbasbelopp	62,5	64,4	66,8	68,2	70,4	72,6	74,7	77,0

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A28 Inkomstindex, balansindex, inkomstpensioner och balanstal

Procentuell förändring

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Inkomstindex	1,5	3,1	3,8	2,2	3,2	3,1	2,8	3,1
Balansindex	2,6	3,1	3,8	2,2	3,2	3,1	2,8	3,1
Balanstal ^{1, 2}	1,013	1,012	1,017	1,027	1,028	1,026	1,034	...
Nominell inkomstpension³	1,0	1,4	2,1	0,5	1,6	1,5	1,2	1,5

¹ Nivå. ² Från och med 2017 avses dämpat balanstal enligt Pensionsmyndigheten som anger pensionssystemets tillgångar i förhållande till dess skulder två år före respektive år. ³ Följsamhetsindexering, dvs. procentuell förändring av inkomstindex minus 1,6 procentenheter.

Källor: Pensionsmyndigheten och Konjunkturinstitutet.

Tabell A29 Statens budgetsaldo och skuld

Miljarder kronor, löpande priser respektive procent av BNP

	2018	2019	2020	2021	2022
Budgetsaldo	80	112	-221	30	115
Avgränsningar	9	-63	34	-71	-86
Försäljning av aktier med mera	-2	0	-1	0	0
Extraordinära utdelningar	0	-1	0	-4	-3
Delar av Riksgäldens nettoutlåning	16	-59	33	-47	-60
Övriga avgränsningar	-6	-3	1	-20	-23
Periodiseringar	-23	16	44	-43	-35
varav skatteperiodiseringar	-19	13	38	-31	-38
ränteperiodiseringar	1	6	6	-13	3
Övrigt	0	2	-1	-1	-1
Finansiellt sparande i staten	66	68	-143	-85	-7
Statens lånebehov ¹	-80	-112	221	-30	-115
Värdeförändringar i statsskulden	12	-31	-57	4	3
Statsskuldens förändring	-68	-143	164	-26	-112
Statsskuld	1197	1054	1218	1192	1080
<i>Procent av BNP</i>	<i>24,8</i>	<i>20,9</i>	<i>24,4</i>	<i>22,3</i>	<i>19,1</i>

¹ Statens lånebehov är lika med budgetsaldot med omvänt tecken.

Källor: Ekonomistyrningsverket, Riksgälden, SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell A30 Utgiftstak för staten

Miljarder kronor, löpande priser

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Utgiftstak för staten	1 337	1 351	1 743	1 695	1 634	1 539
<i>Procent av potentiell BNP</i>	<i>28,0</i>	<i>27,0</i>	<i>33,7</i>	<i>31,2</i>	<i>29,1</i>	<i>26,4</i>
Takbegränsade utgifter	1 282	1 308	1 501	1 527	1 508	1 510
<i>Procent av potentiell BNP</i>	<i>26,8</i>	<i>26,1</i>	<i>29,0</i>	<i>28,1</i>	<i>26,8</i>	<i>25,9</i>
Budgeteringsmarginal	55	43	242	168	126	29
<i>Procent av takbegränsade utgifter</i>	<i>4,3</i>	<i>3,3</i>	<i>16,1</i>	<i>11,0</i>	<i>8,3</i>	<i>1,9</i>

Källor: Ekonomistyrningsverket, Finansdepartementet och Konjunkturinstitutet.

Tabell A31 Finanspolitiskt prognos och scenario i offentlig sektor

Miljarder kronor

	2022	2023	2024	2025	2023- 2025
Budgetutrymme		55	38	37	130
Utgiftsåtgärder i offentlig sektor	0	14	24	21	59
Staten	0	8	11	11	30
Konsumtion	0	6	8	8	22
Investeringar	0	3	2	3	8
Kommunal sektor	0	5	14	10	29
Konsumtion	0	5	12	9	26
Investeringar	0	1	1	1	3
Överföring till hushållen genom ändrade skatter och transfereringar	0	41	14	16	71
Strukturellt sparande ¹	0,1	0,3	0,3	0,3	

¹ Procent av potentiell BNP.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Marginalrutor

Grundläggande antaganden för prognosen

Prognosen baseras på ett antal antaganden angående covid-19-pandemin. De mest betydande antagandena är:

- Spridningen av den mer smittsamma deltavarianten och lättade restriktioner har inneburit att smittspridningen i om-världen har ökat igen de senaste månaderna, inte minst i många OECD-länder. Den relativt höga vaccinationstäckningen gör att nya omfattande nedstängningar trots det undviks i flertalet av OECD-länderna framöver. De tidigare införda restriktioner som fortfarande ligger kvar kommer att fasas ut framöver när smittspridningen åter dämpas.
- De kvarvarande restriktioner som har påtagliga effekter på inhemsk efterfrågan i Sverige fasas ut i slutet av september.
- Spridningen av covid-19 i Sverige sjönk under sommaren till en låg nivå, men en betydande uppgång har noterats under augusti och september. Vården är måttligt belastad av covid-19 patienter och i det närmaste 80 procent av be-folkningen som är 16 år eller äldre har i slutet av september fått två doser vaccin. De slojade restriktionerna bidrar till att smittspridningen under hösten och vintern förblir högre än den var under sommaren. Eftersom de grupper som har störst risk att bli svårt sjuka är vaccinerade i mycket hög utsträckning kommer belastningen på sjukvården av covid-19 patienter trots det att förbli måttlig.
- Den självpåtagna sociala distanseringen fortsätter att minska i Sverige under resterande delen av året och början av nästa år, även bland de som inte har vaccinerats eller tidigare haft covid-19.
- Minskade formella och självpåtagna restriktioner i Sverige och i omvärlden innebär att utrikesresandet fortsätter att återhämta sig framöver. Utrikesresandet till framför allt destinationer utanför Europa kommer dock fortsatt att hållas tillbaka av hög smittspridning i vissa länder och formella samt självpåtagna restriktioner.

Vad skiljer scenario från prognos?

Prognos är Konjunkturinstitutets bedömning av den mest troliga utvecklingen för svensk ekonomi och omvärldsekonomin de allra närmaste åren, i nuläget till och med 2022.

Scenariot baseras på att inga nya störningar drabbar ekonomin och att den vid avvikelser från ett normalt resursutnyttjande vid scenariots inledning strävar mot konjunkturrell balans. När det uppnåtts är BNP-tillväxten utbudsbestämd och följer i huvudsak av hur produktivitetstillväxten och utbudet av arbetskraften utvecklas. Scenariot för svensk ekonomi bygger dessutom på följande specifika antaganden:

- Finanspolitiken och penningpolitiken anpassas så att överskottsmålet respektive inflationsmålet nås på några års sikt.
- Offentlig konsumtion och offentliga investeringar utvecklas i linje med det demografiskt betingade behovet. Det innebär bland annat oförändrad personaltäthet och konstanta kostnadsandelar för arbetskostnader respektive förbrukning av insatsvaror i offentligt finansierade verksamheter. Därmed sker en viss standardhöjning i verksamheterna eftersom prisutvecklingen i förbrukningen normalt är lägre än ökningen av arbetskostnaderna.

Begrepp och antaganden

Strukturellt sparande visar vad offentlig sektors finansiella sparande skulle vara om ekonomin var i konjunkturrell balans.

Budgetutrymmet visar utrymmet för nya ofinansierade finanspolitiska åtgärder. Det beräknas enligt Konjunkturinstitutets definition som den del av det strukturella sparandet som vid oförändrade regler överstiger en tredjedels procent av potentiell BNP.

Med oförändrade regler menas att inga nya beslut fattas av riksdag, regering eller kommuner. Den demografiskt betingade efterfrågan visar hur efterfrågan på offentlig konsumtion och investeringar ändras när befolkningens storlek och sammansättning ändras.

Konjunkturinstitutets finanspolitiska scenario bygger på följande antaganden:

- Stat och kommunsektor beslutar om utgiftsåtgärder inom offentlig konsumtion och investeringar i linje med det demo-grafiskt betingade behovet. Det innebär bland annat oförändrad personaltäthet och konstanta kostnadsandelar för arbetskostnader respektive förbrukning av insatsvaror i offentligt finansierade verksamheter. Därmed sker en viss standardhöjning i verksamheterna eftersom prisutvecklingen i förbrukningen normalt är lägre än ökningen av arbetskostnaderna.
- Stat och kommunsektor beslutar om åtgärder som ökar eller minskar hushållens disponibla inkomster så att det strukturella sparandet uppgår till en tredjedels procent av potentiell BNP. I scenariot sker detta genom en beräkningsteknisk överföring från offentlig sektor till hushållen. Vid större avvikelser bör en stegvis återgång ske till ett strukturellt sparande på en tredjedels procent av potentiell BNP.
- Kommunsektorns skulder antas på sikt inte växa som andel av BNP. Givet nuvarande investeringsnivåer innebär antagandet att ett finansiellt sparande i kommunsektorn på $-0,3$ procent av BNP nås på några års sikt.

En utförligare beskrivning av dessa begrepp och antaganden finns på www.konj.se/var-verksamhet/sa-gor-vi-prognoser/antaganden-gallande-offentliga-finanser.

Offentlig konsumtion vid oförändrade regler

För statlig konsumtion finns det regler och en praxis för vad som händer i frånvaron av aktiv finanspolitik. Det finns dock inte motsvarande regler för den kommunala konsumtionen. Statlig konsumtion skrivs fram med pris- och löneomräkning (PLO) av statliga myndigheters anslag vid oförändrade regler.

Kommunsektorn antas uppnå god ekonomisk hushållning vid oförändrade regler. Detta har Konjunkturinstitutet operationaliserat så som att kommunsektorns finansiella sparande på sikt når $-0,3$ procent av BNP. Kommunsektorns inkomster minskar som andel av BNP vid oförändrade regler, eftersom statsbidragen är oförändrade, vilket i dagsläget skapar ett tryck på minskande utgifter för att sparandet ska nå den önskvärda nivån.

Kommunal konsumtion blir således residualt beräknad för att kommunsektorn ska nå god ekonomisk hushållning vid oförändrade regler.

Hur offentlig sektor utvecklas vid förändrade regler beskrivs mer ingående i fördjupningen ”Automatisk budgetförstärkning ger utrymme för ofinansierade reformer” i Konjunkturläget, oktober 2019.

Vad är ett alternativscenario?

I detta avsnitt beskrivs en alternativ utveckling av ekonomin jämfört med prognosen för åren 2021–2022 samt det medelfristiga scenario som följer för de närmaste åren därpå. I avsnittet beskrivs hur de ekonomiska förutsättningarna kan skilja sig från prognosen och huvudscenariot, och vilka effekter dessa alternativa förutsättningar kan ha på den svenska ekonomin.

Alternativscenariot är framtaget med Konjunkturinstitutets allmän-jämviktsmodell SELMA. Analysen som presenteras är helt och hållet modellbaserad och därmed en konsekvens av de antaganden som gjorts i modellen. För mer information om SELMA, se ”SELMA - Technical documentation” och ”SELMA – Icke teknisk beskrivning” på www.konj.se.